

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN

Bestuursverslag 2020

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
2020 in één oogopslag	5
Financiële resultaten 2020	6
Waterveiligheid	8
Voldoende water	11
Gezond water	20
Gezuiverd afvalwater	26
Genieten van water	30
Vitale overheidsorganisatie	32
De organisatie HDSR	38
2020 in cijfers.....	40
Investerings	41
Belastingen	46
De paragrafen	48
Bijlage 1: Kosten en opbrengsten per programma.....	79
Bijlage 2: Realisatie en prognose investeringsprojecten.....	90
Bijlage 3: Muskusrattenbeheer	93

Voorwoord

Voor u ligt het bestuursverslag 2020. Dit beschrijft hoe het waterschap het afgelopen jaar gewerkt heeft aan zijn opgaven. We rapporteren over effectindicatoren om zo het daadwerkelijke effect van beleid en uitgevoerde werkzaamheden op de Waterkoersdoelen te beschrijven. We formuleren dit in lijn met de Waterkoers als volgt:

- *op koers*: met de reguliere werkzaamheden, de vastgestelde plannen en het vigerend beleid behalen we de doelen of hebben we die al bereikt.
- *niet op koers*: het doel is niet behaald en met de huidige vastgestelde plannen en middelen zal dit ook niet gaan gebeuren.
- *oogje in het zeil houden*: hier moeten we op letten. Op dit moment is het op koers, maar in de nabije toekomst voorzien we ontwikkelingen en/of wijzigingen waardoor bijsturen nodig kan zijn om het doel te behalen.

In een jaar met uitzonderlijke omstandigheden bijgedragen aan een veilige, gezonde en prettige leefomgeving

In dit verslag is te lezen hoe het waterschap zijn werk heeft kunnen doen in een situatie die wordt omschreven als de grootste crisis sinds WOII. De coronapandemie heeft het afgelopen jaar de wereld op zijn kop gezet. Wat dan vooral opvalt is hoe de organisatie het voor elkaar heeft gekregen om goed te blijven functioneren ondanks alle beperkingen die de coronapandemie aan de medewerkers heeft opgelegd. Daar hebben we als college veel waardering voor. Er is nauwelijks vertraging ontstaan in de uitvoering van de werkzaamheden en de organisatie heeft zich snel kunnen aanpassen aan de nieuwe omstandigheden. Dit in de eerste plaats door grote inspanning van de medewerkers zelf om effectief te kunnen blijven werken, gefaciliteerd door kaders en voorzieningen vanuit de organisatie. Een snelle digitale adaptatie maakte kantoorwerken thuis mogelijk. En in het veld en op de rioolwaterzuiveringen bleef het werk redelijk goed uitvoerbaar. Op deze manier hebben we ook dit jaar, naast het op orde houden van de basis, weer hard gewerkt aan onze opgaven en het behalen van onze doelen. We hopen echter op termijn ook weer over te kunnen naar een meer natuurlijke manier van werken.

2020 ook een jaar van inzet van nieuwe strategische koers

Uit dit verslag blijkt hoe de organisatie de grote projecten heeft kunnen realiseren. En wat maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van klimaatveranderingen en energietransitie van ons vragen. Daarom heeft in 2020 ook een herbezinning plaatsgevonden van de strategische koers van het waterschap. Het college heeft samen met het algemeen bestuur 10 strategische lijnen uitgezet die de basis vormen voor het waterbeheerprogramma 2022-2028 en de voorjaarsnota 2022. Deze liggen inmiddels samen met dit bestuursverslag voor op de bestuurlijke tafel of komen daar binnenkort aan bod.

Bestuursverslag onderdeel van de beleidscyclus

Dit bestuursverslag is onderdeel van de beleids- en beheercyclus en informeert op hoofdlijnen over de voortgang en ontwikkeling van onze doelen over het afgelopen begrotingsjaar. Het bestuursverslag geeft ook een beknopt inzicht in het saldo van kosten, belastingopbrengsten en overige opbrengsten en het resultaat over het begrotingsjaar 2020. De jaarrekening 2020 geeft een compleet beeld van de financiële resultaten.

*Het college van dijkgraaf, hoogheemraden en secretaris-directeur
van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden*

Jaarverslag 2020

Zo staat het met onze doelen

WATERVEILIGHEID

Voor de dijken van de Nederrijn en Lek, de primaire waterkering, staat HDSR voor een grote versterkingsopgave. De primaire kering voldoet niet aan de nieuwe normen. We hebben tot 2050 om aan deze normen te voldoen. Naast de reguliere inspanningen voor beheer en onderhoud werken we daarom hard aan het realiseren van deze grote versterkingsopgave, de Sterke Lekdijk. Voor het thema waterveiligheid ligt HDSR 'op koers'.

VOLDOENDE WATER

Het watersysteem is flink op de proef gesteld door natte en vooral hele droge periodes. Zeker toen die samenvielen met de nachtvorstschadebestrijding. En ook later met onttrekkingsverboden. Dat heeft het goed doorstaan. Wél moeten er tandjes bijgezet worden om het watersysteem goed te onderhouden, vooral bij baggeren en bestrijding van exoten. We denken goed na over de toekomstbestendigheid van het watersysteem. We hebben de wateropgave wateroverlast bijna op orde. Om de regionale keringen op orde te krijgen is er nog een flinke klus te klaren en heeft de coronapandemie tot vertraging geleid. Muskusrattenbestrijding vraagt om een extra impuls. Het creëren van bewustzijn bij bewoners en bedrijven over wateroverlast blijft belangrijk, en samen met gemeenten werken we intensief samen om klimaatveranderingen op te vangen. Voor het bovenregionale watersysteem liggen we goed op koers met de uitvoering van projecten. En we zitten aan tafel met de landelijke partijen om de verdeling van water te organiseren.

GEZOND WATER

In 2020 hebben veel maatregelen, ondanks de coronapandemie, gewoon doorgang kunnen vinden. Met name de onderzoeksmaatregelen en het project 'samen meten' hebben hinder ondervonden van de beperkingen. Van de stimuleringsmaatregelen voor agrariërs en gemeenten is echter onverminderd gebruik gemaakt. En ook de uitvoering van projecten bij onze eigen assets, zoals vismigratiemaatregelen, hebben weinig vertraging opgelopen. De KRW-score op waterplanten laat een lichte verbetering zien. Deze verbetering is echter vooral toe te wijzen aan de wijziging van de toetsingsmethodiek. Dit maakt dat we 'nog niet op koers' zijn voor de KRW-doelen. Positief is wel dat lokaal, daar waar maatregelen uitgevoerd zijn, zichtbare verbeteringen optreden. Deze verbeteringen zien we echter (nog) niet terug in de KRW-scores.

GEZUIVERD AFVALWATER

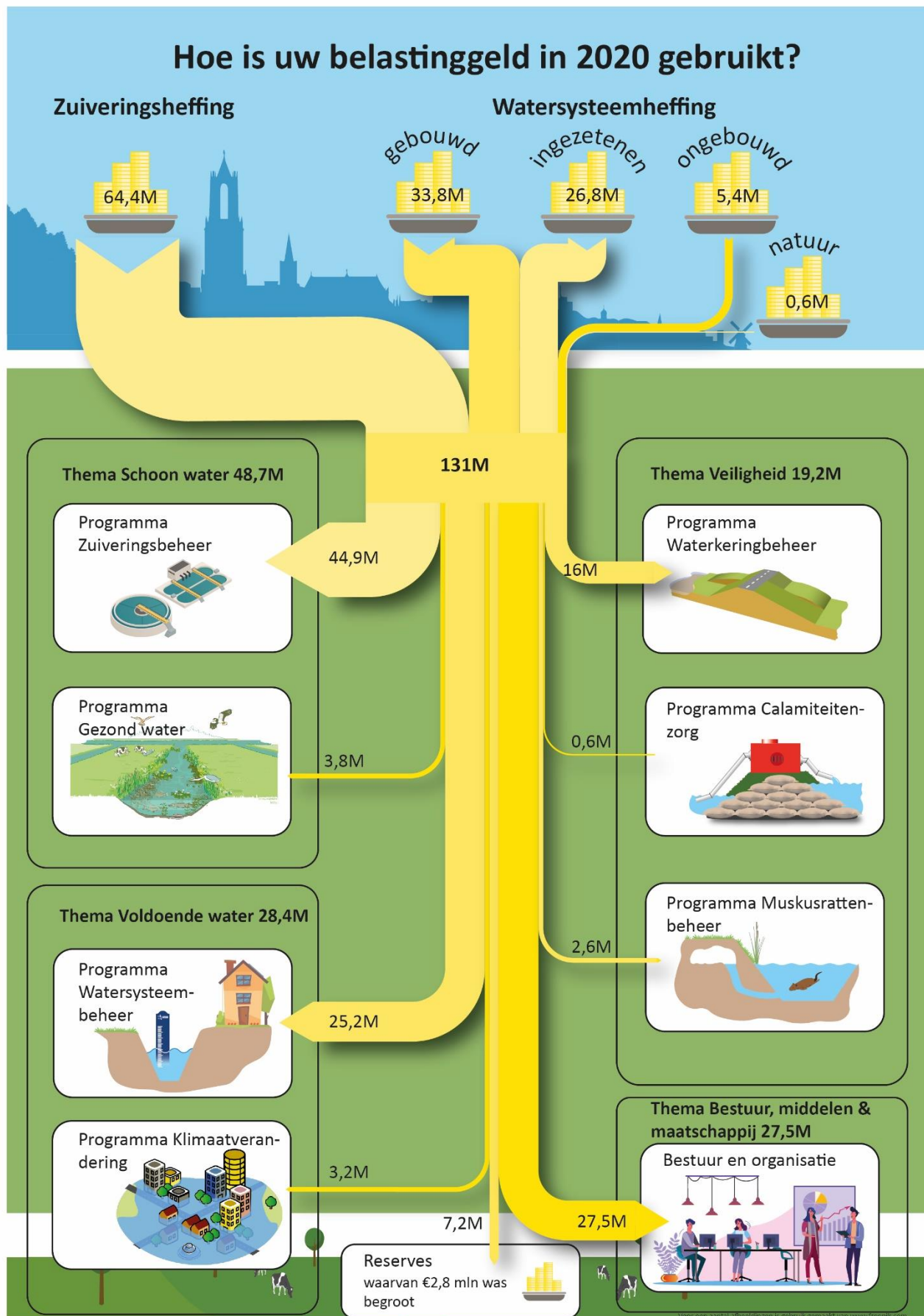
De effluentkwaliteit van het afvalwater is op orde. Ook het voldoen aan de afnameverplichting met de gemeenten is op orde. De Prestatie Garantie Test (PGT) op de rwzi Utrecht loopt nog. Deze PGT is een contractuele verplichting waarbij de aannemer moet aantonen dat hij aan de eisen voldoet. Met de nieuwe Nereda-technologie ontstaan mogelijkheden voor het terugwinnen van grondstoffen. Om echt meerwaarde uit afvalwater te halen moeten de komende jaren nog verdere stappen worden gezet. Voor het thema gezuiverd afvalwater ligt HDSR 'op koers', maar er is nog een opgave met het zelf opwekken van energie. Met het realiseren van de medicijnresten verwijderingsinstallatie op de rwzi Houten zet het waterschap een eerste stap richting het vergaand zuiveren van afvalwater.

GENIETEN VAN WATER

Ook in 2020 lag HDSR voor dit thema weer 'op koers'. Voor varen, zwemmen en vissen hebben we onze beheerdersrol vervuld. Voor wandelen en fietsen zijn er nieuwe routes. Ons watererfgoed staat nu letterlijk goed op de kaart in de digitale wereld! En voor de viering van 900 jaar waterbeheer in 2022 zijn de voorbereidingen van start gegaan.

VITALE OVERHEIDSORGANISATIE

Op het gebied van duurzaamheid blijven onze inspanningen hard nodig. We werken met veel inzet maar de opgave is ook groot! We hebben nu duidelijke doelen gesteld. En onze aanpak wordt steeds meer bestendigd. Voor het samenwerken en het voeren van de dialoog met andere partijen en bewoners, voor de omgevingswet, en voor het toegankelijk zijn en service bieden op gebied van educatie liggen we ondanks de coronapandemie op koers.

Overzicht effectindicatoren

Waterveiligheid

1. Overstromingen voorkomen ('Laag 1')
Eff 1: Voldoen aan de rijksnormen voor primaire waterkeringen
2. Beperken negatieve effecten overstromingen ('Laag 2 & 3')
Eff 2a: Waterschap is voorbereid op een overstroming
Eff 2b: Medeoverheden en inwoners met hulp van waterschap voorbereid op overstroming

Voldoende water

3. Waterinfrastructuur op orde houden
Eff 3a: Functies zijn bediend met passende waterhuishouding
Eff 3b: Watersysteem kan tegen een stootje
4. Waterinfrastructuur op orde brengen
Eff 4a: Acceptabel beschermingsniveau tegen wateroverlast
Eff 4b: Voldoen aan de provinciale normen voor regionale waterkeringen
5. Beperken effecten wateroverlast bij extreme situaties
Eff 5a: Risico wateroverlast bekend bij bewoners en bedrijven
Eff 5b: Gemeenten en bewoners nemen bewust maatregelen om effect wateroverlast te beperken
6. Bij watertekort worden essentiële functies voorzien van zoet water
Eff 6: Het beschikbare water is verdeeld volgens afspraken

Gezond water

7. Schoon en gezond oppervlaktewater
Eff 7a: Ecologie en chemie voldoet aan KRW doelen waterlichamen (% WL per KRW maatlat)
Eff 7b: Ecologie en chemie voldoet aan doelen 'overig water' (%)
8. Levendige en veerkrachtige boerensloten
Eff 8: Agrariërs nemen bewust maatregelen tbv schoon en gezond oppervlaktewater (% agrariërs)
9. Gezond en zichtbaar water in de stad
Eff 9a: Voldoet aan het streefbeeld 'zichtbaar water'
Eff 9b: Gemeenten en bewoners nemen maatregelen tbv schoon en gezond oppervlaktewater

Gezuiverd afvalwater

10. Kwaliteit effluentwater passend bij ontvangend oppervlaktewater
Eff 10a: Voldoen aan de effluentnorm
Eff 10b: Voldoen aan afnameverplichting
11. Meerwaarde uit afvalwater
Eff 11a: Energie opwekken uit zuiveren van afvalwater
Eff 11b: Waardevolle grondstoffen zijn optimaal benut

Genieten van water

12. Waterrecreant waardeert het watersysteem
Eff 12: Heldere afspraken over vaarverkeer
13. Waterschapswerken worden beleefd
Eff 13a: Recreatief medegebruik van waterassets waar mogelijk faciliteren
Eff 13b: Watererfgoed behouden en beleefbaar maken voor huidige en toekomstige generaties

Vitale overheidsorganisatie

14. Werken met oog op de toekomst
Eff 14: Duurzaam werken om onze voetafdruk te verkleinen
15. Maatschappelijke meerwaarde door samen doen
Eff 15a: Waterbewust handelen samen met samenwerkingspartners
Eff 15b: Doelen bereiken door samenwerking
16. Betrouwbare en servicegerichte overheid
Eff 16a: Bieden van goede service
Eff 16b: Waterschap is toegankelijk en transparant

Waterveiligheid

In Beeld Waterveiligheid

Voor de dijken van de Nederrijn en Lek, de primaire waterkering, staat HDSR voor een grote versterkingsopgave. De primaire kering voldoet niet aan de nieuwe normen. We hebben tot 2050 om aan deze normen te voldoen. Naast de reguliere inspanningen voor beheer en onderhoud werken we daarom hard aan het realiseren van deze grote versterkingsopgave, de Sterke Lekdijk. Voor het thema waterveiligheid ligt HDSR 'op koers'.

Een belangrijke kerntaak van het waterschap is het voorkomen van overstromingen. De primaire waterkeringen van HDSR, de Nederrijn- en Lekdijk tussen Amerongen en Schoonhoven, beschermen een groot deel van Midden- en West-Nederland tegen een overstroming vanuit de rivier. In dit gebied wonen veel mensen en het heeft een hoge economische waarde. Het thema Waterveiligheid staat voor de maatschappelijke waarde “de samenleving is en voelt zich veilig bij hoogwater” en daarvoor streven we de volgende waterschapsdoelen met bijbehorende effectindicatoren na:

1. Overstromingen voorkomen (Laag 1 van meerlaagsveiligheid)
Eff 1: Voldoen aan de rijksnormen voor primaire waterkeringen
2. Beperken negatieve effecten overstromingen (Laag 3 van meerlaagsveiligheid)
Eff 2a: Waterschap is voorbereid op een overstroming
Eff 2b: Medeoverheden en inwoners met hulp van waterschap voorbereid op overstroming

NB: Voor de waterveiligheid is het voorkomen van schade aan de waterkeringen door het bestrijden van muskusratten en het voldoen aan de provinciale normen voor de regionale waterkeringen ook een belangrijke indicator. Deze zijn beschreven bij effectindicator 4b: ‘Voldoen aan de provinciale normen voor regionale waterkeringen’. Laag 2 van meerlaagsveiligheid maakt deel uit van effectindicator 5b: ‘Gemeenten en bewoners nemen bewust maatregelen om effect wateroverlast te beperken’.

Doel 1: Overstromingen voorkomen ('Laag 1')

De droogte in het voorjaar en de zomer van 2020 hebben niet geleid tot beschadiging van de primaire waterkering. Daarnaast is er in 2020 geen sprake geweest van hoogwater. Om die reden hebben we een laag risico op overstromingen gehad.

Effectindicator 1 Voldoen aan de rijksnormen voor primaire waterkeringen: op koers

Onze primaire waterkering voldoet niet aan de veiligheidsnormen die op 1 januari 2017 van kracht zijn geworden. De versterkingsopgave bedraagt 54,9 kilometer dijk (inclusief 3,8 kilometer die Rijkswaterstaat aan HDSR heeft overgedragen). Ook de Waaiersluis moet versterkt worden. De waterbeheerders hebben tot 2050 de tijd om de delen die niet voldoen te versterken. Het algemeen bestuur heeft in 2020 krediet ter beschikking gesteld voor deze versterking, in combinatie met een renovatieopgave.

HDSR heeft vanwege de urgentie besloten om direct in 2017 te starten met de versterking van de Nederrijn- en Lekdijk in het project Sterke Lekdijk. Het project bestaat uit zes deelprojecten en de (indicatieve) planning is om in circa 2030 de uitvoering af te ronden. Een terugblik op 2020 laat zien dat:

- de aanbesteding van het Innovatiepartnerschap, een innovatieve manier van samenwerken met de markt, voor alle zes de deelprojecten van Sterke Lekdijk is afgerond. In augustus 2020 is de overeenkomst voor het Innovatiepartnerschap ondertekend door HDSR en door de drie Innovatiepartners Mourik Infra, Van Oord en de combinatie Heijmans Infra - GMB Civiel - de Vries & van de Wiel (Lekensemble);
- het Algemeen Bestuur het voorkeursalternatief voor het deelproject Wijk bij Duurstede-Amerongen (WAM) in juli 2020 heeft vastgesteld;
- het deelproject Salmsteke in de zomer het voorlopig ontwerp heeft opgeleverd (het eerste deel van de planuitwerkingsfase);
- drie deelprojecten: Culemborgse Veer-Beatrixsluis (CUB), Jaarsveld-Vreeswijk (JAV) en Salmsteke-Schoonhoven (SAS), zich bevinden in de verkenningsfase. Voor twee van deze drie deelprojecten (CUB en SAS) is een Nota van Kansrijke Oplossingen (NKO) opgesteld;
- de opstart van de verkenningsfase van deelproject Irenesluis-Culemborgse Veer (ICU) in 2021 is voorbereid.

Ondanks de coronapandemie heeft het project Sterke Lekdijk geen vertraging opgelopen. Op dit moment is nog niet gestart met de realisatie van projecten en kunnen we nog niet rapporteren op het aantal kilometers primaire waterkering dat versterkt is.

Figuur: stand van zaken versterkingsopgave primaire waterkeringen

Figuur: Coronaproof bewonersbijeenkomst voor deelproject Salmsteke

Het beheer en onderhoud van de waterkeringen vraagt blijvend om een grote inspanning. Hierbij besteden we extra aandacht aan het creëren van bloemrijke dijken. Het areaal om te beheren is in 2020 uitgebreid. Rijkswaterstaat heeft namelijk zes dijktracés van de zogenoemde voorhavendijken aan HDSR overgedragen. Voorhavendijken zijn dijken die liggen tussen sluizen en de rivier. In dit geval tussen de Lek en de Prinses Irenesluis in Wijk bij Duurstede, de Prinses Beatrixsluis en de Koninginnensluis in Nieuwegein.

In 2018 heeft de inspectie voor Leefomgeving en Transport (ILT) bij HDSR een audit op de zorgplicht waterkeringen uitgevoerd. In 2020 heeft de ILT een her-inspectie gedaan. Hieruit is gebleken dat HDSR de twee tekortkomingen en verschillende aandachtspunten heeft opgelost. Aan andere aandachtspunten is in 2020 verder gewerkt conform het verbeterplan dat in augustus 2018 door het college is vastgesteld.

Doel 2: Beperken negatieve effecten overstromingen ('Laag 3')

De kans op een overstroming is klein, maar de gevolgen ervan kunnen groot zijn. Mocht toch een overstroming (dreigen) op (te) treden, dan dient iedereen daar goed op voorbereid te zijn. Op die manier kunnen we negatieve effecten, zoals het aantal slachtoffers en de schade, beperken.

Effectindicator 2a Waterschap is voorbereid op een overstroming: op koers

De crisisorganisatie van HDSR is op koers. Men weet hoe te handelen bij een crisis en wordt daarop voorbereid door opleiding, training en oefening. Ook heeft de crisisorganisatie zich voorbereid op *coronaproof* handelen indien er zich tijdens de coronapandemie een crisis voordoet.

In het voorjaar van 2020 is een opschaling in verband met een lekkage van een waterleiding in een dijk, goed afgehandeld. Vanwege de droogte heeft de dijkbewaking in het begin van de zomer van 2020 een 'nul-inspectie' uitgevoerd. Daarna viel er voldoende neerslag zodat vervolgininspecties niet meer nodig waren. Het waterschap oefent regelmatig; zowel binnen als buiten en samen met netwerkpartners. Binnen het Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden Nederland (PCWMN) oefenen we met grootschalige systeemuitval door bijvoorbeeld stroomuitval of cybercrime. In 2021 staat er een grote oefening op stapel getiteld Stroomversnelling.

Ook zijn er regelmatig opleidingen en trainingen voor de dijkbewaking van HDSR. Deze vinden meestal plaats samen met andere waterschappen, de veiligheidsregio of andere netwerkpartners. Zo delen we kennis en leren we elkaar kennen. De dijkbewaking van HDSR bestaat uit zo'n 170 personen. 69% van de dijkwachters is nu gecertificeerd en is daarmee 'aantoonbaar bekwaam'. In 2021 wordt de certificering voortgezet. De dijkbewaking wordt in november 2021 ingezet als we samen met defensie gaan oefenen op een scenario voor een primaire kering.

Effectindicator 2b Medeoverheden en inwoners met hulp van waterschap voorbereid op overstroming: op koers

HDSR werkt samen met haar netwerkpartners aan het informeren van medeoverheden en burgers over overstromingen. Dit gebeurt zowel via de samenwerking met de Veiligheidsregio Utrecht (VRU), het PCWMN, als bij de Samenwerking Crisisbeheersing Overstroming Randstad. En door bijvoorbeeld het opzoeken van de media bij de start van het stormseizoen en bij hoogwater. Ook geven we gastlessen op basisscholen over crises. Wij maken iedereen hiermee bewuster van het risico op een overstroming, de mogelijke gevolgen van een overstroming en van wat ieders eigen rol/verantwoordelijkheid dan is. Informeren doen wij niet alleen door het verspreiden van folders en artikelen, maar we betrekken medeoverheden ook bij een oefening. En in 2020 is gestart met een het ontwikkelen van een nieuwe versie van het Randstad(reken)model waardoor beeldmateriaal de urgentie van een gedegen voorbereiding zichtbaar maakt.

Voldoende water

In Beeld: Voldoende water

Het watersysteem is flink op de proef gesteld door natte en vooral hele droge periodes. Zeker toen die samenvielen met de nachtvorstschade-bestrijding. En ook later door onttrekkingsverboden. Dat heeft het goed doorstaan. Wél moeten er tandjes bijgezet worden om het watersysteem goed te onderhouden, vooral bij baggeren en bestrijding van exoten. We denken goed na over de toekomstbestendigheid van het watersysteem. We hebben de wateropgave wateroverlast bijna op orde.

Om de regionale keringen op orde te krijgen is er nog een flinke klus te klaren en heeft de coronapandemie tot vertraging geleid. Muskusrattenbestrijding vraagt om een extra impuls. Het creëren van bewustzijn bij bewoners en bedrijven over wateroverlast blijft belangrijk, en samen met gemeenten werken we intensief samen om klimaatveranderingen op te vangen. Voor het bovenregionale watersysteem liggen we goed op koers met de uitvoering van projecten. En we zitten aan tafel met de landelijke partijen om de verdeling van water te organiseren.

Het thema Voldoende Water staat voor de maatschappelijke waarde 'Voldoende water: niet te nat, niet te droog'. De inzet van het waterschap richt zich op vier hieronder genoemde doelen met bijbehorende effectindicatoren:

3. Waterinfrastructuur op orde houden
 - Eff 3a: Functies zijn bediend met passende waterhuishouding
 - Eff 3b: Watersysteem kan tegen een stootje
4. Waterinfrastructuur op orde brengen
 - Eff 4a: Acceptabel beschermingsniveau tegen wateroverlast
 - Eff 4b: Voldoen aan de provinciale normen voor regionale waterkeringen
5. Beperken effecten wateroverlast bij extreme situaties
 - Eff 5a: Risico wateroverlast bekend bij bewoners en bedrijven
 - Eff 5b: Gemeenten en bewoners nemen bewust maatregelen om effect wateroverlast te beperken
6. Bij watertekort worden essentiële functies voorzien van zoet water
 - Eff 6: Het beschikbare water is verdeeld volgens afspraken

Doel 3: Waterinfrastructuur op orde houden

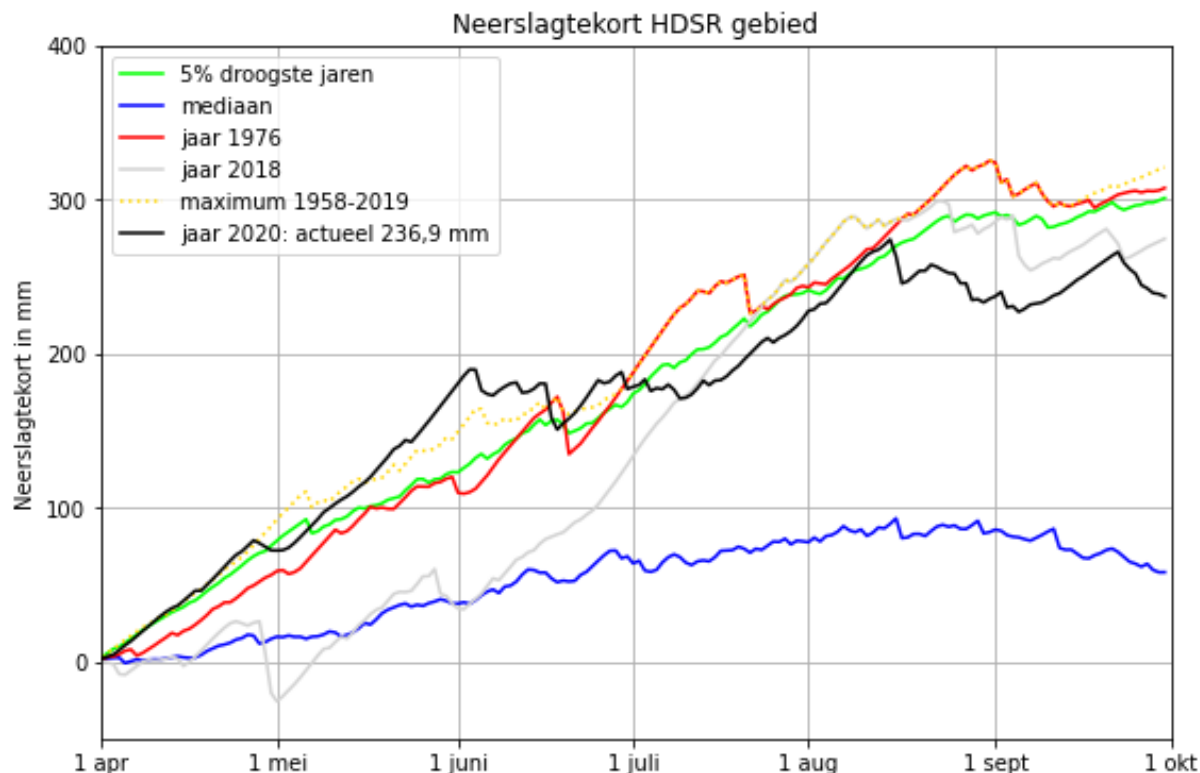
Door dagelijks en periodiek onderhoud van het primaire systeem van waterlopen en kunstwerken blijft het watersysteem op orde en zorgen we voor het reguleren van de peilen, aan- en afvoer van water en bevorderen van de waterkwaliteit. Tevens borgen we de waterinfrastructuur door toepassing van de regelgeving uit de Keur en het toezicht op onderhoud van het tertiaire systeem door derden. Dit kunnen we niet alleen, maar doen we samen met inwoners, bedrijven en mede-overheden. We zetten in op samenwerking en een goede verstandhouding door:

- aanwezigheid in het gebied door de gebiedsteams voor vragen, meldingen, klachten en advies;
- overleg met gemeentes en gebiedspartijen over planvorming, beheer en onderhoud;
- jaarlijks uitvoeren van schouw op het tertiaire systeem (diepteschouw vierjaarlijks);
- toezicht op uitgevoerde werken door onszelf en derden.

Effectindicator 3a Functies zijn bediend met passende waterhuishouding: op koers

In het beheergebied komen verschillende gebruiksfuncties voor zoals landbouw, natuur, bebouwing en recreatief medegebruik. Elke functie heeft eigen wensen voor het watersysteem en het oppervlaktewaterpeil. In het waterbeheer maken we continu afwegingen en treffen we maatregelen om redelijkerwijs invulling te geven aan deze wensen.

Het jaar 2020 was zowel natter als droger dan normaal. In De Bilt werd 856 millimeter neerslag gemeten ten opzichte van 833 millimeter normaal. Toch was het beslist niet het gehele jaar nat, want in 2020 noteerden we de derde droge zomer op rij. Na een zeer natte start van het jaar in de maand februari en de eerste helft van maart, liep het neerslagtekort hard op. Wat dit voor het waterschap betekend heeft, wordt verder toegelicht bij effectindicator 6.

Figuur: het neerslagtekort voor het HDSR gebied tussen 1 april en 1 oktober 2020

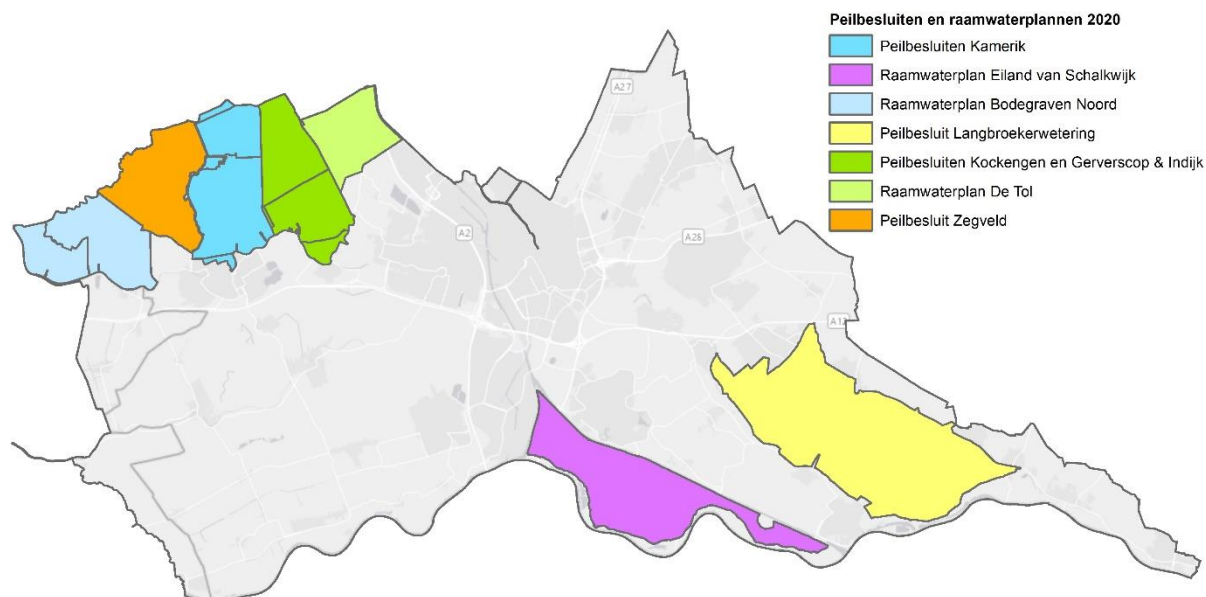
2020 was ook een bijzonder jaar voor de nachtvorstschadebestrijding. Waar in een gemiddeld jaar er tussen de 4 tot 7 keer sprake is van nachtvorstschadebestrijding gebeurde dit in 2020 wel 14 keer. Het was daarmee een zeer intensief jaar voor de rayonmedewerkers die dit faciliteren. Opvallend was ook de samenloop met de zeer vroege periode van droogte. Als gevolg hiervan dreigde er samenvaal van een behoefte aan nachtvorstschadeberekening en berekening van overige gewassen. Het watersysteem is hiervoor niet toereikend en agrariërs zijn gevraagd in deze periode niet 's nachts gewassen te beregenen. Vanuit de brancheorganisatie NFO is grote waardering uitgesproken voor de inzet van onze rayonmedewerkers.

Binnen het waterbeheer maken we sinds 2020 gebruik van het Beslissingsondersteunend Systeem VIDENTE. Aan de hand van informatie over onder andere neerslag, verdamping, grondwaterstanden en vullingsgraad van de bodem kunnen we betere keuzes maken over het waterpeil. We monitoren het gevoerde peilbeheer door het regelmatig registreren van waterstanden. Dit gebeurt bij alle geautomatiseerde kunstwerken en daarnaast met behulp van een foto-applicatie ook bij niet-geautomatiseerde locaties. In 2020 zijn alle peilschalen in het westelijk deel van ons beheergebied (totaal circa 1000 stuks) via waterpassing ingemeten. Ook zijn ze gecontroleerd op de juiste hoogte en waar nodig verhangen. Zo kunnen we de juiste waterstand ten opzichte van NAP aflezen.

VIDENTE is een instrument waarmee het waterbeheer van het waterschap op ieder moment wordt ondersteund met de nieuwste techniek, monitoringsgegevens, modellen en informatiesystemen. Dit voor het hele hydrologische regime (wateroverlast, watertekort, nachtvorst). Het levert gedetailleerd inzicht in de huidige en verwachte toestand van het watersysteem. Elke hydrologische situatie is anders en de situaties wisselen steeds sneller. Vidente genereert bedienadviezen en de informatie is eenvoudig toegankelijk. Op basis van deze inzichten kunnen we beter gefundeerde beslissingen nemen voor nu en voor straks.

Bij de totstandkoming van peilbesluiten wegen we af welk oppervlaktewaterpeil het beste past bij de functie. Daarbij houden we rekening met de verwevenheid van functies die we kennen in ons hele beheergebied. Tijdens dit proces organiseren we gewoonlijk gebiedsavonden, keukentafelgesprekken en veldbezoeken. Dan gaan we met de belanghebbenden in gesprek over het peil en eventuele andere kansen en knelpunten in het

gebied. In verband met de coronapandemie zijn deze activiteiten in 2020 vaak uitgesteld of hebben ze digitaal plaatsgevonden. Er liepen vier peilbesluitprocessen en ook de uitwerking van drie raamwaterplannen, waar het peilbesluit al voor was vastgesteld (zie onderstaand kaartje). Door beperkte capaciteit voor de start van de deelprojecten zijn de raamwaterplannen in 2020 herijkt. Hierbij zijn meerdere gebiedsprocessen uitgesteld. Dit heeft het grootste effect op het raamwaterplan Eiland van Schalkwijk. In 2021 komt een voorstel voor een nieuwe aanpak voor dit raamwaterplan.

Bodemdaling veenweide - Samen Leren door te doen!

Sinds de vaststelling van het positionpaper Bodemdaling Veenweide in 2017 zet het waterschap zich actief in om samen met andere partijen de bodemdaling in het veenweidegebied te remmen. Onder het motto 'Samen leren door te doen' lopen er sinds 2017 diverse initiatieven van agrariërs, ons waterschap en andere partijen om de bodemdaling te vertragen. Nieuwe pilots zijn opgestart, boeren kwamen met innovatieve ideeën en de monitoring is op verschillende plekken in gang gezet. Ook lopen er allerlei initiatieven die goed zijn voor de waterkwaliteit en de biodiversiteit. Zo dragen we bij aan gebiedsparticipatie, kennisontwikkeling, interbestuurlijke samenwerking en bewustwording rondom het thema bodemdaling veenweide.

Al deze activiteiten vallen onder het programma 'Vertragen bodemdaling veenweide (2017-2021)'. In 2020 is een eerste evaluatie van het programma uitgevoerd (zie "[Verantwoording programma Bodemdaling Veenweide 2017-2020](#)"). Uit deze evaluatie blijkt dat de gestelde doelen uit het programma 2017-2021 zijn gehaald!

6 grote gebiedsgerichte projecten

Eind 2020 participeert HDSR in 6 gebiedsgerichte projecten. Deze zijn met energie en initiatief vanuit het gebied ontstaan. Het gaat om de bedrijvenproef Spengen, Toekomstbestendige polder Lange Weide en 4 projecten van Klimaatlim boeren op Veen (Polder Kortrijk en Portengen, Meijepolder Laag, polders bij Vlist en Kamerik). In Spengen en Lange Weide zijn de pilots al uitgevoerd en wordt veel gemonitord en ervaring opgedaan met bijvoorbeeld nieuwe vormen van peilbeheer. Van de 4 projecten Klimaatlim Boeren op Veen zijn Kortrijk en Portengen en Vlist in 2020 met de uitvoering gestart. Voor Meijepolder Laag zal dat in 2021 gebeuren. Hieraan geven we samen met de agrarische collectieven, Amstel Gooi en Vecht en LTO invulling. Vanuit het klimaatakkoord is hiervoor € 3,2 miljoen subsidie toegekend. We zetten in op verdubbeling van deze middelen via diverse subsidieaanvragen zoals POP- en AVP-gelden.

Kennisontwikkeling

Het grootschalig treffen van bodemdaling-remmende maatregelen, zoals onderwaterdrainage en natte teelten, vraagt om een wezenlijke verandering in het waterbeheer. Wat zijn bijvoorbeeld de consequenties van deze maatregelen op de extra watervraag? En: biedt dynamisch peilbeheer een oplossing om slimmer te kunnen sturen om de (extra) watervraag en mogelijke pieken in wateroverlast op te vangen? In de pilots onderzoeken we welke mogelijkheden er zijn om alternatieve vormen van peilbeheer toe te passen met in

achtneming van de operationele sturingsmogelijkheden en de variatie binnen polders. Maar wat als straks ook agrariërs meesturen aan het waterbeheer? Welke gevolgen heeft dit voor de organisatie van ons waterbeheer en voor het functioneren van het watersysteem: hoe kunnen wij alle prestaties blijven leveren waar wij als waterschap verantwoordelijk voor zijn? In 2020 heeft het waterschap daarom de pilots gecontinueerd om hier antwoorden op te krijgen.

In de gebiedsgerichte projecten doen we, samen met de ondernemers, veel kennis op. O.a. door de algemene effecten te meten van bodemdaling remmende maatregelen op de grondwaterstanden en op het tempo van bodemdaling maar ook over de aanpak van gebiedsgerichte processen. Verder is het waterschap ook binnen het nationale onderzoek naar broeikasgasemissies een actieve speler en geven we samen met de Universiteit Utrecht verder invulling aan het onderwerp biodiversiteit binnen het veenweidegebied.

Interbestuurlijke samenwerking en optreden als één overheid

Op basis van afspraken uit het klimaatakkoord is in 2020 gestart met het opstellen van regionale veenweide-strategieën per provincie om te voldoen aan de gestelde opgaven. De ambitie van het waterschap is om als één overheid op te treden om invulling te geven aan de reductie van de bodemdaling (50% minder daling in 2030), de klimaatopgave (1 Mton CO₂ reductie in 2030) en de koppeling met andere opgaven.

Bewustwording

De pilots in de gebiedsgerichte projecten zijn erg belangrijk voor bewustwording. Juist de ondernemers kunnen het belang van remmen bodemdaling goed overdragen. Regelmatig staan er berichten in de media en worden de pilotlocaties bezocht (bijvoorbeeld Spengen). Ook worden social media ingezet voor bewustwording. Een goed voorbeeld is de serie [NetVlist](#)

Effectindicator 3b Watersysteem kan tegen een stootje: oogje in het zeil houden

In 2020 gaf de uitval van één van de zes pompen van het gemaal IJmuiden reden voor waakzaamheid. Dit gemaal (het grootste van Europa) zorgt voor de afwatering van een groot deel van ons beheersgebied. Toen bleek dat één pomp voor langere tijd uitviel en een tweede pomp uit voorzorg uit bedrijf werd genomen, is in het kader van Slim Watermanagement overleg gevoerd over een tijdelijke voorziening. Rijkswaterstaat heeft nabij het gemaal IJmuiden 31 noodpompen opgesteld. Ons waterschap heeft verschillende scenario's uitgewerkt om indien nodig een deel van ons eigen 'wateroverschot' op een andere manier af te kunnen voeren. De inzet hiervan bleek niet nodig, maar de door Rijkswaterstaat opgestelde noodpompen wel. De verwachting is dat gemaal IJmuiden in de loop van 2021 weer volledig operationeel zal zijn.

Het watersysteem van HDSR is een wijdvertakt netwerk van waterlopen voorzien van stuwen, gemalen, inlaten en andere middelen om ons oppervlaktewaterbeheer mee uit te voeren. Het onderhoud van de kunstwerken (gemalen, stuwen) is zowel wat betreft het dagelijks onderhoud als ook voor het groot onderhoud op orde. De zorg ligt met name bij de watergangen. De twee belangrijkste aandachtspunten zijn de opgelopen achterstand bij het baggeren van onze watergangen door de PFAS-problematiek en het bestrijden van plaagsoorten die de ecologische waterkwaliteit en de doorvoercapaciteit bedreigen.

De PFAS-problematiek heeft een uitloop van het baggerprogramma veroorzaakt. Met het tijdelijk handelingskader is er ruimte ontstaan om het baggeren weer op te pakken en in 2020 is een groot aantal projecten voorbereid en deels al op de markt gezet. De daadwerkelijk uitvoering van deze projecten valt grotendeels in 2021. De achterstand zullen we in de komende paar jaar inlopen. De projectorganisatie voor het baggeren is daartoe in 2020 uitgebreid.

Net als voorgaande jaren blijven de invasieve exoten in ons watersysteem een punt van aandacht. Grote waternavel, ongelijkbladig vederkruid en waterwaaier (Cabomba) hebben samen het grootste negatieve effect op zowel de waterkwaliteit als de doorstroming. Ook de aanwezigheid van exotische rivierkreeften is een belangrijk aandachtspunt. Door de juiste methodische aanpak (intensief toezicht en bestrijding) zijn de genoemde plantensoorten op een beheersbaar niveau gebracht of soms lokaal geëlimineerd. Desondanks blijven de invasieve exoten veel aandacht vragen en kunnen soorten altijd weer op een nieuwe groeiplaats de kop opsteken. In 2020 waren er bijvoorbeeld binnen de gemeente Utrecht nieuwe groeihaarden van ongelijkbladig vederkruid en waterwaaier. Ook zien we soms nieuwe soorten opduiken waarvan de impact niet altijd direct duidelijk is. In de bestrijding blijven we nadrukkelijk de samenwerking zoeken met andere overheidsorganisaties (met name gemeenten). Om meer kennis op te doen en te delen, werken we samen met andere waterschappen en kennisorganisaties.

Gert Lodder: "Tijdens de warme periode groeiden de waternavel en andere exoten reuze hard! Mijn taak was om controle te doen op de exotenbestrijding. Samen met de aannemer en mijn collega's van MRB hebben we de exoten onder de duim weten te houden. Maar ze blijven inzet en aandacht vragen!"

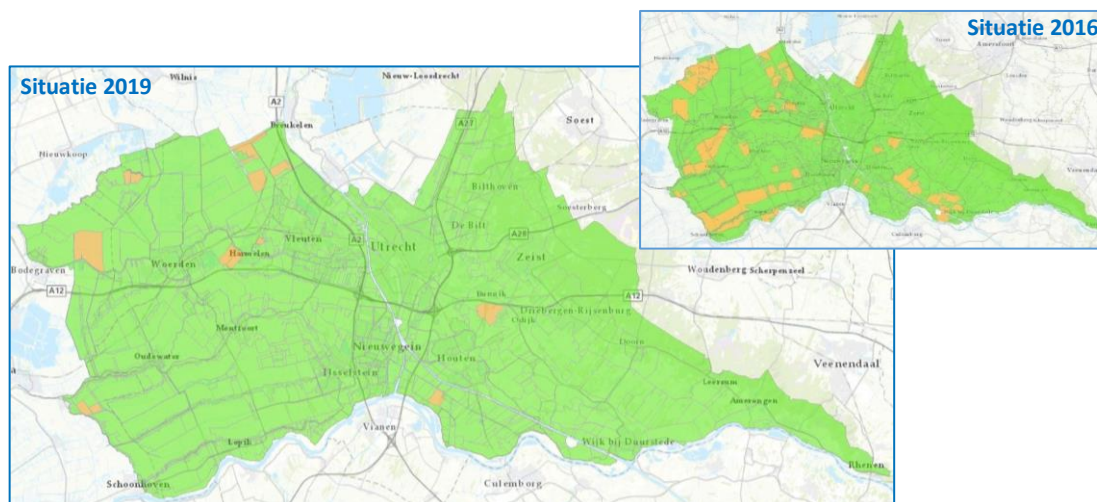
Het reguliere maaionderhoud van de watergangen, waterkeringen, natuurvriendelijke oevers en gemaalterreinen is in orde. Dat geldt ook voor het groot onderhoud en/of renovaties aan diverse objecten van het watersysteem. In 2020 is groot onderhoud uitgevoerd aan o.a. de volgende kunstwerken: de gemalen Haanwijk en Smidsdijk, krooshekreiniger bij de Haanwijkersluis en het verplaatsen van het gemaal Doorslag. In 2020 zijn er geen noemenswaardige storingen of uitval van gemalen geweest.

Doel 4: Waterinfrastructuur op orde brengen

Het op orde brengen van de waterinfrastructuur betreft het verbeteren van het watersysteem en de regionale waterkeringen om aan de provinciale normen voor wateroverlast te voldoen. Als een regionale waterkering bezwijkt, kan dat tot een overstroming vanuit het regionale watersysteem leiden. De kans dat dit tot slachtoffers leidt, is extreem klein, maar het kan wel leiden tot aanzienlijke overlast en (economische) schade. De droogte in het voorjaar en de zomer van 2020 heeft nauwelijks tot schade aan de regionale waterkeringen geleid.

Effectindicator 4a Acceptabel beschermingsniveau tegen wateroverlast: op koers

Ruim 99% van ons beheergebied voldoet aan de provinciale norm voor wateroverlast. De opgave bedraagt nog 175 ha, waarvan we het grootste deel binnen de watergebiedsplannen de Tol en Bodegraven Noord oplossen. Bij de uitvoering van het project KWA+ lossen we ook een deel van de restopgave (als meekoppelkans) op.

Figuur: Stand van zaken wateropgave wateroverlast per 1 januari 2021 (oranje gebieden hebben een wateropgave)

In 2020 is de visie Toekomstbestendig Watersysteem (TBWS) opgesteld. In 2021 volgt de bestuurlijke besluitvorming hierover. Uit deze visie blijkt dat als gevolg van toekomstige ontwikkelingen (onder andere klimaatverandering, maatregelen remmen bodemdaling, woningbouwopgave) de opgave wateroverlast zal toenemen. Maatregelen in de ruimtelijke ordening zullen nodig zijn om onacceptabele wateroverlast te voorkomen.

In 2020 is de risicodialoog gestart met de provincies over de gevolgen van het veenweidebeleid en de woningbouwopgave op de kans op wateroverlast. Dit heeft een plek gekregen in de Provinciale Omgevings Visie's (POVI's). HDSR moet indringend het gesprek aan blijven gaan om ervoor te zorgen dat wateroverlast ook een plek krijgt in het beleid van medeoverheden en uiteindelijk in de uitvoering. In 2020 is een onderzoek gestart naar het effect van waterinfiltratiesystemen op wateroverlast.

In 2020 zijn de nieuwe peilbesluiten van HDSR getoetst op hun effect op de opgave wateroverlast en zijn, indien nodig, mitigerende maatregelen benoemd.

Vanaf 2023 worden nieuwe klimaatscenario's van het KNMI verwacht. Vanaf dan voeren we een nieuwe toetsing aan de normen voor wateroverlast uit.

Effectindicator 4b Voldoen aan de provinciale normen voor regionale waterkeringen: oogje in het zeil houden

Van de 330 kilometer aan regionale waterkeringen voldoet 285 kilometer (86%) aan de norm.

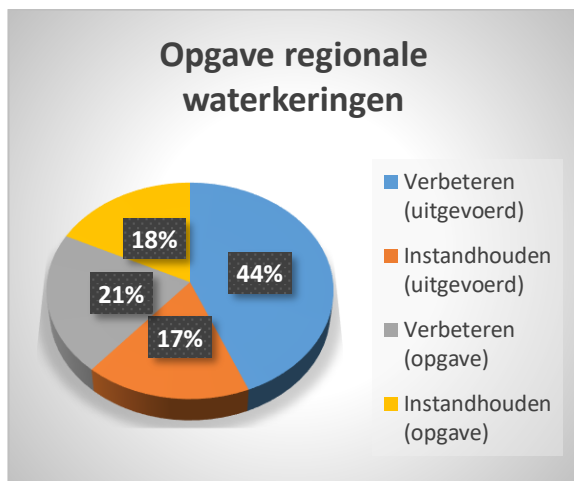
De verbeteringsmaatregelen van de regionale waterkeringen die volgden uit de eerste toetsronde zijn opgenomen in het Groot Onderhoudsprogramma (GOP) regionale waterkeringen (incl. maatregelen voor instandhouding¹). Aan de uitvoering van het GOP wordt hard gewerkt: in 2020 ca. 7 kilometer verbeterd en ca. 6,5 kilometer hersteld voor instandhouden. Binnen het reguliere onderhoud is ruim 1 kilometer waterkering, die niet in het GOP was opgenomen, aanvullend hersteld. In 2020 zijn bijvoorbeeld de Montfoortsevaartkade Oost en de Leidsche Rijnkade Noord afgerond. Voor de verbetering van de Meijkade is een intensief gebiedsproces doorlopen voor optimale afstemming met de omgeving.

We moeten nog steeds de nodige maatregelen uitvoeren (24,3 kilometer verbetering en 25,8 kilometer instandhouding). De uitvoering van het huidige GOP moet uiterlijk in 2024 zijn afgerond. Sommige projecten zijn door de coronapandemie vertraagd. Voor deze projecten halen we enkele tussenmijlpalen niet, maar blijft de afronding in 2024 staan. Hierover vindt afstemming met de provincies Utrecht en Zuid-Holland plaats.

Per 1 januari 2020 is de status van de kering aan de noordzijde van de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (voormalige primaire C-kering) gewijzigd van een primaire naar een regionale kering. Om deze kering aan de eisen voor een regionale kering te laten voldoen moeten we 10,8 kilometer waterkering en 47 kunstwerken verbeteren. In 2020 is een deel van de verkenningsfase van dit project uitgevoerd. Dit project wordt gesubsidieerd vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

In de tweede toetsronde van de regionale keringen, met aangepaste eisen, brengen we in beeld of er, na afronding van het huidige programma, een nieuwe (investerings- en) verbeteropgave nodig is. Deze toetsing verloopt volgens plan.

¹ Bij een verbetermaatregel voldoet een kering niet aan de norm. Bij instandhouding voldoet een kering wel aan de norm, maar is wel een onderhoudsmaatregel noodzakelijk.

Figuur: stand van zaken opgave regionale waterkeringen per 1 januari 2021 (incl. opgave Gekanaliseerde Hollandsche IJssel)

Figuur: Grondonderzoek voorlandkering nabij voormalige C-kering

Voorkomen van schade aan waterstaatswerken

Muskusratten brengen schade toe aan waterkeringen en kades, waarmee de bestrijding van deze dieren direct betrekking heeft op één van de kerntaken van het waterschap: het in orde en veilig houden van de waterkeringen. De organisatie Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland, is ondergebracht bij HDSR en werkt namens zes samenwerkende westelijke waterschappen aan het bestrijden van muskusratten in het hele gebied van West- en Midden Nederland.

Daling van aantal vangsten in 2020 gestagneerd

Na drie jaar op rij een daling in vangsten is bij HDSR in 2020 sprake van een stijging. In 2020 zijn er in het werkgebied van HDSR 2.675 muskusratten gevangen tegen 2.012 in 2020. De meeste muskusratten zijn gevangen in het westelijk en noord-westelijk deel van het beheersgebied. Het aantal gevangen muskusratten komt in 2020 uit op ongeveer 1 per 5 km watergang. Hiermee blijft het veiligheidsniveau voor HDSR hoog en op koers en wordt schade aan keringen voorkomen.

Terugdringen van de muskusrat tot de landgrens als landelijke strategie

Op 14 juni 2020 heeft de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen besloten dat de bestrijdingsstrategie muskusratten wijzigt naar 'terugdringen tot de landsgrens'. In een periode van 10 tot 15 jaar moet dit worden bereikt. De bestuurlijke Commissie Muskus- en Beverratten (CMB) is op 19 juni 2020 door de Ledenvergadering verzocht een voorstel te ontwikkelen waarin uitgewerkt is hoe het bereiken en in stand houden van het doel bekostigd kan worden, op basis van solidariteit tussen de waterschappen. Omdat deze solidariteit alle 21 waterschappen betreft wordt een 'Klankbordgroep Solidariteitsfinanciering Muskusratten' opgericht waaraan alle waterschappen deelnemen. De planning is dat de Klankbordgroep voor de zomer van 2021 met een advies komt aan de CMB.

Doel 5: Beperken effecten wateroverlast bij extreme situaties

Wanneer het bijvoorbeeld harder regent dan de norm kan wateroverlast en mogelijk schade ontstaan. Het waterschap zet zich in om de effecten en schade van wateroverlast in dergelijke situaties zoveel mogelijk te beperken. Dit gebeurt door bewustwording te creëren van het risico op wateroverlast, het nemen van maatregelen door derden en het op orde hebben van de calamiteitenorganisatie. Veel van onze activiteiten in dit verband voeren wij uit binnen het samenwerkingsverband Netwerk Water en Klimaat.

Effectindicator 5a Risico wateroverlast bekend bij bewoners en bedrijven: oogje in het zeil houden

Samen met het [Netwerk Water en Klimaat](#) is in 2020 een aantal campagnes voor het vergroten van waterbewustzijn gelanceerd. Helaas was de coronapandemie dit jaar een beperkende factor voor het organiseren van (grootschalige) publieksacties. Tijdens de Duurzame week in juni heeft HDSR een aantal activiteiten georganiseerd. Met het Netwerk Water en Klimaat is een visie voor bewonersparticipatie opgesteld. De site [klimaatklaar.nl](#) is uitgebreid met concrete voorbeelden en werkwijzers, om burgers meer handelingsperspectief te bieden bij het treffen van maatregelen.

HDSR is samen met een bedrijventerrein in Bunnik gestart met een pilot om te kijken hoe bedrijven en overheden (waterschap en gemeente) gezamenlijk het bedrijventerrein klimaatadaptief kunnen maken. We gebruiken 'serious gaming' als werkvorm om knelpunten en oplossingen zichtbaar te maken en realiseerbare maatregelen te vinden. Ons doel is om aan de hand van deze pilot met bedrijven tot een structurelere aanpak van bedrijventerreinen te komen.

Effectindicator 5b Gemeenten en bewoners nemen bewust maatregelen om effect wateroverlast te beperken: op koers

Met het Netwerk Water en Klimaat is in 2020 intensief samengewerkt om te komen tot een [Regionale adaptatiestrategie](#) (RAS). Dit is het eerste product van de samenwerkingsovereenkomst die eind 2020 is gesloten. Een intensief samenwerkingstraject, dat heeft geresulteerd in een regionale aanpak voor klimaatadaptatie. Er zijn regionale uitdagingen en strategieën geformuleerd om te komen tot een klimaatadaptieve en waterrobuuste regio. De RAS is in december 2020 vastgesteld door het College van D&H en de Colleges van de netwerkpartners. De RAS vormt de basis voor het in 2021 op te stellen uitvoeringsprogramma, waarmee de partners aanspraak kunnen maken op de Impulsregeling van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

In 2020 is gestart met het maken van een leidraad klimaatadaptief bouwen voor de gehele Provincie Utrecht. Hierin willen we samen met het bedrijfsleven (aannemers, ontwikkelaars, adviseurs) komen tot afspraken over hoe we de nieuwe en bestaande woningvoorraad klimaatadaptief willen maken. Dit naar aanleiding van onze positieve ervaring met deelname aan Bouwconvenant Zuid-Holland. De leidraad klimaatadaptief bouwen wordt onderdeel van het bredere convenant duurzaam bouwen, waarin ook thema's als energie, duurzaamheid en circulair zijn opgenomen. De planning is dat de leidraad voorjaar 2021 gereed is.

Afgelopen jaar is met het Netwerk Water en Klimaat onderzoek gedaan naar de risico's op wateroverlast en overstroming voor de vitale en kwetsbare objecten in de regio. De assets van HDSR vormen hier onderdeel van. Dit onderzoek vormt de basis voor de zogenaamde 'risicodialogen'.

In 2020 is de *piekbuienstudie* samen met de gemeente Utrecht gestart en deze ronden we in 2021 af. Het doel van piekbuienstudies is om eventuele kwetsbare gebieden voor te bereiden op extreme neerslag.

Voor de polder Rijnenburg hebben we, vóórdat rijk, gemeente en provincie afspraken gingen maken over woningbouw in, hen uitgangspunten meegegeven voor een klimaatbestendig watersysteem.

Het waterschap heeft binnen de regeling 'Groen-blauwe diensten' samen met agrariërs ter plekke een verkenning uitgevoerd om via aangepast stuwbeheer water vast te houden langs de flanken van de Utrechtse Heuvelrug. In 2021 zullen we hiervoor een pilot worden uitvoeren.

Het waterschap stimuleert gemeenten met de Impulsregeling 'Impulsregeling Klimaatadaptatie in de Stad' tot het treffen van uitvoeringsmaatregelen. Deze impulsregeling was afgelopen jaar opnieuw overtekend en wordt dus goed gevonden in de hele regio. Zie verdere toelichting onder effectindicator 9b.

Doel 6: Bij watertekort worden essentiële functies voorzien van water

Effectindicator 6 Het beschikbare water is verdeeld volgens afspraken: op koers

De maanden april en mei van 2020 waren erg droog waardoor het neerslagtekort snel opliep, net als in 2018 en 2020. Vanaf juni stabiliseerde dit wat, hoewel het een droog jaar is gebleven. Door voldoende rivieraanvoer zijn er geen watertekorten ontstaan in de gebieden die wij van water kunnen voorzien. Dit vroeg wel veel extra inspanningen van onze buitendienstmedewerkers. Begin juni heeft het college besloten om toe te staan dat het zomerpeil tijdelijk met maximaal 10 centimeter werd verhoogd. In veel peilgebieden is langer dan gebruikelijk het zomerpeil gehandhaafd, in enkele gevallen zelfs tot begin december. Ook is een

oppervlaktewateronttrekkingsverbod afgekondigd voor het gebied onder aan de Utrechtse Heuvelrug dat alleen water krijgt door kwel en neerslag. Door de droogte, droogde de kwelstroom op. Dit verbod is pas per 1 december ingetrokken. Gedurende de zomer traden er meerdere hittegolven met zeer hoge temperaturen op. De piekvraag in het watersysteem als gevolg van gelijktijdige beregening was groot. Lokaal traden daardoor problemen op in de verdeling van water (oppervlaktewaterpeilen die onderuit gingen en hoge stroomsnelheden in watergangen). Het waterschap heeft daarop de agrarische sector opgeroepen zuinig en slim om te gaan met het beschikbare water: fruittelers zijn gevraagd om zoveel mogelijk overdag te beregenen en andere agrariërs 's nachts. Op de meeste locaties verminderde hierdoor de druk op het systeem.

De KWA (Klimaatbestendige Wateraanvoer) zorgt in tijden van droogte voor extra aanvoer van zoetwater naar West-Nederland via het regionale watersysteem van HDSR. Gedurende korte tijd heeft in 2020 de KWA light (= KWA met kleine capaciteit, zonder overlast en met geringe beheersinspanning) aangestaan. Met het project KWA+ breiden we de capaciteit van het systeem uit van 7 naar 15 m³/s om het watersysteem toekomstbestendig te maken. Van de tien deelprojecten zijn er tot nu toe drie afgerond: bijdrage aan renovatie Noordergemaal, verbetering van oevers langs de Oude Rijn en een nieuwe inlaat bij gemaal Haarrijn. Begin 2021 ronden we de maatregelen in park Oudegein in Nieuwegein af. Afronding van de overige maatregelen vindt plaats in 2022 en 2023.

Een andere maatregel die de zoetwatervoorziening voor HDSR, én ook voor West-Nederland, robuuster maakt is de verbeterde inlaat bij de Kromme Rijn. In 2020 is deze maatregel opgenomen in het voorkeurspakket van het Deltaprogramma Zoetwater, waarover in 2021 de Tweede Kamer een besluit neemt. De maatregel komt in aanmerking voor 50% cofinanciering vanuit het Deltafonds.

In 2020 is de visie Toekomstbestendig Watersysteem (TBWS) opgesteld (zie ook effectindicator 4a). In deze visie, en de verdere uitwerking daarvan, is watertekort ook een thema. Dit jaar is ook een onderzoek gestart naar de veranderende watervraag in stedelijk gebied als gevolg van klimaatverandering en andere ontwikkelingen.

In 2020 heeft HDSR de samenwerkingsovereenkomst voor de Blauwe Agenda voor de Utrechtse Heuvelrug getekend. De Provincie Utrecht, Waterschap Vallei & Veluwe, Vitens, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Utrechts Landschap, Natuur en Milieufederatie Utrecht, Utrechts Particulier Grondbezit, IVN, Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug en de gemeenten werken hierin samen met HDSR aan een robuust en toekomstbestendig watersysteem. Op 29 oktober vond de feestelijke start online plaats. Inmiddels is ook LTO aangesloten en hebben de eerste twee projecten financiële ondersteuning gekregen. Daarnaast is gestart met het samenbrengen van de aanwezige kennis en kennisvragen en met het plan om een visie te ontwikkelen. De focus in 2021 zal dan ook liggen op de visie en op bijdragen aan de overige projecten.

In 2020 is er meer samengewerkt rond het bovenregionale watersysteem. HDSR is betrokken bij het project Toekomstbestendig Amsterdam Rijnkanaal-Noordzee kanaal (ARK-NZK), de zoetwaterregio West-Nederland, het Deltaprogramma Zoetwater en andere bovenregionale onderzoeksprogramma's. Daarmee lukt het steeds beter om al vroeg het belang van HDSR in te brengen in deze processen en beleidsvorming.

Peter Gaasbeek: "2020 was voor mij niet heel anders dan andere jaren. Wel had ik een nieuwe vrachtwagen waarmee ik mijn werk weer beter kon doen! Tijdens de droogte heb ik regelmatig pompen getransporteerd. Het valt me de laatste jaren op dat ik steeds meer (grof) zwerfvuil bij kunstwerken en gemalen moet verwijderen. Soms hele brandkasten!"

Gezond water

In Beeld Gezond water

In 2020 hebben veel maatregelen, ondanks de coronapandemie, gewoon doorgang kunnen vinden. Met name de onderzoeksmaatregelen en het project 'samen meten' hebben hinder ondervonden van de beperkingen. Van de stimuleringsmaatregelen voor agrariërs en gemeenten is echter onverminderd gebruik gemaakt. En ook de uitvoering van projecten bij onze eigen assets, zoals vismigratiemaatregelen, hebben weinig vertraging opgelopen. De KRW-score op waterplanten laat een lichte verbetering zien. Deze verbetering is echter vooral toe te wijzen aan de wijziging van de toetsingsmethodiek. Dit maakt dat we 'nog niet op koers' zijn voor de KRW-doelen. Positief is wel dat lokaal, daar waar maatregelen uitgevoerd zijn, zichtbare verbeteringen optreden. Deze verbeteringen zien we echter (nog) niet terug in de KRW-scores.

Het programma Gezond water staat voor de maatschappelijke waarde 'Leefbaar water voor mens, plant en dier, nú en in de toekomst'. De inzet van het waterschap richt zich op drie hieronder genoemde doelen met bijbehorende effectindicatoren. Een goede waterkwaliteit is mede afhankelijk van de inzet van derden en het waterschap stuurt daar actief op. Daarom brengen de indicatoren ook de inzet van deze derden in beeld:

7. Schoon en gezond oppervlaktewater

Eff 7a: Ecologie en chemie voldoet aan KRW doelen waterlichamen (% WL per KRW maatlat)

Eff 7b: Ecologie en chemie voldoet aan doelen 'overig water' (%)

8. Levendige en veerkrachtige boerensloten

Eff 8: Agrariërs nemen bewust maatregelen tbv schoon en gezond oppervlaktewater (% agrariërs)

9. Gezond en zichtbaar water in de stad

Eff 9a: Voldoet aan het streefbeeld 'zichtbaar water'

Eff 9b: Gemeenten en bewoners nemen maatregelen tbv schoon en gezond oppervlaktewater

De indicator voor overig water (Effectindicator 7b) wordt pas vanaf 2022 in beeld gebracht, omdat hiervoor in december 2020 voor het eerst de doelen zijn opgesteld. De provincies stellen deze in 2021 vast.

Doel 7: Schoon en gezond oppervlaktewater

Effectindicator 7a: Ecologie en chemie voldoet aan KRW-doelen en doelen 'waterlichamen' (% WL per KRW-maatlat) – niet op koers

Met het Kaderrichtlijn Water (KRW)-maatregelenpakket 2016-2021 werken we aan onder andere:

- het terugdringen van emissies;
- het aanpassen van het eigen beheer en onderhoud voor de ecologie;
- het aanleggen van natuurvriendelijke oevers en vispassages;
- het samenwerken met agrariërs, gemeenten en steeds vaker ook met burgers.

HDSR streeft naar schoon en ecologisch gezond water in alle wateren. Met de KRW-maatlatten als indicator houden we een vinger aan de pols in de grotere wateren. Uiteindelijk moeten alle KRW-wateren in 2027 voldoen aan de KRW-doelen.

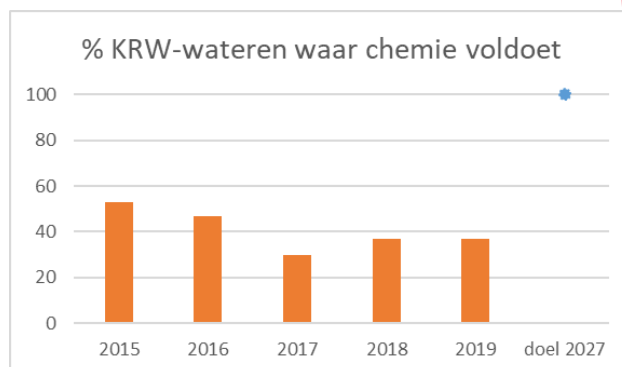
Met het 'one out - all out principe' voldoet momenteel nog geen enkel KRW-waterlichaam. Uitsplitsing naar de onderliggende maatlatten chemie, waterplanten en vissen geeft een beter inzicht in de stand van zaken. Deze maatlatten zijn in 2020, conform de nieuwe richtlijnen die hier nu voor gelden, voor het eerst getoetst aan de geactualiseerde KRW-doelen met geactualiseerde KRW-waterlichamen (aangepaste begrenzing en typen). Dit heeft in enkele gevallen geleid tot wijziging in de scores, vooral dus door een verandering in methodiek. Dankzij deze updates voldoet onze monitoring aan de huidige eisen. Het komt overeen met hoe het watersysteem op dit moment in elkaar zit en is gericht op de nieuwe doelen en de nieuwe toetsmethode. De veranderingen die we gaan zien in de beoordeling geven enkel een representatiever beeld van de waterlichamen. Omdat gebruik wordt gemaakt van een roulerend meetnet, waarin punten één keer in de drie

jaar worden bemeten, is de verwachting is dat we de komende jaren nog effecten hiervan in de toetsing terug gaan zien.

Effectindicator 7a Chemie - niet op koers

HDSR meet in de KRW-waterlichamen of de concentraties chemische stoffen voldoen aan de normen voor prioritair stoffen. Dit zijn stoffen die in heel Europa de grootste risico's vormen voor mens en dier, zoals kwik, cadmium en PCB's. Tot 2014 was dit in onze wateren altijd 100% op orde. Daarna zijn de normen aangescherpt waardoor het aantal KRW-waterlichamen dat voldoet aan de normen is afgenomen.

De monitoringsgegevens van 2020² laten zien dat het aantal waterlichamen dat voldoet, gelijk is gebleven op 37% (11 van de 30 KRW-waterlichamen voldoet). Net als in 2018 hebben de KRW-waterlichamen die niet voldoen een te hoge waarde voor de stof fluorantheen. De belasting van het oppervlaktewater met fluorantheen is voor 95% afkomstig van verontreiniging uit de lucht (atmosferische depositie), waar het waterschap geen maatregelen tegen kan nemen.

Nieuwe stoffen (medicijnresten, (micro)plastics en industriële stoffen)

Naast het terugdringen van chemische stoffen, werken we aan de aanpak voor 'opkomende' stoffen zoals medicijnresten en (micro)plastics. Dit zijn stoffen waarvan de concentraties in en de schadelijkheid voor het milieu nog niet precies bekend zijn en waarvoor er ook nog geen normen of streefwaarden zijn vastgesteld. In 2020 is de aannemer voor de bouw van de RWZI Houten geselecteerd om een *full scale* pilot installatie te realiseren om met een aanvullende zuiveringsstap medicijnen uit het effluent te verwijderen. Daarnaast is samen met drinkwaterbedrijf Oasen onderzoek gedaan naar de herkomst van stoffen in de drinkwaterwinning Kamerik die onder invloed staat van water afkomstig uit de Oude Rijn.

Op het gebied van microplastics en zwerfafval dragen we bij aan een onderzoek van Aquon. Zij ontwikkelen een uniforme, praktische en reproduceerbare meettechniek voor het bepalen van de hoeveelheid en het soort microplastics. Ook zijn we betrokken bij een proef van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier op RWZI Wervershoof om te onderzoeken of een 'bubble barrier' zwerfafval en de grotere microplastics uit het water kan filteren. Mogelijk kunnen we dit in ons beheergebied ook gaan toepassen. Er waren plannen om met de fototentoonstelling Single Use Plastic in het waterschapskantoor meer aandacht voor de gevolgen van microplastics te creëren. Door de coronapandemie kon deze tentoonstelling in 2020 niet doorgaan. Mogelijk dat de fototentoonstelling in 2021 plaats kan vinden.

Effectindicator 7a Waterplanten – oogje in het zeil houden

In 2020 voldeed 13% van de waterlichamen aan het gestelde doel. Dit is een stijging ten opzichte van 2018, toen nog geen enkel waterlichaam voldeed. Deze stijging wordt veroorzaakt door actualiseren van de KRW-waterlichamen (met bijbehorende begrenzings- en typen) en door de toetsing aan geactualiseerde KRW-doelen. Lokaal zien we veel goede ontwikkelingen, bijvoorbeeld in de natuurvriendelijke oevers die we hebben aangelegd. Zo zagen we dit jaar in onze natuurvriendelijke oever bij Haastrecht (zie foto) een bunzing wegrennen en een Kiekendief die zijn nest in de natuurvriendelijke oever had gebouwd. Deze lokale verbeteringen zien we echter (nog) niet terug in de KRW-scores.

Bij de Kamerikse nessen zagen we verse otter spraint (uitwerpselen), de otter weet ons gebied te vinden! De otter

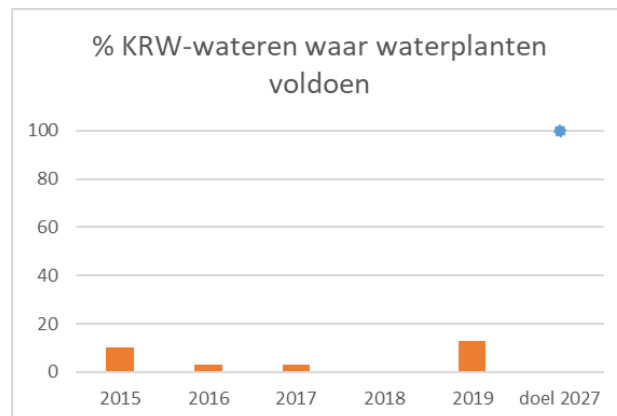
Foto: De natuurvriendelijke oever bij Haastrecht waar een bunzing en kiekendief zijn aaspot.

² NB: voor deze indicatoren is in dit jaarverslag gebruik gemaakt van monitoringsgegevens over 2019. Reden hiervoor is dat de monitoringsgegevens over een jaar pas in de zomer van het volgende jaar beschikbaar komen. De monitoringsgegevens over 2020 nemen we dus volgend jaar mee.

eet graag vis, dus zijn aanwezigheid duidt erop dat de visstand goed is. Ook heeft hij groen/blauwe verbindingen nodig.

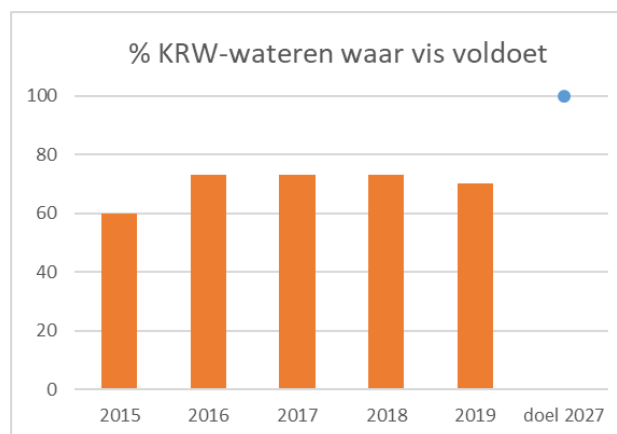
In 2021 gaan we ons inzetten om het leefgebied voor de otter nog beter te maken met als doel de otter vaker tegen te komen. Vanuit biodiversiteit is de otter ook opgenomen als iconsoort, één van de 'wet five'.

De ontwikkeling van de onderwatervegetatie heeft onze aandacht en zorg. We onderzoeken het voorkomen en de ontwikkeling in onze wateren. Daarnaast is in 2020 het nieuwe beheerbestek voor het maaien van de watergangen op de markt gezet, met (nog) meer aandacht voor schoon en gezond water. Zo kunnen we per watergang de frequentie en mate van schonen per watergang en per jaar bepalen en is er meer ruimte voor kansen en innovaties voor verbetering van de waterkwaliteit. We nodigen en dagen aannemers uit hierin met ons mee te denken.

Effectindicator 7a Vissen - op koers

Op dit moment voldoet 70% van de KRW-waterlichamen aan de maatlat 'vissen'. Dit is een geringe afname van 3% ten opzichte van vorig jaar. Oorzaak is de achteruitgang van de score van het KRW-waterlichaam Gerverscop. Deze achteruitgang is toe te schrijven aan wijzigingen in de monitoring. Door uitbreiding van de begrenzing van het KRW-waterlichaam (van 1 km naar 3 km) is het aantal meetpunten namelijk uitgebreid. Dit geeft een representatiever beeld van de situatie maar leidt nu tot een achteruitgang in score (van 0,83 naar 0,59).

Om de mogelijkheden voor vismigratie te verbeteren is in 2020 hard gewerkt aan de opgave ervoor. Concreet zijn er vier nieuwe vispassages gerealiseerd. Met het gereedkomen van deze vispassages is de afgesproken KRW-opgave (aanleg 14 vispassages) voltooid.

In 2021 wordt verder gewerkt aan de realisatie van de 'extra ambitie vismigratie'. Hiervoor is eind 2020 door het bestuur aanvullend krediet toegekend voor drie vispassages en de optimalisatie van 23 traditionele kamervispassages. Het optimalisatieproject zal niet in 2021 volledig uitgevoerd zijn omdat met de start van dit project wordt gewacht op de openstelling van de POP-subsidieregeling. Deze wordt verwacht in de zomer van 2021.

Naast de extra ambitie is de verwachting dat in 2021 nog enkele vispassages gerealiseerd worden die gepland staan in een tweetal watergebiedsplannen. Deze zijn dus aanvullend op de KRW-opgave en de extra ambitie.

Effectindicator 7b Ecologie en chemie voldoet aan doelen 'overig water' (nieuw)

Op basis van de watersysteemanalyses is de huidige toestand van het overig water in beeld gebracht. Deze huidige situatie vormt een belangrijke basis voor het afleiden van de doelen voor het overig water. Deze doelaflading is in 2020 uitgewerkt en afgestemd met de gebiedspartners. Met als resultaat dat eind 2020 de doelen voor het overig water zijn besproken met het Algemeen Bestuur. De provincies stellen deze in 2021 vast. Zij verankeren de doelen in het Regionaal Water- en bodemprogramma. Voor het waterschap zijn de doelen het uitgangspunt om maatregelen op af te stemmen en samen met de gebiedspartners te werken aan het realiseren ervan. Over de ambitieniveaus die het waterschap hiervoor hanteert wordt besloten in de Voorjaarsnota 2021. Daarna verankeren we dit in ons programma Gezond water 2022-2027 en het Waterbeheerplan 2022-2027.

Bert de Groot: "Effectindicatoren en KRW-maatlatten zijn belangrijk. Maar het is ook belangrijk dat we met gemeenten, agrariërs en bewoners toewerken naar een visueel beeld voor waterkwaliteit. Samen werken en samen zien dat het beter wordt!"

Doel 8: Levendige en veerkrachtige boerensloten

Effectindicator 8 Agrariërs nemen bewust maatregelen tbv schoon en gezond oppervlaktewater: op koers

Voor de aanpak van de waterkwaliteitsopgaven hebben we de agrariërs hard nodig. Daarom stimuleren we op grote schaal natuurvriendelijk beheer van sloten via de KRW-maatregel Groenblauwe diensten. Ook is er de regeling Regionaal partnerschap voor bodem en water en zijn er allerlei samenwerkingsprojecten (DAW Gouwe Wiericke, Polderkennis op Peil, Bezem door de middenkast). Deze zijn gericht op kennisuitwisseling en specifieke bovenwettelijke maatregelen. Zo werken we samen met ruim 300 agrariërs, circa 21% van het totaal.

Groenblauwe diensten

Sinds 2016 stimuleren we natuurvriendelijk beheer van sloten via de KRW-maatregel Groenblauwe diensten (nu Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer, ANLb). Hierbij wordt 50% gesubsidieerd met POP3 subsidie. Het gewenste aantal hectare slootkant en het aantal deelnemende agrariërs halen we elk jaar ruimschoots. De ervaringen van deelnemers zijn positief, en uit de monitoring blijkt een toename van oeverplanten in de 'deelnemende' sloten. Deelnemers zaten vooral in het westen van ons gebied en sinds 2020 ook in het oosten. Door extra in te zetten op werving in de Lopikerwaard hebben we daar ook meer deelnemers gevonden. De video's die gemaakt zijn van het ecologisch slootschonen helpen ons te communiceren over levendige boerensloten.

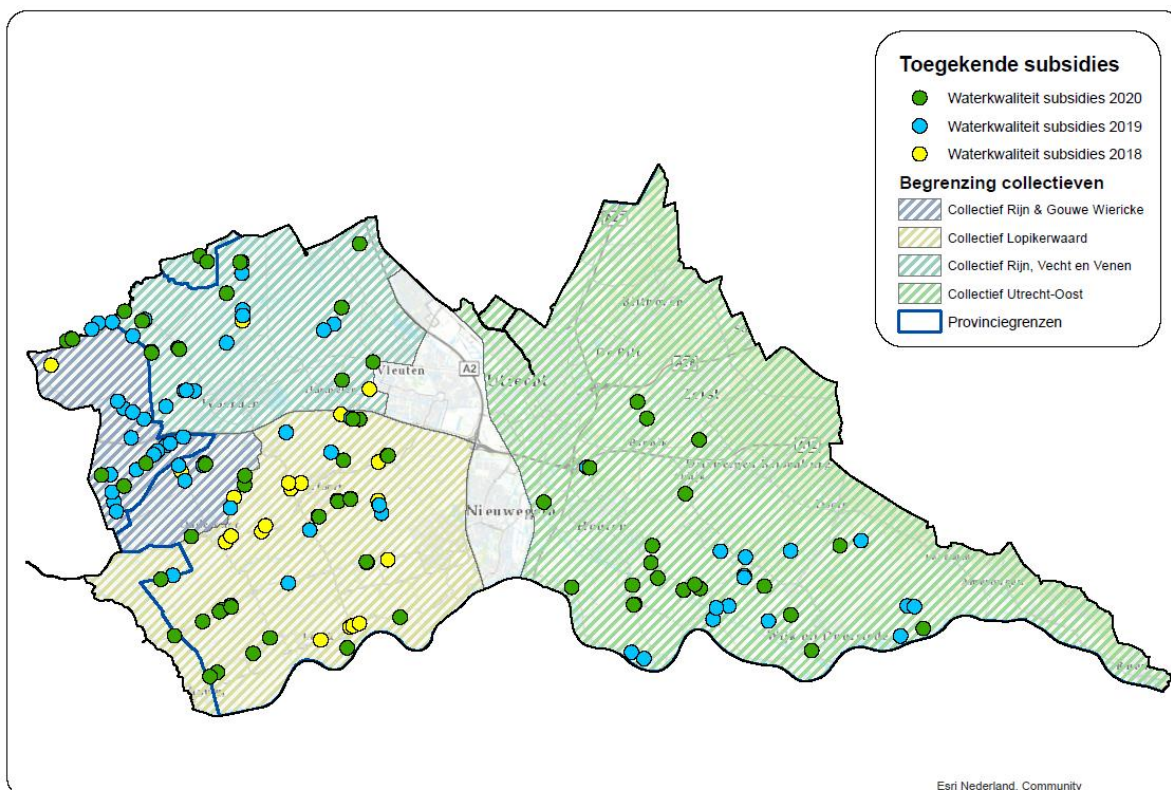
Regionaal partnerschap voor bodem en water

Met de subsidieregeling Regionaal partnerschap voor water en bodem stimuleren we kleinschalige, fysieke investeringen waarmee een agrariër de waterkwaliteit kan verbeteren, en/of de bodemdaling kan vertragen. De regeling loopt vier jaar, van 2018 tot en met 2021.

In 2020 zijn aan 61 agrariërs subsidies toegekend. De meeste maatregelen zijn gemakkelijk in de bedrijfsvoering toepasbare maatregelen, zoals mobiele drinkbakken om oeververtrapping tegen te gaan (30x) en veegmachines om erfafspoeling te verminderen (24x). Dit jaar is er een forse toename te zien in de aanvragen vanuit de fruitteelt. Er zijn 15 Fertigatie-systemen³ met subsidie aangelegd. Deze toename is mogelijk te verklaren door grotere bekendheid van de regeling onder fruitteelers en de zeer droge zomers van de afgelopen jaren.

In totaal zijn tot nu toe 225 maatregelen genomen die de waterkwaliteit verbeteren door 139 unieke aanvragers. Een twintigtal agrariërs heeft aan meerdere subsidierondes deelgenomen.

³ Met fertigatie (samentrekken van fertilisatie en irrigatie) kan zeer gericht water en voedingsstoffen toegediend worden aan het gewas.

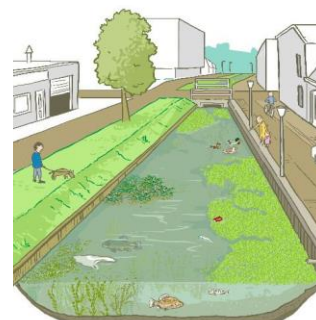
Doel 9: Gezond en zichtbaar water in de stad

Schoon water in de stad draagt bij aan een prettiger leefmilieu. Niet alleen het waterbeheer, maar ook het rioolbeheer moet op orde zijn voor het behalen van gezond en zichtbaar water in de stad; een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten en waterschap.

Effectindicator 9a: 50% meetpunten voldoet ten minste aan streefbeeld 'zichtbaar water' – oogje in het zeil houden

Eén keer in de drie jaar voeren we ecoscans uit. In 2018 was de laatste ronde. Dit betekent dat er in 2020 geen ecoscans uitgevoerd zijn in het stedelijk gebied. Voor de rapportage zijn dus geen nieuwe gegevens beschikbaar ten opzichte van 2018 en 2020.

Voor 2021 staat een nieuwe ronde ecoscans op de planning. Om goed voorbereid te zijn is in 2020 samen met de gemeenten gekeken naar de methodiek van de ecoscans. Deze is aangepast om tot een evenwichtiger oordeel te komen. Hierbij was de belangrijkste randvoorwaarde dat de streefbeelden niet ter discussie stonden. Tevens was van belang dat we de meetgegevens uit 2015 en 2018 kunnen omrekenen naar de nieuwe systematiek. In 2021 zullen wede ecoscans met de nieuwe methodiek uitvoeren. Deze veranderingen voeren we ook door in het *citizen science* project.

Streefbeeld 'zichtbaar water'

In het kader van de doelen overig water zijn in 2020 gesprekken gevoerd over de korte termijn doelen (2027) en de stip op de horizon, wat is het hoogst haalbare voor de lange termijn? Voor de doelen 2027 blijft de afspraak conform het huidige doel 'minimaal zichtbaar'.

Voor de lange termijn doelen zijn met de gemeente Utrecht al afspraken gemaakt. Dit is 'minimaal zichtbaar', met in delen van de stad, met name in Leidsche Rijn, een hoger doel, namelijk 'levendig'. Met de overige gemeenten is afgesproken dat we in 2021 deze lange termijn doelen zullen afspreken na uitvoering van de ecoscans. Het streven van minimaal zichtbaar blijft hierbij overeind maar we kijken waar er meer haalbaar is op de lange termijn.

Effectindicator 9b Gemeenten en bewoners nemen maatregelen ten behoeve van schoon en gezond oppervlaktewater: op koers

HDSR heeft een subsidieregeling voor gemeenten voor het verbeteren van waterkwaliteit in de stad: de 'Impulsregeling Klimaatadaptatie in de stad' (voorheen 'water in de leefomgeving'). Daarnaast is er de subsidieregeling 'Blauwe Bewoners Initiatieven'. Met deze regeling stimuleren we lokale, particuliere, initiatieven die zorgen voor meer waterbewustzijn en duurzaam waterbeheer. Zie hiervoor effectindicator 15b.

Impulsregeling Klimaatadaptatie in de stad

Via deze Impulsregeling stimuleert het waterschap gemeenten om samen te werken aan de verbetering van de leefomgeving van de inwoners. Het waterschap financiert maximaal 50% van de uitvoeringskosten van gemeentelijke projecten mee. Dit betekent dat elke euro die wij bijdragen, ook leidt tot een vergelijkbare investering in gezond water door een gemeente.

Foto: Ondertekening van de overeenkomst met de gemeente Bunnik op een sedum-dak

In 2020 is aan 18 uitvoeringsprojecten in een recordaantal van tien gemeenten een bijdrage toegekend. Het gaat bijvoorbeeld om het klimaatadaptief inrichten van een wijk, het koppelen van het helofytenfilter van Houten aan het watersysteem, het vasthouden van hemelwater door bijvoorbeeld af te koppelen, het vergroten en hoger leggen van duikers, en het weer maalwaardig maken van de molen in Nieuwegein. De gemeente Utrecht heeft watergangen in het Beatrixpark verbreed en drijvend groen aangelegd.

De projecten zijn of worden gerealiseerd in de gemeenten Bunnik, De Bilt, Houten, Lopik, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede en Woerden. Meer informatie is te vinden op de [website](#).

Gezuiverd afvalwater

In Beeld Gezuiverd afvalwater

De effluentkwaliteit van het afvalwater is op orde. Ook het voldoen aan de afnameverplichting met de gemeenten is op orde. De Prestatie Garantie Test (PGT) op de rwzi Utrecht loopt nog. Deze PGT is een contractuele verplichting waarbij de aannemer moet aantonen dat hij aan de eisen voldoet.

Met de nieuwe Nereda-technologie ontstaan mogelijkheden voor het terugwinnen van grondstoffen. Om echt meerwaarde uit afvalwater te halen moeten de komende jaren nog verdere stappen worden gezet. Voor het thema gezuiverd afvalwater ligt HDSR 'op koers', maar er is nog een opgave met het zelf opwekken van energie. Met het realiseren van de medicijnresten verwijderingsinstallatie op de rwzi Houten zet het waterschap een eerste stap richting het vergaand zuiveren van afvalwater

Zuiver is binnen HDSR verantwoordelijk voor het zuiveren van afvalwater in het kader van een gezonde leefomgeving. Om dit te garanderen zijn twee doelen met bijbehorende effectindicatoren geformuleerd:

10. Kwaliteit effluentwater passend bij ontvangend oppervlaktewater

Eff 10a: Voldoen aan de effluentnorm

Eff 10b: Voldoen aan afnameverplichting

11. Meerwaarde uit afvalwater

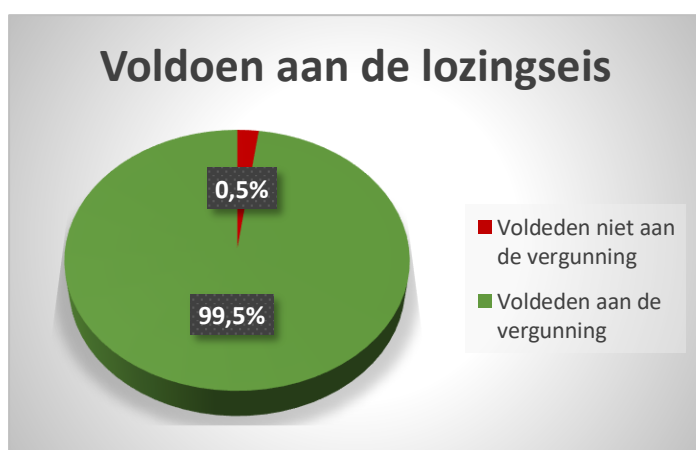
Eff 11a: Energie opwekken uit het zuiveren van afvalwater

Eff 11b: Waardevolle grondstoffen zijn optimaal benut

Doel 10: Kwaliteit effluentwater passend bij ontvangend oppervlaktewater

Effectindicator 10a Voldoen aan de effluentnorm – 99,5% voldoet: op koers

Een van de belangrijkste doelstellingen is het voldoen aan de effluentnorm. Het afgelopen jaar voldeed 99,5% van de genomen monsters op alle rioolwaterzuiveringen aan de norm. De doelstelling is 100%. De norm, bestaande uit meerdere parameters zoals stikstof, fosfaat, droge stof en zuurstofbindende stoffen, kan per zuivering verschillen. Dit hangt namelijk af van het ontvangende oppervlaktewater (ons 'eigen' water, Rijkswater of dat van een buur-waterschap).

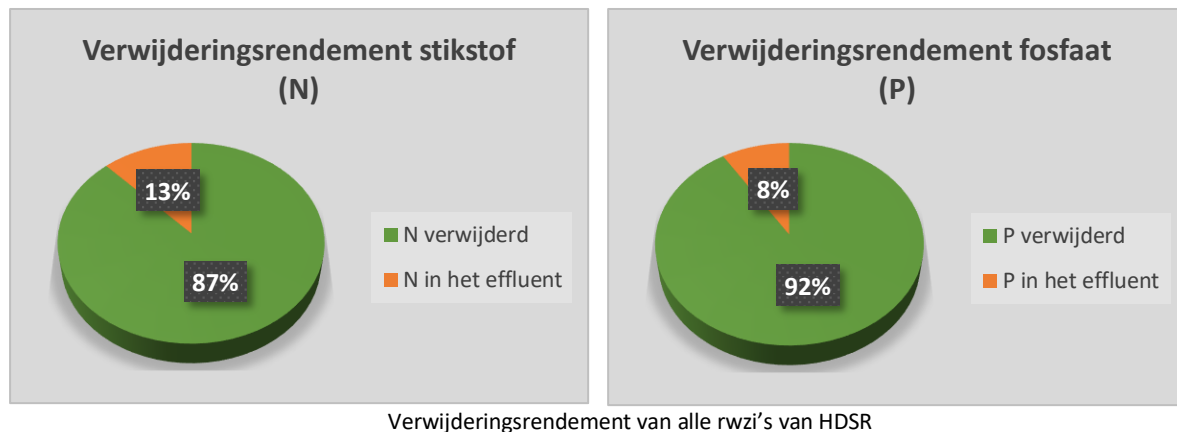

Stefan van Gameren: *"In het begin van de coronapandemie voelden we ons wat geïsoleerd van de rest van HDSR. Alles ging online en de hele wereld zat thuis terwijl wij naar ons werk op de rioolwaterzuiveringen gingen. Zo konden we ervoor zorgen dat alle installaties gewoon door bleven draaien! Daar ben ik trots op."*

De monsternames die niet voldeden hadden betrekking op de rwzi Woerden. Problemen met de beluchtingsinstallatie van de rwzi Woerden hebben er voor gezorgd dat we tijdelijk onvoldoende stikstof hebben verwijderd. Dit heeft er, in combinatie met een toenemende vuillast, in geresulteerd dat we niet aan

de stikstofnorm hebben voldaan. Na het bijplaatsen van een noodbeluchtingsinstallatie voldoen we inmiddels wel weer aan de norm. De definitieve aanpassingen aan de beluchtingsinstallatie voeren we zo snel mogelijk uit.

Vanwege opstart problemen met de Nereda installatie op de rwzi Utrecht konden we niet tijdig aan de vergunning voldoen. In overleg met het bevoegd gezag (AGV) is een gedoogbeschikking verleent voor de opstartfase. We hebben aan de norm van de gedoogbeschikking voldaan, deze gedoogbeschikking loopt tot 1 juli 2021. Voor die tijd is het dus zaak dat we met de rwzi Utrecht aan de definitieve effluentnorm van N=5 en P=0,5 voldoen. Afgaande op de resultaten uit 2020 blijft dit waarschijnlijk tot 1 juli 2021 onzeker of we hier aan gaan voldoen. Hierover zijn we in gesprek met het bevoegd gezag (AGV).

In 2017 is er onderzoek gedaan naar doelmatige maatregelen bij de zuiveringen om bij te dragen aan een goede waterkwaliteit voor de (KRW)-waterlichamen. Een mogelijke maatregel is extra chemicaliën doseren om de stikstof- en fosfaatverwijdering nog verder (schoner dan dat de effluentnorm eist) te verhogen. Het uitvoeren van deze maatregelen op de rwzi's gaat meer geld kosten dan in een eerder stadium gedacht. Hiermee is in 2020 de doelmatigheid van deze maatregelen ter discussie komen te staan. In 2022/2023 wordt samen met het programma Gezond Water uitgewerkt hoe de ambities voor de waterkwaliteit zich vertalen naar aanvullende normen voor de zuiveringen. Op basis van deze normen zal blijken welke inspanningen er nog nodig zijn.

In 2020 is besloten om een medicijnresten verwijderingsinstallatie op de rwzi Houten te gaan realiseren. Deze *full scale pilot* installatie wordt gesubsidieerd vanuit de stimuleringsregeling van het ministerie van I&W. De uitvoering van het project is in 2020 gestart en de opgedane kennis zullen we delen met meerdere waterschappen in een *community of practice*.

Effectindicator 10b Voldoen aan de afnameverplichting - 100% voldoet: op koers

Naast een goede effluentkwaliteit is Zuiver ook verantwoordelijk voor het afnemen van voldoende afvalwater dat gemeenten aanleveren via de riolering. In 2020 voldeden al onze installaties aan deze zogenaamde afnameverplichting.

De afnameverplichting wordt vastgelegd in een bestuurlijk akkoord tussen de betreffende gemeente en HDSR. De doelstelling is dat we met alle gemeenten in ons beheergebied die afvoeren naar een zuivering van HDSR een afvalwaterakkoord sluiten. Op dit moment is dit met 15 van de 16 gemeenten het geval. In 2020 stond het afsluiten van het laatste afvalwaterakkoord (gemeente Lopik) op de agenda, dit is vanwege gebrek aan capaciteit bij de gemeente Lopik vertraagd. De concepttekst van het akkoord ligt bij de gemeente Lopik ter goedkeuring.

Jeroen Haan: “Dat we in 2020 met metingen op onze zuiveringsinstallaties konden bijdragen aan het monitoren van verspreiding van COVID door het RIVM gaf een extra dimensie aan onze maatschappelijke taak!”

Rwzi Utrecht

De grootschalige Utrechtse rioolwaterzuivering uit 2019 werkt met de ultramoderne Nereda-technologie. Daarbij zuiveren bacteriën in de vorm van slibkorrels het water. Met deze nieuwe rwzi voldoet HDSR in de toekomst aan strengere lozingsnormen. Ook kunnen we door de moderne Nereda-technologie voorsorteren op het terugwinnen van grondstoffen uit Nereda-korrels (Kaumera®).

In november 2020 stond de afronding van de prestatie garantie test (PGT) gepland. Tijdens deze test moet het consortium “de Stichtse Kraan” een jaar lang aantonen dat de nieuwe zuivering kan voldoen aan de gestelde eisen. Omdat deze test niet binnen een jaar succesvol is afgerond hebben we er voor gekozen om de periode van de PGT te verlengen tot dat de rwzi Utrecht wel aan de gestelde eisen voldoet. De verwachting is dat we dit punt rond 1 juli 2021 bereiken. Dit is ook het moment waarop de verlengde gedoogbeschikking afloopt en we dus moeten voldoen aan de strengere lozingsnormen.

2020 stond echter ook in het teken van klachten over geur. Eind 2020 is de geurbehandelingsinstallatie compleet aangepast en uitgebreid met actief koolfilters. In 2021 wordt deze installatie verder getest en bij goed functioneren definitief gemaakt. Hiermee verwachten we aan de gestelde eis te gaan voldoen en het aantal klachten aanzienlijk terug te dringen.

Het slopen van de oude rioolwaterzuivering start begin 2021 en duurt naar verwachting ruim anderhalf jaar. De sloop stond aanvankelijk eerder gepland, maar liet op zich wachten vanwege de landelijke stikstofdiscussie.

Doel 11: Meerwaarde uit afvalwater

Effectindicator 11a Energie opwekken uit zuiveren van afvalwater - 12% opgewekt: niet op koers

De meeste energie wekt Zuiver op met het vergisten van slib en verwerken van het hierbij vrijgekomen biogas in een warmtekracht-koppeling (gasmotor) op de rwzi Nieuwegein. Met de bestuurlijke keuze om hiermee te stoppen op de rwzi Utrecht (in 2017), vanwege onder meer de financiële (on)haalbaarheid, is een grote energiebron weggefallen. Hierdoor is het door Zuiver opgewekte energiepercentage uiteindelijk teruggefallen van 35% naar 12% in 2020.

De stijging van 2% ten opzichte van 2020 is het gevolg van een hogere productie met de gasmotor en het realiseren van zonnepanelen op de daken en terreinen van de rwzi's. Dit in combinatie met een lagere inkoop van elektriciteit.

De ambitie voor heel HDSR was om in 2020 voor 40% te voorzien in de eigen energiebehoefte. De realisatie hiervan is niet realistisch gebleken.

Het realiseren van een warmtepomp op de rwzi Utrecht, een project samen met Eneco, biedt mogelijkheden om een aanzienlijke hoeveelheid energie in de vorm van warmte terug te winnen uit het zuiveringsproces. De start van dit project zal plaats vinden in 2021. In potentie levert de warmtepomp een verduurzaming van het bestaande warmtenet voor 10 duizend woningen.

Er is in 2017 samen met een private partij een start gemaakt met onderzoek naar energieopwekking via de vergisting van berm- en slootmaaisel op de rwzi Nieuwegein. Technisch en financieel is de vergisting van maaisel mogelijk. Praktijkgericht onderzoek samen Rijkswaterstaat, Attero, GasTerra heeft dit bevestigd. De aanvoer van voldoende bronmateriaal is nog onzeker, eind 2020 is hier een onderzoek naar gestart. In potentie kan de vergister 3,4 miljoen m3 biogas gaan opleveren, dit is 18% van onze duurzaamheidsdoelstelling. Beide projecten zullen op zijn vroegst in 2023 leiden tot een bijdrage aan het energiedoel van het waterschap.

In 2020 is er een start gemaakt met een onderzoek naar geschikte locaties om windenergie op te gaan wekken. Als gevolg hiervan is onder meer eind 2020 onderzoek gedaan naar de technische haalbaarheid van een windturbine op de rwzi Houten. Verdere uitwerking hiervan vindt plaats in 2021. Windenergie zal op zijn vroegst in 2025 leiden tot een bijdrage aan het energiedoel.

Effectindicator 11b Waardevolle grondstoffen zijn optimaal benut: cellulose en zand: op koers

Door zeeftrommels toe te passen in het ontwerp van de rwzi Leidsche Rijn kan cellulose worden afgevangen. Daarnaast onderscheiden zeeftrommels zicht positief op het gebied van duurzaamheid, er wordt minder spuislib geproduceerd en er zijn minder chemicaliën nodig. Hiermee kan HDSR invulling geven aan de ambitie om grondstoffen terug te winnen. Om kennis te delen is HDSR lid van de koplopersgroep cellulose, waarin momenteel zes waterschappen en Aquaminerals (samenwerkingsverband van de watersector voor het nuttig gebruik van reststoffen) participeren. Tenslotte doet HDSR mee aan de 'proeftuin zand' om het zand dat afgevangen wordt op de zuiveringen op een nuttige manier in te zetten. Eind 2020 is HDSR aandeelhouder geworden van Aquaminerals, dit biedt mogelijkheden om samen met Aquaminerals en andere waterschappen grondstoffen te vermarkten.

Aquafarm

HDSR neemt actief deel aan Aquafarm. Aquafarm is een innovatief concept om afvalwaterwater op een ecologische manier te zuiveren. Het *proof-of-principle* (een zuiverende cascade met wormen en kroosvaren) is in 2017 aangetoond. In 2018 hebben we onder andere samen met de waterschappen Hollands Noorderkwartier en Rivierenland succesvol op praktijkschaal eendenkroos gekweekt op effluent en op een combinatie van influent en effluent van de rwzi Dodewaard. De proef heeft in 2019 een vervolg gekregen op het zuiveringsterrein van de rwzi Rhenen. Begin 2019 zijn twee wetenschappelijke onderzoekers aangesteld bij Wageningen University & Research en de Radboud Universiteit (Nijmegen) om het Aquafarmonderzoek voor de komende vier jaar voort te zetten. HDSR blijft hier de komende jaren actief aan bijdragen. Eerste resultaten van dit onderzoek tonen aan dat het principe werkt, het vervolg van het onderzoek zal zich richten op het uitbreiden van testen op andere soorten planten en organismen.

Constantijn Jansen op de Haar: *"Het is mooi om te zien hoe trots de collega's van rwzi Leidsche Rijn zijn op de nieuwe fijnzeefinstallatie waarmee cellulose wordt teruggewonnen! 2020 was ook een jaar van uitdenken, voorbereiden en op de rails zetten. De zuiveringsvisie en slibstrategie zijn daar een voorbeeld van: de fundamenten worden gelegd zodat we de komende jaren aan de slag kunnen en ook kunnen gaan oogsten! En dat allemaal ondanks de coronapandemie."*

Genieten van water

In Beeld Genieten van water

Ook in 2020 lag HDSR voor dit thema weer 'op koers'. Voor varen, zwemmen en vissen hebben we onze beheerdersrol vervuld. Voor wandelen en fietsen zijn er nieuwe routes. Ons watererfgoed staat nu letterlijk goed op de kaart in de digitale wereld! En voor de viering van 900 jaar waterbeheer in 2022 zijn de voorbereidingen van start gegaan.

Nederland is een waterland en mensen recreëren in en op het water. Er wordt gevaren, gezwommen, gevis, geschaatst en langs het water gewandeld en gefietst. Het waterschap spreekt ook wel van recreatief medegebruik, aangezien de waterhuishoudkundige functie de basis is van het waterschapswerk. Hierop is één uitzondering: het vaarwegbeheer, sinds 2014 een wettelijke taak van het waterschap. Het waterschap is nautisch beheerder en zorgt voor veilig begaanbaar water. Voor de overige recreatieve thema's neemt het waterschap een faciliterende rol aan; we werken mee aan initiatieven van derden, mits het watersysteem het toelaat en de kosten voor de initiatiefnemer zijn. De inzet van het waterschap richt zich op twee hieronder genoemde doelen met bijbehorende effectindicatoren:

12. Waterrecreant waardeert het watersysteem

Eff 12: Heldere afspraken over vaarverkeer

13. Waterschapswerken worden beleefd

Eff 13a: Recreatief medegebruik van waterassets waar mogelijk faciliteren

Eff 13b: Watererfgoed behouden en beleefbaar maken voor huidige en toekomstige generaties

Doel 12: Waterrecreant waardeert het watersysteem

Effectindicator 12 Heldere afspraken over vaarverkeer: op koers

Als beheerder hebben we voor de vaarwegen onder andere te maken met bruggen, sluizen, ligplaatsen en het bevaarbaar houden van de vaarwegen. Met gemeenten, provincies en Rijkswaterstaat maken we afspraken over bedieningstijden, doorvaart tijdens werkzaamheden en evenementen. Gedurende het afgelopen jaar hebben we specifiek rekening gehouden met de coronamaatregelen.

Sommige bruggen en sluizen hadden in 2020 aangepaste openingstijden.

Verder is intern in beeld gebracht hoe voor de Kromme Rijn het varen met vaartuigen met brandstofmotor kan worden beperkt. We bekijken de mogelijkheden voor verdere afspraken hierover met gemeenten en provincie.

Doel 13: Waterschapswerken worden beleefd

Effectindicator 13a Recreatief medegebruik van waterassets waar mogelijk faciliteren: op koers

Als waterschap dragen we op een aantal manieren bij aan het genieten van het water door mensen:

- door te werken aan gezond water kan in een aantal wateren worden gezwommen: in het beheergebied van HDSR zijn zeven officiële zwemwateren. Op basis van de waterkwaliteit van de laatste vier jaar (2017 t/m 2020) vallen zes locaties onder de kwaliteitsklasse uitstekend. Eén locatie is in 2020 van kwaliteitsklasse goed naar uitstekend gestegen. Er is één locatie die slecht scoort. Op deze locatie voeren we in 2021 extra inrichtingsmaatregelen uit.
- door toestemming te verlenen en nautische berichtgeving te verzorgen voor evenementen (zwem- en roeiwedstrijden en evenementen met historische vaartuigen etc.);
- door het hanteren van het ijsprotocol om ijspret mogelijk te maken: gedurende de winterperiode houden we in de gaten of we het ijsprotocol in werking moeten stellen. Dit is eenvoudiger geworden door de levering van informatie vanuit bijvoorbeeld het KNMI over de te verwachten ijsaangroei. In 2020 heeft het niet voldoende gevoren om het ijsprotocol in gang te zetten.
- door het verhuren van visrechten aan hengelsportverenigingen (HSV) en aan beroepsvissers: het waterschap verhuurt visrechten aan ongeveer 20 HSV's en personen. Hiermee zijn we verhuurder van ca. 850 percelen. Ook zijn we onderdeel van de Visstandbeheercommissie waar de HSV's en Sportvisserij Nederland ook vertegenwoordigd zijn. We spreken hier over de inhoud van de huurovereenkomsten, het uitzetten van vis en andere zaken. Tegelijkertijd stimuleren we het vissen met loodvrije materialen.

- door fiets- en wandelrecreatie te stimuleren: zo'n tweeduizend deelnemers aan de Utrechtse Fietsvierdaagse, die eind augustus plaatsvond, maakten kennis met het waterschapswerk. Door de coronapandemie was de inzet van onze eigen mensen voor excursies op locatie niet mogelijk. In plaats daarvan ontwikkelden we een drietal water-wandelommetjes in Werkhoven, Wijk bij Duurstede en Nieuwegein-Vreeswijk. De audiotours zijn via de izi-TRAVEL-app en onze website te raadplegen: [Fietsroutes en wandelommetjes - HDSR](#)

Effectindicator 13b Watererfgoed behouden en beleefbaar maken voor huidige en toekomstige generaties: op koers

In het beheergebied van HDSR staan veel cultuurhistorische waardevolle elementen; ons watererfgoed. Het waterschap wil dit erfgoed behouden en waar mogelijk versterken. In 2020 behaalden we een belangrijke mijlpaal: we lanceerden onze digitale watererfgoedkaart! In de week voor Open Monumentendag presenteerde hoogheemraad Bernard de Jong de nieuwe [digitale watererfgoedkaart](#) van De Stichtse Rijnlanden. Meer dan vijfhonderd objecten zijn op de kaart vastgelegd: van stoomgemaal tot verhoefslagpaal en van damsluis tot peilschaalhuis.

Bernard de Jong: *"In één oogopslag zie je nu op de watererfgoedkaart waar sporen zijn van het vroegere waterbeheer. Dat is niet alleen leuk om te weten, maar ook handig voor de toekomst. Bijvoorbeeld voor iedereen die inspiratie zoekt voor de uitdagingen van deze tijd, zoals klimaatverandering en droogte. Er is een schat aan informatie te vinden!"*

Beleving van de waterlinies in ons gebied

- In het voorjaar plaatsten we twee nieuwe informatieborden over limietpalen langs de Kromme Rijn in Werkhoven en Odijk. Die vertellen meer over het hoe en waarom van deze palen, die rond 1870 in het kader van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn neergezet.
- In juni schonken we de oude deuren van de Waaiersluis in Gouda aan het Waterliniemuseum Fort bij Vechten. Daar gaan ze onderdeel uitmaken van een tentoonstelling over water in de waterlinie.
- Ook werden we lid van de Stichting Liniebreed Ondernemen, om onze samenwerking met organisaties en ondernemers in de drie waterlinies in ons gebied (Romeinse Limes, Oude en Nieuwe Hollandse Waterlinie) te ondersteunen.
- We leverden een inhoudelijke bijdrage aan de vernieuwde wandelroute langs de Kromme Rijn, uitgegeven door de provincie Utrecht en de VVV Wijk bij Duurstede.

Herbestemmingsonderzoek dijkmagazijnen en schotbalkenloodsen

Ons waterschap heeft verschillende dijkmagazijnen en schotbalkenloodsen in bezit, die voor een groot deel leeg staan. We hebben onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor herbestemming van deze karakteristieke gebouwen op de Lekdijk. Het definitieve rapport verwachten we begin 2021.

Viering 900 jaar waterbeheer

In 2022 is het 900 jaar geleden dat de Kromme Rijn bij Wijk bij Duurstede werd afgedamd. Voor deze afdamming waren afspraken nodig over het beheer en onderhoud met de bewoners. Dit vormt dus de start van het waterbeheer in de Utrechtse regio. In 2022 viert ook de stad Utrecht 900 jaar stadsrechten, Woerden 650 jaar stadsrechten en de Oude Hollandse Waterlinie het 350-jarig bestaan. Als HDSR willen we de festiviteiten gebruiken om het waterbewustzijn onder de inwoners van ons beheergebied te vergroten. Bijvoorbeeld door speciale openstellingen van cultuurhistorische locaties en een watermuziekfestival. Samen met de andere jubilarissen stemmen we deze festiviteiten af en werken waar mogelijk samen om het effect te versterken. In november 2020 is het algemeen bestuur geconsulteerd over de hoofdlijnen voor de viering in 2022.

Vitale overheidsorganisatie

In Beeld Vitale overheidsorganisatie

Op het gebied van duurzaamheid blijven onze inspanningen hard nodig. We werken met veel inzet maar de opgave is ook groot! We hebben nu duidelijke doelen gesteld. En onze aanpak wordt steeds meer bestendig. Voor het samenwerken en het voeren van de dialoog met andere partijen en bewoners, voor de omgevingswet, en voor het toegankelijk zijn en service bieden op gebied van educatie liggen we ondanks Corona op koers.

Binnen het thema vitale overheidsorganisaties richten we ons op de activiteiten die de kerntaken van het waterschap ondersteunen. En die maken dat we met de toekomst én met de maatschappij verbonden blijven. We blijven doorgaan op de ingezette weg van niet alleen beheren maar ook ontwikkelen. Duurzaamheid en samenwerking zijn hierin de pijlers. Betrouwbaarheid, transparantie en servicegerichtheid blijven hierbij onverminderd belangrijk, waarbij de digitalisering van de maatschappij een grote invloed heeft. De inzet van het waterschap richt zich op:

14. Werken met oog op de toekomst

Eff 14: Duurzaam werken om onze voetafdruk te verkleinen

15. Maatschappelijke meerwaarde door samen doen

Eff 15a: Waterbewust handelen samen met samenwerkingspartners

Eff 15b: Doelen bereiken door samenwerking

16. Betrouwbare en servicegerichte overheid

Eff 16a: Bieden van goede service

Eff 16b: Waterschap is toegankelijk en transparant

Doel 14: Werken met oog op de toekomst

Effectindicator 14 Duurzaam werken om onze voetafdruk te verkleinen: oogje in het zeil houden

In 2020 is de visie op Duurzaamheid bestuurlijk vastgesteld met als titel: *Doe, Denk, Duurzaam - Naar een emissieloos en circulair waterschap*. Het waterschap heeft daarbij de volgende ‘stippen op de horizon’ gezet met bijbehorende concrete doelstellingen (→):

Stip: 95% minder broeikasgassen uitstoten in 2050 t.o.v. 1990

→ *In 2030 energieneutraal en 49% reductie broeikasgassen t.o.v. 1990*

Stip: meerwaarde uit afvalwater: benutten energie en grondstoffen uit onze afvalwaterstromen

→ *In 2040 winnen we 50% van de top 5 grondstoffen terug (zie doel 11)*

Stip: Duurzaam waterschap

→ *Duurzaam Opdrachtgeverschap is vanaf 2020 de standaard*

Stip: Volledig circulair zijn in 2050

→ *50% minder primaire grondstoffen gebruiken in 2030*

Stip: Biodiversiteit versterkt

→ *We houden biodiversiteit in stand en we versterken deze waar dit kan*

Reductie broeikasgassen

De in de visie Duurzaamheid opgenomen CO₂-prestatieladder laat zien dat het waterschap veel broeikasgassen direct uitstoot door de eigen (zuiverings)processen. Een andere directe uitstoot komt uit ons eigen wagenpark. Eenzelfde hoeveelheid stoten we indirect uit via het gebruik van energie, diensten, en bij werken. Het waterschap neemt deel aan een *Community of practice* met andere waterschappen om kennis op te doen en oplossingen te zoeken voor de directe uitstoot. In 2020 is de vernieuwing van het wagenpark aanbesteed waarbij duurzaamheid een belangrijk criterium is. Vanaf 2021 wordt het wagenpark afdelingsgewijs vervangen.

Het behaalde resultaat vanuit het thema energie en grondstoffen is beschreven bij de effectindicator 11 - Meerwaarde uit afvalwater. Het waterschap neemt daarnaast deel aan de Regionale Energie Strategieën (RES U16, RES Midden Holland en RES Food Valley). Wij zijn solidair met de medeoverheden in de aanpak van de maatschappelijke regionale energieopgave. HDSR draagt bij aan de aanpak door onze eigen impact op de regionale energievraag te verlagen. En door de mogelijkheden voor regionale energieopwekking te helpen vergroten. Het waterschap zal in 2021 medeondertekenaar zijn van de boden die de RES'en gaan uitbrengen. Via Duurzaam Opdrachtgeverschap (DOS) nemen we acties om de uitstoot via inkoop van diensten en werken te verminderen.

Duurzaam Opdrachtgeverschap (DOS)

In 2020 heeft HDSR voor alle fasen in de projectaanpak (van initiatie, verkenning, planuitwerking, realisatie tot aan beheer en onderhoud) instrumenten ontwikkeld, medewerkers opgeleid, teams begeleid en waardevolle ervaring opgedaan rond duurzaam opdrachtgeverschap. We gaan in 2021 door om alle projecten duurzaam 'aan te pakken'. We zijn voor het 2^e jaar op rij het best scorende waterschap volgens Bouwend Nederland als 'meest duurzame publieke opdrachtgever'. Voorbeelden van succesvolle duurzame aanbestedingen zijn: vervangen van beschoeiingen Oude Kromme Rijn: aanbesteding met de laagste prijs en een kwaliteitsscore van 90%; en Verbreding en realisatie NVO Meijevliet: aanbesteding met laagste prijs en beste plan van aanpak. Daarnaast is het project Sterke Lekdijk volgens een innovatie-partnerschap aanbesteed met als ambitie een emissieloze aanleg.

Via DOS is in steeds meer projecten bewust aandacht voor reductie van broeikasgassen, inzet van materieel, energiebesparing, circulariteit, reductie van primaire grondstoffen, biodiversiteit, ruimtelijke kwaliteit en de *Life Cycle Costs*. Ook wordt HDSR regelmatig uitgenodigd om kennis te delen met collega-waterschappen en andere overheden.

Biodiversiteit

Na vaststelling van de visie op duurzaamheid hebben we verder gewerkt aan het verscherpen van de ambities op biodiversiteit. In 2020 zijn we doorgegaan met het beheren van onze primaire keringen vanuit het principe van 'bloemrijke dijken'. Dit leidt tot een zeer divers scala aan plantensoorten. Op de bloemrijke dijken treffen we veel soorten aan die ook belangrijk zijn voor insecten en bijen. We zetten een tandje bij op het beheer en onderhoud van eigen terreinen. Als voorbeeld beheren we een stuk schraalgrasland bij de rioolwaterzuivering in Zeist met een zogenaamd kruidenvegetatiebeheer. Hiermee bevorderen we de biodiversiteit. Op het veld groeien inmiddels prachtige en zeldzame orchideeën, zegges en grassen.

Een ander voorbeeld is de waterberging Grechtkade die gedeeltelijk onder water is gezet voor de weidevogels. In april telden we hier meer dan 40 foeragerende grutto's, 20 kemphanen en diverse soorten eenden. Ook lijkt de aanwezigheid van dit nieuwe rust- en foerageergebied een positief effect te hebben op omliggende natuurgebieden. Zo constateerde Natuurmonumenten dit jaar een verdubbeling van het aantal broedende wulpen in de nabijgelegen Kamerikse Nessen.

In 2020 zijn we aangesloten bij het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. We doen mee met de campagne 'Maak grijs groener' van het Nationaal Deltaplan Biodiversiteit. We gaan onze aanpak delen en willen in 2021 onze vijf icoonsoorten introduceren: de margriet, blauwborst, groene glazenmaker, weidehommel, en de otter.

Doel 15: Maatschappelijke meerwaarde door samen doen

Effectindicator 15a Waterbewust handelen samen met samenwerkingspartners: op koers

Voor het vergroten van het waterbewustzijn en het geven van handelingsperspectief bij derden is aandacht binnen verschillende programma's en projecten zoals Gezond water, Klimaatadaptatie, Sterke Lekdijk, de subsidieregeling Blauwe Bewoners Initiatieven en de viering van 900 jaar waterbeheer in 2022. De coronapandemie heeft het samenwerken enigszins bemoeilijkt, toch hebben we stappen gezet op dit vlak.

Werkbezoeken waterbeheerprogramma

Het najaar van 2020 stond in het teken van de werkbezoeken voor het nieuwe waterbeheerprogramma (WBP). In voorbereiding op het opstellen van het nieuwe WBP voor de periode 2022 – 2027 ging ons College in gesprek met partners en waterburen. Wat voor toekomst treden we tegemoet en hoe willen we samenwerken? Wat zijn de kansen en knelpunten? Er is een *waterraad* opgericht om het gesprek tussen het waterschap en jongeren tussen de 18 en 25 jaar te faciliteren en te stimuleren.

Wateragenda, waterpraatkaart en gebiedsvisie

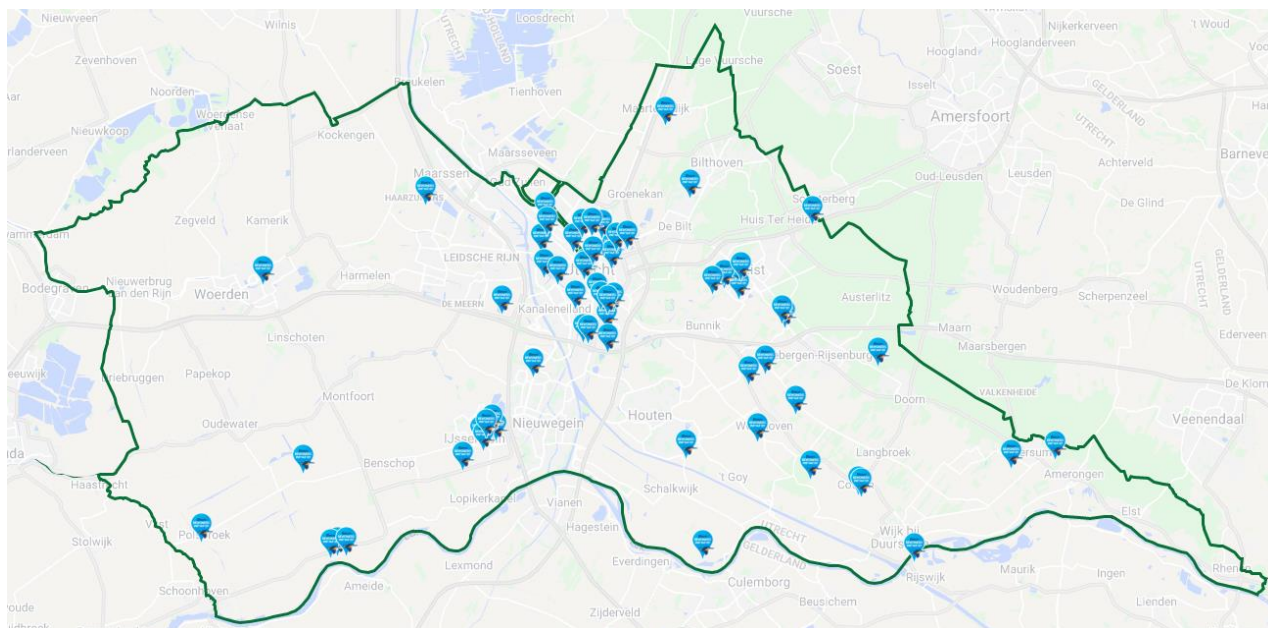
De (in februari 2020) vastgestelde Wateragenda en de Waterpraatkaart gebruiken we als hulpmiddel om in het gesprek met onze partners kansen en knelpunten vanuit water te benoemen en te praten over hoe we allen rekening kunnen houden met water. In 2020 is daar een meer uitgewerkte gebiedsvisie bijgekomen. Dit is een visueel product waarin doelen en ambities staan per gebied. Deze visie publiceren we in 2021.

Blauwe Bewoners Initiatieven

De subsidieregeling Blauwe Bewoners Initiatieven heeft zijn derde jaar doorlopen. In 2020 was voor het eerst de subsidiepot al halverwege het jaar zo goed als leeg. Mogelijk hebben de coronapandemie en droge periodes in de voorgaande jaren daar invloed op gehad. We zien een groeiende interesse in het plaatsen van regentonnen en het aanleggen van groene daken. Maar ook het vergroenen van schoolpleinen en openbare ruimtes blijft in trek. Nieuw waren educatieve grondwatermeetpunten en loodvrij vissen. In 2020 hebben 28 initiatieven subsidie ontvangen.

Foto: Educatief grondwatermeetpunt en waterpomp voor buurtgroen, Leersum

Afbeelding: Locaties van alle Blauwe Bewoners-initiatieven die met behulp van subsidie zijn gerealiseerd in 2018, 2019 en 2020, 66 in totaal (klik [hier](#) om de kaart in detail te bekijken).

Effectindicator 15b Doelen bereiken door samenwerking: -

Samen meten met inwoners in stedelijk gebied (citizen science)

In 2020 zijn we in samenwerking met de gemeenten Nieuwegein, Utrecht en Zeist een 'samen meten' (citizen science) project gestart waarin vrijwilligers maandelijks de waterkwaliteit hebben gemeten.

Vanwege de coronapandemie waren er uiteindelijk veel minder deelnemers dan zich in eerste instantie hadden aangemeld. Ook misten we de interactie en samenkomsten. Wel hebben we de terugkoppeling gekregen van de resultaten en het rapportage-proces verbeterd. In oktober zijn de meetsessies samen met de deelnemers geëvalueerd. Hieruit bleek dat een ruime meerderheid de deelname heel leuk vond en ook anders naar stedelijk water en naar het werk van het waterschap is gaan kijken. De meeste mensen willen volgend jaar weer meten. In Houten hebben we met onze eigen collega's het al bestaande 'samen meten' project doorgezet en geëvalueerd.

De data van de metingen kunnen we gebruiken om, samen met de gemeenten en bewoners, de waterkwaliteit lokaal te verbeteren.

Samen meten, Nieuwegein 2020

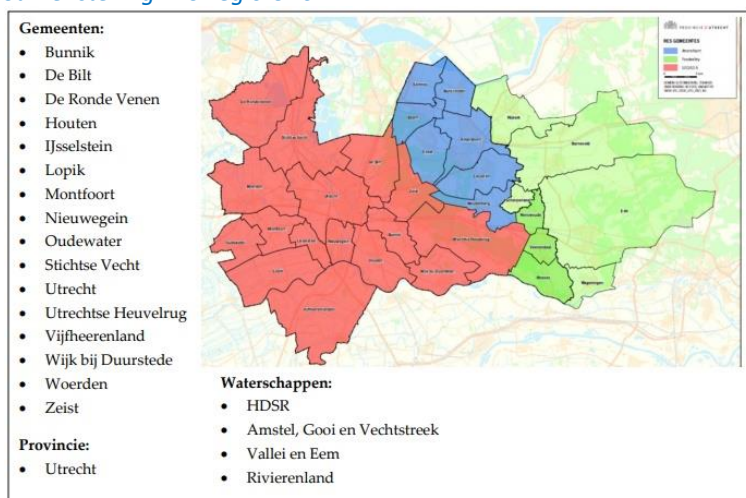
Samen meten met inwoners in het landelijk gebied

In het landelijk gebied monitoren vrijwilligers de vegetatie in sloten als aanvulling op onze eigen monitoring. Dit is een samenwerking tussen burgers, agrariërs en het waterschap binnen het project Levendige Boerensloot. Het doel van dit project is om te kijken hoe we de agrarische beheerpakketten zodanig inzetten dat dit het meest gunstig is voor de ecologie in de sloot. En hoe we van elkaar kunnen leren. Dit doen we ook in de polder Kamerik. Hiertoe monitort het waterschap de vegetatie in de sloot en monitoren de vrijwilligers (o.a. door filmpjes en kentallen) het uitgevoerde beheer. Zij zijn enthousiast om door te gaan met meten. Ook binnen andere 'polderkennis op peil' groepen leeft de vraag om samen te gaan meten. Daarnaast gaan we in 2021 agrariërs uitnodigen om mee te meten, genaamd het project (S)ken je eigen sloot.

Co-creatie

Als waterschap zetten we in op co-creatie met onze partners. In 2020 is de U16-regio verder verstevigd. We bouwen met de 16 Utrechtse gemeenten en de Provincie Utrecht aan het werken als 'één overheid'. Bijvoorbeeld in de totstandkoming van de Regionale Energie Strategie (RES U16). Andere voorbeelden van het werken als één overheid zijn de samenwerkingen Sterk Utrechts Bestuur en Groen Groeit Mee.

Samenstelling RES-regio U16

Els Otterman: "Als waterschap worden we door andere partijen steeds vaker uitgenodigd om met stevige ambities voor de dag te komen!"

De Omgevingswet krijgt vorm!

In 2020 heeft de minister besloten om, vanwege de voortgang met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), de invoering van de Omgevingswet met een jaar uit te stellen naar 1-1-2022. Dit extra jaar gebruiken wij om de werkprocessen nog verder te ontwikkelen.

De betrokken waterpartijen (vier waterschappen, drie drinkwaterbedrijven en Rijkswaterstaat Midden-Nederland) hebben samen een HDSR-medewerker bij de provincie Utrecht gedetacheerd. Deze heeft met succes het waterbelang in de provinciale visie en provinciale Verordening verwerkt en verankerd. Het proces en het resultaat is breed bestuurlijk gedragen. Sinds eind 2020 werken we samen met de provincie aan het opstellen van hun bodem- en waterprogramma (BWP).

In de ketensamenwerking voor vergunningverlening, meldingen en toezicht, is in het regionale netwerk veel ontwikkeld en afgestemd. Aan verschillende Omgevingstafels doen we met elkaar ervaring op. In projecten in de regio is de 'geest van de Omgevingswet' aanwezig. Zo investeren we ook in de samenwerking en afstemming op het gebied van planvorming en regelgeving met provincie, gemeenten, omgevingsdiensten en Rijkswaterstaat.

In de digitalisering zijn er flinke stappen gezet. HDSR heeft, als eerste overheid, de volledige vergunningscheck voor een initiatief, vanaf de start tot en met het indienen van de aanvraag, sluitend en functionerend gekregen in het DSO. Het HDSR-zaaksysteem ontvangt dan de vanuit het DSO verstuurde aanvragen. Dit is aanvankelijk gedaan voor een deel van de regelgeving. Het succes van deze integrale aansluiting op het DSO komt door onze innovatieve aanpak en wordt landelijk gezien als een digitale transformatie. Deze aanpak bestaat uit het vastleggen van kennis van veel specialisten in een inhoudelijk kennismodel. Dit vormt de basis voor een consistente driehoek van inhoudelijke waterdoelen, de juridische tekst en de 'klantgerichte vragenbomen' ('toepasbare regels'). De leggers, GEO-informatie en de zogenaamde bruidsschat maken hier onderdeel van uit. Met deze klus zullen we in 2021 en in de overgangsfase tot 2024 aan de slag blijven. In de zomer van 2020 is een scrumteam voor de Waterschapsverordening geformeerd. Dat gaat de aansluiting van DSO op HDSR-zaaksysteem uitbreiden naar de complete waterschapsverordening.

We zijn begonnen met de watertoets onder de Omgevingswet om te vormen tot 'weging van het waterbelang'. Ook geven we de instrumenten 'Projectbesluit' en 'Vergunningverlening eigen dienst' de nodige aandacht.

Doel 16: Betrouwbare en servicegerichte overheid

Met de hieronder beschreven effectindicatoren wordt vooral toegezien op goede dienstverlening. Daarmee liggen we op koers. De digitale transformatie, zoals ook hierboven omschreven, zal echter nog een grote inspanning van de organisatie vragen voor de komende jaren. Dat willen we ook signaleren.

Effectindicator 16a Bieden van goede service: op koers

Veel van de service van het waterschap bieden we vandaag de dag via digitale weg aan. Zie daarover meer bij effectindicator 16b. Maar er bestaat meer dan alleen online communicatie. In het kader van nautisch toezicht is een informatiefolder ontwikkeld met kaartmateriaal van onze vaarwegen, en informatie over de regelgeving. Een handig naslagwerk, in compact formaat, om op het water bij je te hebben. Deze folders zijn gedistribueerd bij diverse jachthavens en bootverhuurbedrijven. Daarnaast zijn ze overhandigd aan de personen die onze toezichthouders tijdens hun werk aanspraken.

Effectindicator 16b Waterschap is toegankelijk en transparant: op koers

In een snel veranderende wereld is het van groot belang om goed te blijven communiceren met alle stakeholders. Het internet is bij uitstek een plek waar belanghebbenden op zoek gaan naar informatie over bijvoorbeeld grote projecten in hun omgeving of om een subsidie of een vergunning aan te vragen of om die in te zien.

Met de lancering van de nieuwe HDSR website is het 'zoekgemak' voor de burger vergroot door de zogenoemde 'toptakenbenadering'. Dat betekent dat we meer prioriteit geven aan de vragen die de bezoekers van de site hebben. En minder aan wat wij willen vertellen. Het resultaat is een website waar we informatie

makkelijk en overzichtelijk aanbieden. Ook de landelijke online informatievoorziening (door het Rijk) is vernieuwd waardoor ook daar de officiële bekendmakingen van HDSR beter vindbaar zijn.

De gerealiseerde aansluiting van het zaakstelsel op de Berichtenbox van MijnOverheid is een volgende stap in het digitaal en veilig communiceren met initiatiefnemers en belanghebbenden. We combineren dit met de zogenaamde Persoonlijke Internet Pagina (Mijn Stichtse Rijnlanden), die achter Digid en e-Herkenning beschikbaar is, met daarin de zaakgerichte documenten. In 2020 is het betrouwbaarheidsniveau voor e-Herkenning verhoogd.

Om de informatie maximaal toegankelijk te maken is, in overeenstemming met Europese en nationale regelgeving, de HDSR-website grotendeels digi-toegankelijk gemaakt voor mensen met een beperking.

Educatie 2020

Door de coronapandemie was 2020 een heel ander jaar dan normaal. Alle excursies naar rwi's en gemalen, veld/gastlessen, snuffelstages en beroepsoriëntatie-events zoals Houten on Stage moesten we stoppen. We hebben online alternatieven in gang gezet, zowel via onze website als in de vorm van online gastlessen. Docenten en organisaties wisten ons gelukkig nog steeds goed te vinden met verzoeken om educatieve samenwerking. Zo werkten leerlingen van een Technasium aan een opdracht over het ontlaststelsel in Jaarsveld en zijn techniekopdrachten voor vmbo's in voorbereiding.

Ons jeugdbestuur heeft het live meeleven van waterbeheer vanaf half maart moeten missen, maar kon online aan de slag met een adviestraject voor het project Toekomstbestendig Watersysteem (zie effectindicator 4a). Resultaat: een online enquête onder jongeren, waarvan de uitslag begin 2021 aan de commissie SKK is gepresenteerd. In het najaar zijn onze jeugdbestuurders aangehaakt bij de nieuwe Waterraad (18-25jr) om mee te denken over het nieuwe WaterBeheerProgramma. Onze jeugddijkgraaf Myrthe ter Heide heeft bij het landelijk Jeugdwaterschap ook voornamelijk online gewerkt aan de voorbereidingen voor de *Youth Climate Summit*.

De landelijke samenwerking van de waterschappen in educatie is dit jaar juist in een stroomversnelling gekomen. We hebben een educatie-strategie opgesteld en zijn gestart met de concrete uitwerking daarvan. Het functioneren van het landelijk Jeugdwaterschap is geëvalueerd en, tot tevredenheid van ons waterschap, is besloten om het te continueren. Ook leuk om te melden en te bekijken: [Droppiewater.nl](#) voor basisonderwijs heeft een nieuwe klimaatgame gekregen [Droppie Water - Waterland](#).

Internationale kennisuitwisseling

Onze activiteiten in het kader van de *Blue Deal* (samenwerking UvW en de ministeries BZ en M&I) ondervonden in 2020 veel impact door de coronapandemie, maar we hebben toch meer kunnen bereiken dan verwacht. Ondanks het uitvallen van bijna alle missies (1 fysieke missie begin februari) kon toch nog circa 70% van het jaarplannen uitgevoerd worden. In Colombia (programma Inspiraqua) hebben we workshops gegeven over monitoring en waterkwaliteit en in Roemenië hebben we samen aan een crisisplan gewerkt.

De organisatie HDSR

HDSR heeft zich de afgelopen jaren steeds meer ontwikkeld in de richting van een wendbare, lerende organisatie. We zijn steeds beter in staat om continu, snel en effectief, anticiperend of reagerend in te spelen op kansen en bedreigingen in de omgeving. En het integraal benaderen van verschillende thema's en programma's is steeds meer gemeengoed. Maar bovenal heeft de coronapandemie in 2020 zijn stempel op de organisatie gedrukt. En met name op de mensen in de organisatie.

Ontwikkeling van de organisatie

Toen in maart de coronacrisis in volle omvang zichtbaar werd en de intelligente lockdown werd afgekondigd, bleek de organisatie in staat om in een heel korte tijd zich aan te passen aan het digitaal thuis werken. Het programma Teams en digitaal werken en vergaderen werden gemeengoed. Er werden voorzieningen getroffen voor het inrichten van thuiswerkplekken. Een positieve bijkomstigheid van de crisis is de digitale groeispromg die organisatiebreed gemaakt is.

Het vinden én daarnaast ook behouden van bij ons passende en gekwalificeerde medewerkers blijft een grote uitdaging in de huidige arbeidsmarkt. De coronacrisis zorgt voor extra uitdagingen bij het werven van nieuwe medewerkers en bij het inwerken van nieuwe collega's. Om als aantrekkelijke werkgever op te vallen zijn we in 2020 gestart met het inrichten van LinkedIn-bedrijfspagina's voor HDSR, speciaal gericht op bepaalde doelgroepen op de arbeidsmarkt. Daarmee kunnen we proactief en doelgericht zoeken en zijn in feite acht miljoen professionals bereikbaar. Om het doel te halen is het van belang om de hele organisatie eigenaar te maken van het werven van geschikte collega's. Medewerkers hebben LinkedIn-trainingen gedaan, zodat ze beter in staat zijn als ambassadeur van ons waterschap hun netwerk in te zetten voor het vervullen van vacatures. Veel van onze medewerkers zijn zich bewust van het unieke karakter van HDSR en de bijdrage die ze hier als mens leveren in de maatschappij door onderdeel te zijn van deze organisatie. Daarnaast is in 2020 gewerkt aan een wervingscampagne, die we binnenkort lanceren, waardoor we ons op de arbeidsmarkt onderscheidend profileren en zichtbaar zijn als goede en aantrekkelijke werkgever.

In het kader van de *Strategische personeelsplanning* is per afdeling bekeken wat er van de organisatie wordt gevraagd. Nu en in de toekomst. En wat dat betekent voor de bezetting, zowel qua aantallen als qua expertise. Waar zit potentieel in de eigen organisatie? En hoe houden we tred met benodigde competenties op gebied van samenwerking, netwerken, technologische en digitale ontwikkelingen en duurzaamheid? Dit wordt de komende tijd doorvertaald in de bovengenoemde werving van nieuw personeel en ontwikkeling van de medewerkers.

De afdeling I&A heeft een grote prestatie geleverd om iedereen thuis digitaal te laten werken, met de uitrol van Microsoft 365. Ook zijn er stappen genomen om door te ontwikkelen naar *I&A next level*: het inrichten van IT-diensten die specifiek zijn gericht op bijvoorbeeld de werplek, infrastructuur en GIS.

Ontwikkeling van de mens in de organisatie

De uitbraak van de coronapandemie heeft het leven van iedereen in de organisatie drastisch veranderd. Na enige tijd bleek de eerste golf niet te leiden tot een verhoogd ziekteverzuim en uitval, maar werd met name de duur van de crisis de uitdaging. De crisisorganisatie ging over in 'het nieuwe werken'. Terugkijkend kan gesteld worden dat de organisatie ook in deze situatie gewoon is blijven doorwerken. Voor veel van de medewerkers heeft dat wel tot extra werklust geleid. Leidinggevendenden (managers, teamleiders en coördinatoren) hebben grote inspanning gepleegd om te blijven investeren in de verbinding en het onderhouden van de sociale cohesie. Bestuurders, directie en management stuurden regelmatig vlogs. Er zijn digitale borrels en bijeenkomsten georganiseerd. Het vitaliteitsprogramma is aangepast en meer toegesneden op het gezond thuis werken. Door al deze maatregelen, maar vooral door begrip voor elkaars situatie op te kunnen brengen, zijn we in staat gebleken de productiviteit van de organisatie op een goed niveau te kunnen houden. Echter, met het aanhouden van de coronapandemie zien we dat deze wel zijn tol eist. Hoewel het totale ziekteverzuim in 2020 niet is toegenomen, hopen we snel weer naar een meer natuurlijke manier van werken te kunnen.

Op het gebied van *social return* heeft HDSR in 2020 veel kunnen doen voor mensen met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt. Bij de uitvragen en aanbestedingen groter dan € 100.000 ex. btw hebben we een Social Return on Investment (SROI)-bijdrage van 1 tot 5% van de opdrachtwaarde als uitvoeringsvoorwaarde opgenomen. In 2020 is een bedrag van circa € 6 ton gerealiseerd. In dit bedrag is nog niet het innovatiepartnerschap van de Sterke Lekdijk realisatiefase meegenomen, waarvan de

samenwerkingsovereenkomst wel in 2020 is gesloten. Het exacte bedrag van deze bijdrage is namelijk nu nog niet bekend. Dit bedrag zal gezien de looptijd en scope van dit project zeker omvangrijk zijn. In lijn met de fasering van het gehele project zullen we de inspanningen over de komende jaren verdelen. Ook de eigen ambities van HDSR zagen we toenemen in 2020. Zo kwamen er 5 leerwerkplekken (BBL) bij, binnen verschillende afdelingen. En er is ruimte geboden aan 8 mensen met diverse achtergronden om werkervaring op te doen. Groepen die we hierin onderscheiden zijn: medewerkers die vallen onder de participatiewet, vluchtelingenstatus, Europees ingezet en re-integratie kandidaten. Deze laatste groep betreft zowel interne als externe kandidaten.

Omvang van de organisatie

De groei van het aantal medewerkers bij HDSR heeft zich in 2020 doorgezet. Vanaf 2019 wordt onderscheid gemaakt in de omvang van de HDSR organisatie en het onderdeel Muskusrattenbeheer (MRB), dit om in de toekomst vergelijkingen in de benchmark verder te kunnen benutten. De personeelsomvang van HDSR excl. MRB nam toe van 416 medewerkers (388,7 fte) naar 443 medewerkers (414 fte). Het aantal inhuurkrachten is licht afgenomen: eind 2019 waren 105 inhuurkrachten werkzaam en eind 2020 waren dit er nog 98. Het onderdeel MRB is bijna gelijk gebleven: van 124 medewerkers (119 fte) naar 122 medewerkers (117 fte) eind 2020.

Joke Goedhart: "Het is een geweldige prestatie van de organisatie dat we het jaar ondanks de coronapandemie hebben doorstaan en daarbij de productie op een goed niveau hebben kunnen houden. Dit door aandacht voor elkaar te blijven houden!"

2020 in cijfers

Toekomstbestendig begroten

Het programma Toekomst Bestendig Begroten moet leiden tot het financieel voorspelbaarder worden van de organisatie. Daarmee is de organisatie beter in staat om een goede meerjarenbegroting te maken. Ook kan hiermee zowel de organisatie als het bestuur flexibel en anticiperend bijsturen. Dit is nodig omdat de organisatie HDSR, de opgave van HDSR en de omgeving aan verandering onderhevig zijn. Daarom is er behoefte is aan andere sturingsinformatie en sturingsmogelijkheden voor het bestuur.

Resultaten:

In 2020 is het sturingsmodel en daarmee de nieuwe bestuurlijke begrotingsstructuur nader uitgewerkt en aan het algemeen bestuur voorgelegd in de AB themasessie in september. De voorgelegde bestuurlijke begrotingsstructuur zal in 2021 'onder de motorkap' nader worden uitgewerkt.

Tevens heeft het algemeen bestuur in oktober een beleidsnotitie inzake het financieel instrument Garantstelling vastgesteld. Daarnaast is in de begroting 2021 een eerste stap gezet om de bestaande begrotingsposten centraal verder te onderbouwen met kwalitatief nog betere ramingen. Dit met de intentie om het begrotingsproces in de toekomst te automatiseren.

Exploitatieresultaat 2020

Het exploitatieresultaat 2020, het verschil tussen de netto baten en de netto lasten, bedraagt € 7,239 mln. Hiervan was € 2,839 mln begroot. Het verschil van € 1,043 mln op de netto baten, dus de netto belastingontvangsten, wordt toegelicht bij het onderdeel "Belastingen" op pagina 46. De verschillen bij de netto lasten, dus het saldo van de kosten en de overige opbrengsten van € 6,124 mln vóór de mutaties in de bestemmingsreserves, wordt per programma toegelicht in bijlage 1, pagina 79.

Hoofdpijnen exploitatieresultaat 2020	Begroting 2020 na BW	Realisatie 2020	Vershil
Netto baten	130.000	131.043	1.043
Netto lasten	131.009	124.885	6.124-
Vershil voor mutatie Bestemmingsreserves	1.009-	6.159	7.167
Mutatie Bestemmingsreserves	3.848-	1.080-	2.767
Exploitatieresultaat	2.839	7.239	4.400

Bedragen zijn in duizenden euro's

BW: Begrotingswijziging

Investeringsen

Algemeen

In de onderstaande tabel treft u de investeringsuitgaven aan, zoals begroot en gerealiseerd in de jaarschijf 2020. In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de investeringen die op een projectmatige manier worden gerealiseerd en die tot toekomstige afschrijvingskosten leiden. Andere uitgaven zijn niet in deze selectie meegenomen, zoals bijvoorbeeld het buiten gebruik stellen van oude activa (waaronder sloop), kleinere niet-projectmatige inspanningen (zoals periodiek onderhoud aan het kantoorpand) en aan- en verkopen waar niet op wordt afgeschreven (gronden, met uitzondering van aankopen t.b.v. Sterke Lekdijk, vanwege de omvang). Dit betekent dat deze selectie een andere is dan de selectie die wordt gebruikt voor de weergave van de investeringen in de jaarrekening bij de staat van de materiële vaste activa (pagina 11).

Tabel I - Overzicht investeringsuitgaven 2020

(Bedragen x 1.000 Euro)

Thema/ programma/ doelstelling/ project	Begroting 2020, initieel	Begroting 2020, actueel (=A)	Realisatie 2020 t/m dec. (=B)	Realisatie 2020 in % (=B/A)
Thema Veiligheid	14.875	10.450	8.257	79%
Programma Waterkeringenbeheer	14.875	10.450	8.257	79%
Thema Voldoende Water	12.523	8.662	7.132	82%
Programma Watersysteembeheer	12.313	8.337	6.781	81%
Programma Beperking gevolgen klimaatverandering	210	325	351	108%
Thema Gezond Water	9.895	6.190	6.471	105%
Programma Gezond Water	1.230	1.075	1.054	98%
Programma Zuiveringsbeheer	8.665	5.115	5.417	106%
Totaal investeringsniveau programma's	37.293	25.302	21.860	86%
Thema Bestuur, Middelen en Maatschappij	3.910	3.295	967	29%
Programma Bestuur, Middelen en Maatschappij	3.910	3.295	967	29%
Totaal bedrijfsvoeringsinvesteringen	3.910	3.295	967	29%
Specifieke projecten				
Rwzi Utrecht	2.296	2.296	876	38%
GHIJ	3.350	4.210	2.770	66%
KWA+ fase 1	2.600	2.600	2.258	87%
Sterke Lekdijk	21.945	21.185	15.198	72%
Totaal Specifieke projecten	30.191	30.291	21.102	70%
Overige projecten en overloop vorig jaar	-	-	326	-
Totaal investeringen alle projecten	71.394	58.888	44.253	75%

Toelichting

Algemeen

In de begroting is, na de 3e begrotingswijziging, een (taakstellend) investeringsniveau van € 58,9 mln. vastgesteld. Dit is inclusief de grote projecten (rwzi Utrecht, Gekanaliseerde Hollandsche IJssel, Sterke Lekdijk en Klimaatbestendige Water Aanvoorzieningen). Over heel 2020 is voor € 44,3 mln. aan investeringsuitgaven gerealiseerd, wat overeen komt met een uitputting van 75% ten opzichte van de begroting na derde wijziging.

Het investeringsniveau van programma's is voor 86% uitgeput; voor bedrijfsvoering investeringen is dat 29% en voor de speciale projecten 70%. Meer informatie over de voortgang van de projecten kunt u lezen in de diverse project-specifieke rapportages en nieuwsspecials die periodiek worden opgesteld.

Effecten coronapandemie

De effecten van de coronamaatregelen van de regering op de voortgang van de investeringen was het afgelopen jaar gelukkig beperkt. De investeringsprojecten met een belangrijke externe component zoals afstemming met de omgeving (bewonersbijeenkomsten) of grondverwerving hebben er het meeste last van ondervonden. Bewonersbijeenkomsten konden een enkele keer online worden gehouden maar dit werkt toch minder goed dan fysieke bijeenkomsten. Grondverwerving ligt in het algemeen gevoelig, hiervoor zijn gesprekken 'aan de keukentafel' absoluut noodzakelijk, grondverwerving is dan ook geheel stil komen te vallen.

De projecten die met de effecten van de coronapandemie te maken kregen waren GOP Regionale Waterkeringen, Dijkverbetering GHIJ-Noord en Verbetering Waaiersluis, enkele watergebiedsplannen, KWA+ en Sterke Lekdijk. De directe gevolgen voor deze projecten beperken zich tot nu toe tot vertragingen en (nog) niet tot extra kosten.

Overige effecten op projecten waren minder beschikbare capaciteit, vertraagde voorbereiding van werken, uitgelopen grond- en laboratoriumonderzoeken en vertraagde materiaalleveranties, maar dit alles deed zich weinig voor.

Totaal investeringsniveau taken

Thema Veiligheid

Het programma Waterkeringenbeheer is binnen dit thema het enige programma. Dit heeft in 2020, ondanks een aanvankelijk achterblijvende realisatie, 79% van de verwachte investeringsuitgaven gerealiseerd.

GOP Regionale Waterkeringen heeft dit jaar door uiteenlopende oorzaken vertragingen opgelopen: de coronapandemie (minder beschikbare capaciteit, niet kunnen communiceren met de omgeving, vertraagde materiaalleveranties, vertraagde voorbereidende werken), een groot aantal ingediende zienswijzen bij deelproject Meijkade en aangetroffen grondvervuiling. Desondanks kwam de realisatie uit op 76%.

GOP Primaire Waterkeringen heeft vanuit synergie-oogpunt een groot deel van haar scope bij project Sterke Lekdijk ondergebracht. Na de werkzaamheden rond de overdracht heeft GOP PWK zich geheroriënteerd op de resterende opgave waarbij wensen vanuit de beheerorganisatie worden meegenomen. Dit heeft ertoe geleid dat maar de helft van het geraamde budget is uitgegeven (51%).

In het project C-kering & Waaiersluis (Dijkverbetering GHIJ-Noord en Verbetering Waaiersluis) hebben beide deelprojecten het afgelopen jaar de veiligheidsopgave herijkt. GHIJ-Noord heeft na opgelopen vertraging door uitgelopen grond- en laboratoriumonderzoek (vanwege de coronapandemie) mogelijkheden voor versnelling gevonden waardoor de jaarschijf geheel is besteed (103%). Het project Waaiersluis heeft subsidie aangevraagd en werkt nu aan het uitwerken van het DO (definitief ontwerp).

Thema voldoende water

Het afgelopen jaar is binnen het thema Voldoende Water 82% van de verwachte investeringsuitgaven gerealiseerd.

Binnen het programma Watersysteembeheer hebben de watergebiedsplannen een realisatiegraad van 81%. De realisatiegraden per project lopen nogal uiteen, maar omdat de budgetten per project niet bijzonder hoog zijn gaat het om relatief geringe bedragen. Relatief weinig projecten zijn vertraagd, de vertragingen die zich voordoen hebben verschillende oorzaken: vertraging bij grondverwerving, vertraging bij een gelieerd project, aangetroffen beschermde soorten, uitlopende gebiedsprocessen (afstemming met omwonenden bemoeilijkt door de coronapandemie), onderzoek naar afzet grond, langere voorbereiding in het algemeen.

In het project Vervanging groot materieel Uitvoering is een trekker aangeschaft maar andere vervangingen worden aangehouden, hangende een heroriëntatie op het benodigde materieel. Het project Huisvesting Buitendiensten is *on hold* gezet omdat eerst een strategisch huisvestingsplan wordt opgesteld.

Het programma Beperking gevolgen klimaatverandering heeft iets meer uitgegeven dan gepland (108%) maar ook hier zijn de budgetten relatief gering. Het project Toekomstbestendig Watersysteem heeft het plan van aanpak afgerond en werkt aan het opstellen van het voorkeursalternatief. De voorbereidende werkzaamheden voor de monitoring- en voorspellingstool Vidente zijn vorig jaar vrijwel afgerond, Vidente kan in de 1^e helft van 2021 worden opgeleverd en geïmplementeerd.

Thema Gezond Water

Het thema Gezond Water heeft 105% van de uitgaven gerealiseerd.

Het programma Gezond Water laat een realisatiegraad van 98% zien.

Het project Duurzame inrichting Kromme Rijn is vrijwel stil komen te vallen als gevolg van een lopende rechtszaak.

De KRW projecten Oevers, Vispassages en Synergie landelijk gebied lopen volgens verwachting. De aanleg van harde oevers en vooral natuurvriendelijke oevers op diverse locaties verloopt voorspoedig. De oorspronkelijke opgave van 14 vispassages is al afgerond, de realisatie van extra ambitie (aanleg van 3 extra vispassages en

optimalisatie van 23 bestaande vispassages) loopt ook voorspoedig. Hiervan is 1 vispassage reeds uitgevoerd. Aan de planuitwerking van het Synergie project Haarzuilens wordt gewerkt en voor de aanleg van een NVO langs de Oude Bijleveld te Harmelen is overeenstemming met de grondeigenaren bereikt.

Het programma Zuiveringsbeheer heeft iets meer uitgegeven dan geraamd (106%).

GOP Zuiveringstechnische werken is gestart met de uitvoering van een tweetal vijfjarenplannen (Oudewater, De Bilt). Daarnaast is ondanks de coronamaatregelen voortgang geboekt met de inspecties van drie zuiveringen en zijn de ATEX-maatregelen op RWZI Nieuwegein voorbereid. Op de rwzi Woerden is een studie naar de beluchtingsinstallatie uitgevoerd als voorbereiding op de uitvoering van het vijfjarenplan van deze rwzi. Het project Aansluiten rwzi's Maarsenbroek en Maarssen op rwzi Leidsche Rijn is afgerond, zowel de rwzi Maarssen als de rwzi Maarssenbroek zijn inmiddels buiten gebruik gesteld en de bouw van de fijnzeefinstallatie (IVOS) op RWZI Leidsche Rijn is opgeleverd.

De PV-installaties (zonnepanelen) op 9 zuiveringslocaties zijn opgeleverd. Ook de loods Wijk bij Duurstede is voorzien van zonnepanelen, alle locaties zijn overgedragen aan beheer.

Het project Medicijnresten uit water (Ozon rwzi Houten) heeft de achterstand in de planning niet meer kunnen inlopen maar de opdracht is gegund en het bouwteam met de aannemer om het ontwerp uit te werken is gestart.

De haalbaarheidsstudie naar een windturbine bij rwzi Houten zit in de eindfase.

Totaal investeringsniveau bedrijfsvoeringsinvesteringen

Het gerealiseerde investeringsniveau is op 29% uitgekomen, voornamelijk als gevolg van uitgestelde ICT-investeringen.

Voor het project ICT Basis op orde: Upgrade en vervanging oude applicaties is een programma vastgesteld dat bestaat uit de projecten Archiveren 2020 en DM Content Suite (CS). De projecten worden in samenhang uitgewerkt. Tegelijkertijd wordt er naar gestreefd gebruik te maken van actuele ICT-ontwikkelingen (beweging naar diensten in de Cloud), dit heeft mogelijk invloed op de inhoud van de deelprojecten. Daarom is het project DM CS doorgeschoven naar volgend jaar en zijn er vrijwel geen uitgaven gedaan.

Voor de vervanging van ICT-hardware en –infrastructuur zijn de uitgaven aanzienlijk lager dan gepland doordat voorgenomen vervangingen nog niet nodig blijken te zijn. De deelprojecten die betrekking hebben op het rekencentrum in Apeldoorn zijn uitgesteld in afwachting van de keuze voor de te volgen koers (diensten in de Cloud).

Renovatie van kantoor Poldermolen 3 is vrijwel afgerond, ruim binnen het budget. De laatste werkzaamheden worden op korte termijn uitgevoerd.

Totaal investeringsniveau specifieke projecten

rwzi Utrecht

Voor de rwzi Utrecht is aanzienlijk minder uitgegeven dan geraamd (38%), met name door de afwikkeling van openstaande restpunten.

De geurproblematiek blijft een punt van zorg. De afgelopen periode is nader onderzoek gedaan naar de geurinstallatie. Een nieuwe (tijdelijke) technische oplossing is gevonden in het plaatsen van een actief koolfilter. Aan een definitieve oplossing wordt gewerkt. Een ander restpunt uit de oplevering, de vervanging van de spankabels, is inmiddels naar tevredenheid uitgevoerd.

Verder heeft DSK begin november de Prestatie Garantie Test (PGT) niet gehaald. De contractuele gevolgen hiervan worden in kaart gebracht.

De geurproblematiek en de houding van de gemeente Utrecht daarin heeft de samenwerking bij de herinrichting van de rwzi Utrecht verstoord. Er wordt een nieuw projectplan opgesteld, gericht op een wijze van herinrichting die de kerntaken van het waterschap versterkt.

Gekanaliseerde Hollandse IJssel (GHIJ)

GHIJ Kunstwerken omvat op hoofdlijnen 2 grote projecten: de vervanging van de Waaiersluis en de aanpak van de Doorslagsluis. De renovatie van de Waaiersluis wordt als synergieproject uitgevoerd en financieel verantwoord bij de HWBP-opgave in het project GHIJ-Noord/ Waaiersluis.

De aanpak van de Doorslagsluis wordt als synergieproject uitgevoerd in het project KWA+. Het bestuur heeft gekozen voor een gedeeltelijke sloopvariant. GHIJ Kunstwerken draagt bij voor het (fictieve) renovatiedeel aan de sluis en krijgt de uitgaven daarvan doorbelast. De uitgaven vallen deels net na de jaarafsluiting, waardoor de jaarschijf 2020 lager is dan begroot (33%).

GHIJ Oevers heeft in 2021 drie projecten opgeleverd (oevers Montfoort, oevers Stormkade en oevers Pilots IJsselstein) en drie projecten gestart: oevers Willeskop, Doorslag Park Oudegein en Doorslag Herenstraat. De uitgaven zijn in lijn met de jaarschijf (104%).

GHIJ Baggeren: de aannemer heeft de werkzaamheden voorbereid, proefvak Willeskop is gebaggerd. Met het rijksdepot Slufter zijn overeenkomsten gesloten ten aanzien van de afzet van bagger. Door meevallers in de aanbesteding van het baggerwerk, de aanbesteding van Directie en Toezicht en doordat het project later is gestart dan gepland zijn de uitgaven in 2020 aanzienlijk lager dan geraamd (33%).

Sterke Lekdijk

Na gunning van het innovatiepartnerschap (IPS) in het 3^e kwartaal, is in het 4^e kwartaal de integrale samenwerking met de innovatiepartners gestart voor de planfasen van deelprojecten WAM, Salmsteke en CUB. Programmabreed heeft het algemeen bestuur ingestemd met de kredietaanpassing van € 86 mln voor de verkennings- en planfasen en een extra synergiekrediet van € 5 mln voor het oppakken van eventuele gebiedsambities.

Het project Sterke Lekdijk laat over 2020 een realisatiegraad zien die wat aan de lage kant is (72%). Dit is veroorzaakt doordat een deel van de facturen in 2021 betaald wordt. NB het is slechts een verschuiving van kosten naar 2021. De prognoses van de deelprojecten geven aan dat allen binnen het krediet verwachten te blijven. De verkenningsfase voor WAM is bijna afgerond; verwacht wordt onder de prognose uit te komen. CUB en SaS zijn in de laatste fase van de verkenning, beide projecten lijken (ruim) binnen budget te blijven. Ook het programmateam is ondanks extra kosten voor de aanbesteding van het innovatiepartnerschap, binnen de raming gebleven.

Per actief deelproject:

- WAM-Verkenningsfase: het voorkeursalternatief (VKA) is in de zomer van 2020 vastgesteld. De verkenningsfase is daarmee vrijwel afgerond, men is nu bezig met het opstellen van de eindverantwoording voor de subsidieaanvraag HWBP.
- WAM-Planfase: samen met de innovatiepartners is gestart met het opstellen van de plannen van aanpak voor de planfase
- Salmsteke-Planfase: vanaf september is de innovatiepartner Mourik gestart. Door de opstartfase zijn uitgaven verschoven naar 2021 en is het jaarbudget niet besteed. Gewerkt wordt aan het verder uitwerken van het voorlopig ontwerp (VO) naar een ontwerp voor het projectplan Waterwet. Er is gestart met het opstellen van de grondverwerkingsdossiers en van gesprekken met omwonenden. Door de coronapandemie zijn vertragingen ontstaan bij het plannen en voeren van deze gesprekken. Hierdoor is er extra druk op de werkzaamheden en op het team gekomen, maar voorsnog geen directe vertraging op de mijlpalen.
- CUB-Verkenningsfase: de nota kansrijke oplossingen (NKO) is eind 2020 bestuurlijk vastgesteld, er is afgelopen periode gewerkt aan de vertaling van kansrijke oplossingen naar de eerste contouren van het voorkeursalternatief. De definitieve rapportage Nadere veiligheidsanalyse is gereed, waarmee de veiligheidsopgave is verkleind naar ca. 6 km. De meekoppelkansen van o.a. de gebiedspartners zijn verder uitgewerkt zodat deze na het voldoen aan de kaders opgenomen kunnen worden in het voorkeursalternatief.
- CUB-Planfase: er is gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor grondverwerving, eigendomskaarten, dossier opbouw. Daarnaast is de innovatiepartner Van Oord gestart en er wordt gewerkt aan het regelen van een goede overdracht vanuit de verkenningsfase, het opstellen van het plan van aanpak planfase en het uitvoeren van een innovatiescan.
- SaS-Verkenningsfase: de nota kansrijke oplossingsrichtingen (NKO) is eind 2020 definitief gemaakt ten behoeve van vaststelling door college in Q1 2021. Er zijn 3 kansrijke alternatieven uitgewerkt. Ook de veiligheidsopgave is definitief gemaakt en de versterkingsopgave (dimensionering) is uitgewerkt. Voor de meekoppelkansen is gestart met de opzet van de samenwerkingsovereenkomst t.b.v. de planfase. Omwonenden worden actief betrokken bij het ontwerpproces. Er zijn sessies georganiseerd voor de NKO en ook is gevraagd mee te denken in aandachtspunten voor de drie kansrijke alternatieven.

- JAV-Verkenningfase: het project is vrij kort geleden gestart, het plan van aanpak van de verkenningfase van Jaarsveld-Vreeswijk is door HWBP beschikt. Eind 2020 is vooral gewerkt aan de nota van uitgangspunten, deze wordt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2021 afgerond.
- ICU-Verkenningfase: dit project bevindt zich in de opstartfase, in Q4 2020 is een deel van het IPM-team geworven (de project-, omgevings- en technisch managers), de overige benodigde teamleden volgen begin 2021.
- Programma Team (voorheen Strategisch Team): vanaf september is het innovatiepartnerschap gestart. Samen met de innovatiepartners is gewerkt aan het programmaplan met de bijbehorende deelmanagement-plannen van de besturende, ondersteunende en verbeterende processen en zijn van deze documenten de proceseisen afgeleid (processenstandaard/ vraagspecificatie). De documenten zijn eind december opgeleverd, na goedkeuring door het directieteam van Sterke Lekdijk. Tevens zijn bij alle projecten van Sterke Lekdijk innovatiescans uitgevoerd.
- Grondverwerving: bij project Salmsteke zijn de eerste taxatie-opnames uitgevoerd. Voor de 3 deelprojecten CUB-ICU-WAM is de mini-competitie voor projectmatige taxaties en grondverwerving afgerond. De opdracht voor de taxaties en grondverwerving is gegund. Het ruilplan Honswijk kan pas in 2021 worden afgewikkeld.

Klimaatbestendige Water Aanvoorzieningen

Het project KWA+ gaat laat een relatief goede voortgang zien: 87% realisatie. Het project loopt echter wel achter op de met RWS overeengekomen planning, onder andere door de benodigde tijd voor het bepalen van de voorkeursvariant voor de Doorslagsluis. Ook de vertraging in het grondverwervingsproces door de coronapandemie draagt hieraan bij.

Per actief deelproject:

- Enkele Wiericke / Polsbroek: het werk is aanbesteed en in uitvoering: de aannemer is gestart en er ligt een voorlopig ontwerp voor toetsing. De aannemer van het project Baggeren GHJ is gestart met het baggerwerk op deze locatie.
- Lopikerwaard: het ingenieursbureau voor de planuitwerkingsfase is gecontracteerd. In verband met de strenge Lockdown, kunnen geen fysieke overleggen met omwonenden meer plaats vinden. Hierdoor is het grondverwervingsproces nagenoeg stil komen te liggen en wordt de ruimte in de planning snel kleiner.
- Doorslagsluis: de voorkeursvariant is gekozen en inmiddels voorgelegd aan de gemeente Nieuwegein, het voorlopig ontwerp (VO) wordt verder uitgewerkt
- Opstelplaats mobiele pompen: het voorlopig ontwerp (VO) wordt verder uitgewerkt
- Park Oudegein: in de laatste fase van uitvoering, vrijwel gereed.
- Inlaat Haarrijn: uitgevoerd en afgerond.

» Bijlage 2: Realisatie en prognose investeringsprojecten

Belastingen

Tabel: Netto bijdrage per belastingcategorie

Belastingopbrengsten	Begroting 2020	Begroting 2020 na BW	Realisatie 2020	Verdeling VOH	Realisatie 2020 incl. VOH	Resultaat 2020 incl. VOH
Watersysteemheffing ingezetenen	26.831.407	26.818.301	26.884.263	91.983	26.976.246	157.946 V
Watersysteemheffing overig ongebouwd	5.534.671	5.529.392	5.575.478	23.350	5.598.828	69.435 V
Watersysteemheffing natuur	65.442	65.410	69.493	236	69.729	4.318 V
Watersysteemheffing gebouwd	33.310.210	33.362.139	33.847.452	120.286	33.967.738	605.599 V
Subtotaal Watersysteemheffing	65.741.730	65.775.242	66.376.686	235.854	66.612.540	837.298 V
Subtotaal Verontreinigingsheffing (VOH)	-	-	235.854	(235.854)	-	-
Subtotaal Zuiveringsheffing	64.089.857	64.224.545	64.430.618	-	64.430.618	206.073 V
Totaal netto bijdrage	129.831.587	129.999.787	131.043.159	-	131.043.159	1.043.371 V

Bedragen zijn in euro's (V = voordelig, N = nadelig). De opgenomen realisatiegegevens hebben zowel betrekking op belastingjaar 2020 als op de belastingopbrengsten van voorgaande jaren.

Boekhoudkundige verwerking VOH (Verontreinigingsheffing)

Bij het opstellen van de Begroting 2020 zijn de belastingopbrengsten van de Verontreinigingsheffing als Overige opbrengsten voor € 0,200 miljoen begroot. In 2020 is voor € 0,236 miljoen aan Verontreinigingsheffing gerealiseerd en dit bedrag is als belastingopbrengsten in de boekhouding verwerkt. Binnen de belastingopbrengsten geeft dit een voordeel ten opzichte van de begroting van € 0,236 miljoen waar een nadeel van € 0,200 miljoen voor niet-gerealiseerde overige opbrengsten binnen het programma Watersysteembeheer tegenover staan. Omdat de verontreinigingsheffing een vergoeding is voor lozen op het oppervlaktewater behoren deze opbrengsten toe aan de watersysteemheffing. In bovenstaand overzicht zijn deze belastingopbrengsten daarom volgens de percentages van de kostentoedelingsverordening over de categorieën binnen de watersysteemheffing verdeeld. Dat betekent voor alle categorieën een voordeel ten opzichte van de begroting.

Toelichting

Algemeen

Het resultaat op de belastingopbrengsten is het verschil tussen de gerealiseerde belastingopbrengsten en de begrote belastingopbrengsten na de 3^e Begrotingswijziging. Ten opzichte van de initiële Begroting 2020, die in november 2019 is vastgesteld, zijn de begrote belastingopbrengsten in december 2019 gewijzigd omdat de toen vastgestelde tarieven leidden tot andere belastingopbrengsten. Op basis van de eerste kwartaalrapportage van BghU is géén bijstelling van de belastingopbrengsten doorgevoerd. Op basis van de 2e kwartaalrapportage is, als onderdeel van de 3e Begrotingswijziging, wél een bijstelling gedaan. Bij het verklaren van de afwijkingen speelt dit mee omdat in de jaarrekening de verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting worden toegelicht.

Watersysteemheffing (€ 0,837 miljoen voordeel t.o.v. de gewijzigde begroting)

De totale netto-belastingopbrengsten voor de watersysteemheffing zijn € 0,870 miljoen hoger dan initieel begroot. Bij het vaststellen van de belastingverordeningen in december zijn voor alle categorieën voor de watersysteemheffing belastingtarieven vastgesteld die leidden tot lagere belastingopbrengsten dan in de initiële begroting zijn opgenomen. De 1^e Begrotingswijziging 2020 verlaagde de belastingopbrengsten dan ook met € 0,466 miljoen. Op basis van de rapportages door BghU zijn de belastingopbrengsten bij de 3^e Begrotingswijziging per saldo met € 0,500 miljoen verhoogd. Uit de jaarcijfers van BghU blijkt dat de uiteindelijk gerealiseerde belastingopbrengst € 0,837 miljoen hoger is dan de begroting inclusief alle begrotingswijzigingen. Omdat bij de 3^e Begrotingswijziging de verwerkingswijze van de Verontreinigingsheffing nog niet bekend was maakt het voordeel van € 0,236 miljoen daar deel van uit. Exclusief de verontreinigingsheffing en ten opzichte van de begrote belastingopbrengsten op basis van de vastgestelde tarieven is afwijking is kleiner dan 1,0%.

De grootste voordelen t.o.v. de laatste prognose liggen bij de categorieën Gebouwd en Ingezetenen. Voor Gebouwd bedraagt het voordeel € 0,606 miljoen en voor Ingezetenen € 0,158 miljoen. Dit heeft voor een deel betrekking op de afwikkeling van de zogenaamde 'oude jaren' maar ook het draagvlak voor 2020 blijkt hoger te zijn dan bij de berekening van de belastingtarieven was voorzien. Voor Gebouwd is er sprake van zowel een grotere ontwikkeling van de waarden als van het aantal objecten. Dit laatste werkt ook door in het draagvlak

voor Ingezetenen, het aantal huishoudens. Ondanks de coronacrisis is er binnen de watersysteemheffing voor het belastingjaar 2020 (nog) geen sprake van substantieel hogere bedragen voor kwijschelding.

Op basis van de cijfers bij deze jaarrekeningen zijn geen substantiële afwijkingen te verwachten voor het belastingjaar 2021. Voor een deel zijn de afwijkingen toe te schrijven aan 'oude jaren' en voor een ander deel (bijvoorbeeld de hogere waarde Gebouwd en het grotere aantal woningen en huishoudens) is het belastingdraagvlak, dat voor de belastingtarieven van 2021 is gehanteerd, ten opzichte van 2020 reeds bijgesteld. De invloed van de coronapandemie op de belastingopbrengsten 2020 zijn weliswaar klein maar hoe dit op de opbrengsten van 2021, met name op oninbaarheid en kwijscheldingen, doorwerkt is nog onzeker. Wel is bij de tariefstelling voor 2021 al rekening gehouden met een lager draagvlak voor de Zuiveringsheffing Bedrijven omdat dat mede is gebaseerd op het waterverbruik van 2020 en dat is veel lager.

Zuiveringsheffing woningen en bedrijven (€ 0,206 miljoen voordeel t.o.v. de gewijzigde begroting)

De totale netto-belastingopbrengsten voor de zuiveringsheffing zijn € 0,314 miljoen hoger dan initieel begroot. Bij het vaststellen van de belastingverordeningen in december is een belastingtarief vastgesteld dat leidde tot hogere belastingopbrengsten dan in de initiële begroting zijn opgenomen. De 1^e Begrotingswijziging 2020 verhoogde de belastingopbrengsten dan ook met € 0,035 miljoen. Op basis van de rapportages door BghU zijn de belastingopbrengsten bij de 3^e begrotingswijziging met € 0,100 miljoen verhoogd. Deze verhoging was gebaseerd op verwachte meeropbrengsten door bijstelling van het belastingdraagvlak voor bedrijven. Voor het onderdeel woonruimten is geen begrotingswijziging doorgevoerd.

Nu, bij de jaarrekening, blijkt de meeropbrengst voor bedrijven groter te zijn. Ten opzichte van de gewijzigde begroting is er sprake van een voordeel van € 0,284 miljoen. Dit incidentele voordeel is mede ontstaan door verlaging van de voorziening voor dubieuze debiteuren. In deze voorziening was rekening gehouden met oninbaarheid in verband met een bezwaar vanuit een bedrijf. Dit bezwaar is afgehandeld en daarom is er sprake van een vrijval uit de voorziening.

Voor woningen is de totale belastingopbrengst € 0,077 miljoen lager dan op basis van de vastgestelde tarieven mocht worden verwacht. Dit nadeel is toe te schrijven aan de hogere kwijscheldingen. De kwijscheldingen zijn ongeveer 5% hoger dan begroot. Op dit moment is nog niet aan te geven of dit het effect is van de coronacrisis.

De paragrafen

Conform de Bepalingen Beleidsvoorschriften en Verantwoording Waterschappen (BBVW) artikel 4.11 bestaat het bestuursverslag buiten de programmaverantwoording uit de verantwoording over de in de begroting in afzonderlijke paragrafen vastgelegde uitgangspunten en hoofdlijnen van het beleid met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten. In deze paragrafen zijn de financiële gevolgen van het gevoerde beleid weergegeven.

De paragrafen zijn:

1. Moties en amendementen 2020
2. Incidentele baten en lasten
3. Reserves en voorzieningen
4. Weerstandsvermogen
5. Financiering
6. Verbonden Partijen
7. Bedrijfsvoering
8. EMU saldo
9. Top Inkomens 2020

1. Moties en amendementen 2020

Nr	Datum	M /A	Onderwerp	Strekking motie/amendement	Ingediend door	Aktie
001-2020	4 maart 2020	A	Periodieke verantwoording invulling bevoegdheden	<i>Dictum:</i> <i>Besluit ;</i> <i>Aan het tekstblok Bevoegdheidsverdeling onderstaande alinea toe te voegen:</i> <i>Het college legt periodiek verantwoording af aan het Algemeen Bestuur over de wijze waarop zij invulling geeft aan de aan haar toebedeelde bevoegdheden.</i>	AWP	Ingetrokken
002-2020	4 maart 2020	A	Wijziging besluit waterschapsverordening	<i>Dictum:</i> <i>Besluit:</i> <i>Bij wijziging van het besluit : Aanvulling op blz. 2/5, "Bruidschat en ecologie" de zin "HDSR zal de bruidschat bestaande uit de huidige rijksregels waterschapsverordening "</i> <i>Wordt gewijzigd in: "HDSR zal de bruidschat bestaande uit de huidige Rijksregels, zien te verbeteren door in samenwerking met de Unie van Waterschappen de onduidelijke verantwoording en risico's in geluid- en geuroverlast, vervuiling grond- en oppervlaktewater door de noodzakelijke boringen en exploitatie van Aqua- en Geothermie wettelijk en qua regelgeving Omgevingswet naar zich toe trekken.</i>	50 Plus	Verworpen
003-2020	4 maart 2020	M	Biodiversiteit en genieten van water in bestuursvoorstellen	<i>Dictum:</i> <i>Verzoekt het college van dijkgraaf en hoogheemraden:</i> <i>In de daarvoor relevante bestuursvoorstellen aan te geven of er effecten op en kansen voor biodiversiteit en genieten van water zijn en zo ja waar deze uit bestaan.</i> <i>De Werkgroep Strategisch Besturen te vragen op wat voor manier dit het</i>	CDA PVDD AWP	Ingetrokken

				<i>beste opgenomen kan worden in het huidige of een nieuw format voor bestuursvoorstellen.</i>		
004-2020	4 maart 2020	M	Wijziging tekst consultatie	<i>Dictum: Bij wijziging van de consultatie :De tekst in "Strategie Gezond Water 2022-2027" op blz. 1/6 de punten I tot en met 3 zouden wij graag aanvullen met: "Punt 4. Het A.B. draagt het College op voor een procesvoorstel aanpassing wetgeving en beleidsregel, kaders en controle waarin duidelijk wordt verwoord: Het voorkomen en bestrijden van risico's voor Waterschappen inzake geluid- en geuroverlast, de vervuiling drink-, gronden oppervlaktewater, door de noodzakelijke boringen en exploitatie van de nieuwe warmte- en energietechnieken zoals Aqua- en Geothermie"</i>	50-Plus	Ingetrokken
005-2020	4 maart 2020	M	Besluitvormingstraject waterkwaliteit	<i>Dictum: Draagt het college op: -Een integrale waterkwaliteitsvisie en -aanpak te ontwikkelen voor de wateren in het beheergebied van HDSR; -Een concept versie hiervan ter bespreking aan te bieden aan de commissie SKK vóór de besluitvorming over het KRW-maatregelenpakket 2022-2027.</i>	AWP PvdD CU	Ingetrokken
006-2020	4 maart 2020	M	Polder Rijnenburg	<i>Dictum: verzoekt het college van dijkgraaf en hoogheemraden om, voordat het rijk, provincie en de gemeente met elkaar in gesprek gaan over de toekomstige bestemming van polder Rijnenburg hen expliciet mee te geven aan welke kaders vanuit het perspectief van goede waterhuishouding plannen voor de bestemmingen van Rijnenburg moet voldoen; verzoekt het college van dijkgraaf en hoogheemraden voorts om waar mogelijk en wenselijk als waterschap betrokken te zijn bij de gesprekken over de planologische ontwikkelingen en het Algemeen bestuur te informeren over de wijze waarop dit gebeurd is;</i>	WN	Aangenomen Unaniem

007-2020	4 maart 2020	M	Loodvrije evenementen en wedstrijden sportvisserij	<i>Dictum: Verzoekt het college van dijkgraaf en hoogheemraden om: -de subsidieregeling blauwe bewonersinitiatieven eenmalig ruimhartig in te zetten om de sportvisserij in ons beheergebied te faciliteren om over te stappen op loodvrije alternatieven, met de sportvisserij-organisatie overeen te komen dat zij zich, na toekenning van de subsidie, inzetten voor het loodvrij maken van alle wedstrijden en evenementen in ons beheergebied.</i>	WN	Aangenomen
008-2020	13 mei 2020	M	Mobiliseren Ogen en Oren voor VTH	<i>Dictum: Verzoekt het college van dijkgraaf en hoogheemraden: In 2020 een plan van aanpak op te stellen om handen en voeten te geven aan de 'Ogen en oren' aanpak t.b.v. vergunningverlening, toezicht en handhaving.</i>	PvdD	Verworpen
009-2020	13 mei 2020	A	Verheldering taalgebruik Visie VTH	<i>Dictum: Om in de tekst op pagina 3 bij de zeshoekjes de term "visie" te vervangen door de term "strategie" en deze wijziging consequent door te voeren in de rest van het document.</i>	AWP	Verworpen
010-2020	13 mei 2020	M	SMART doelstelling voor biodiversiteit	<i>Dictum: Verzoekt het college van dijkgraaf en hoogheemraden: • Specifieke, meetbare, acceptabele, realistische en tijdgebonden doelen voor biodiversiteit op te stellen waarin de gewenste verbetering van de biodiversiteit in het beheergebied tot uitdrukking komt. • Deze doelen op te nemen in het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2020 en vanaf de vaststelling van het uitvoeringsprogramma onderdeel laat zijn van het HDSR duurzaamheidsprogramma. • Jaarlijks te rapporteren over de mate waarin de doelen voor biodiversiteit worden gehaald.</i>	PvdD	Ingetrokken
011-2020	13 mei 2020	M	Visie Duurzaamheid	<i>Dictum: Verzoekt het college van dijkgraaf en hoogheemraden om: De visie te herschrijven waarbij een duurzaam watersysteem als hoofddoel wordt gezien dat bijdraagt aan de kerntaken van het waterschap. Andere duurzaamheidsdoelen die niet water gerelateerd zijn, via andere trajecten te laten verlopen.</i>	VVD	Ingetrokken

012-2020	13 mei 2020	M	Open communicatie grondverwerving Lekdijk	<i>Dictum:</i> <i>Draagt het college op:</i> - Via een open dialoog met grondeigenaren en omwonenden nut en noodzaak van de te treffen maatregelen te bespreken; - Aan de betrokkenen toe te lichten wat het treffen van deze maatregelen voor hen betekenen en welke beperkingen deze voor de huidige gebruiksfunctie impliceren; - In kaart te brengen op welke locaties via de Keur, zakelijk recht, gedoogplicht, dan wel vrijwillige verwerving het treffen van de nodige maatregelen voldoende geborgd is; - In kaart te brengen op welke locaties de veiligheid van de dijk, zonder aanvullende verwerving van gronden, niet tegen acceptabele kosten kan worden geborgd; - De resultaten van bovenstaande processtappen te delen met het Algemeen Bestuur; - Bij eventuele onteigeningsvoorstellen aan het AB expliciet te motiveren en te documenteren waarom lichtere instrumenten tot onvoldoende resultaat leiden. <i>en gaat over tot de orde van de dag.</i>	AWP	Verworpen
013-2020	13 mei 2020	M	Verwerving gronden Lekdijk is maatwerk	<i>Dictum:</i> <i>Het AB vraagt daarom van het college:</i> <i>Voorafgaand aan de fase van concrete verwerving de aanwonenden/belanghebbenden systematisch te bevragen over hun wensen, verlangens, belangen en eisen;</i> <i>Deze inventarisatie ook bij betrokkenen te verifiëren op juistheid en compleetheid;</i> <i>Het AB te informeren over deze inventarisatie voorafgaand aan de feitelijke verwerving;</i> <i>Zoveel als redelijkerwijs mogelijk is tegemoet te komen aan de verlangens/wensen/belangen/eisen van eigenaren en aanwonenden.</i>	CU	Ingetrokken
014-2020	13 mei 2020	A	Aanvulling besluit verbetering grondverwerving Sterke Lekdijk	<i>Dictum:</i> <i>Besluit de tekst van het voorgestelde besluit “Het AB wordt voorgesteld te bevestigen dat de Strategienota grondverwerving Sterke Lekdijk vastgesteld door het college op 20 maart 2018 en gewijzigd op 28 april 2020 met de aanpak zoals eveneens besproken in zijn vergadering van</i>	AWP	Verworpen

				28 april 2020 en nader is toegelicht in het onderhavige bestuursvoorstel (DM1646282) gehanteerd blijft worden als uitvoeringskader voor de grondverwerving ter uitvoering van het kredietbesluit van het AB dd 16 mei 2018” aan te vullen met de onderstaande alinea: Waarbij ter verduidelijking door het AB aan de uitgangspunten van de strategienota de het onderstaande f wordt toegevoegd: Het primaire doel van HDSR is het waarborgen van de waterveiligheid. Hiertoe worden de noodzakelijke maatregelen voor het versterken van de Lekdijk voorbereid. Voor de versterking en het beheer van de Lekdijk krijgt HDSR bij voorkeur de gronden ook in eigendom. Door HDSR wordt aan de betrokkenen daarom een aanbod gedaan om de hiervoor benodigde gronden aan te kopen. HDSR gaat hierover met grondeigenaren en omwonenden een open dialoog aan. Onteigening van gronden is geen doel op zich, maar een uiterst middel dat ingezet moet worden als de veiligheid van de Lekdijk in het geding is. Inzetten van dit middel is geen automatisme en vraagt om een separaat AB-besluit. Als eigenaren hun grond niet willen verkopen maar de veiligheid van de dijk in goed overleg met de betrokkenen en tegen acceptabele kosten geborgd kan worden, is het niet noodzakelijk om tot onteigening over te gaan. Het waterschap moet ten allen tijde de proportionaliteit van het inzetten van het onteigingsinstrument aan kunnen tonen. “		
015-2020	13 mei 2020	M	Traject aanpassing belastingstelsel	Dictum: Verzoekt het college van dijkgraaf en hoogheemraden om: de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen, gelet op het belang van goede betrokkenheid van de volksvertegenwoordiging en het verkrijgen van voldoende draagvlak, voor te stellen het proces zo in te richten dat de AB's ook gedurende de corona-periode goed betrokken kunnen worden (schriftelijk, digitaal, fysiek) en zo nodig het proces te temporiseren als de definitieve besluitvorming door de AB's aan de orde is en fysieke vergaderingen nog niet tot de mogelijkheden behoren,	WN 50+	Aangenomen
016-2020	1 juli 2020	M	Motie van Blijdschap	Dictum:	WN	Aangenomen Unaniem

				de ambtelijke organisatie van HDSR heel hartelijk te bedanken voort hun inspanningen om de digitale vergaderingen in de afgelopen maanden goed te laten verlopen; de gemeente De Bilt zeer hartelijk te bedanken voor hun gastvrijheid. En verzoekt de andere leden van het Algemeen Bestuur: de RIVM richtlijnen te blijven respecteren en gezond te blijven zodat we elkaar ook in de toekomst weer fysiek kunnen ontmoeten.		
017-2020	1 juli 2020	A	Geen nieuw beleid in bestuursverslag 2020	<i>Dictum:</i> De tekst van het Bestuursverslag 2020 pagina 19, doel 7, eerste alinea, laatste twee regels weg te laten.	PvdD AWP	Verworpen
018-2020	1 juli 2020	M	Uitwerking strategische lijnen vanuit ambities en coalitieakkoord	<i>Dictum:</i> Bij de uitwerking van de strategische lijnen uit de voorjaarsnota 2020 tot concrete acties in de begroting 2021, het coalitie akkoord als kader te nemen en proactief te koersen op een duurzaam en groen waterschap	PvdD AWP	Verworpen
019-2020	1 juli 2020	M	Verbetering waterkwaliteit niet KRW-lichamen	<i>Dictum:</i> Om bij het uitwerken van de maatregelen pakketten verschillende varianten te onderscheiden	AWP PvdD	Overgenomen
020-2020	1 juli 2020	M	Jaarlijks geactualiseerd beeld mbt het weerstandsvermogen	<i>Dictum:</i> Draagt het college op: -Dat bij de Voorjaarsnota / Begroting 2021 en later.... altijd een jaarlijks aangepaste nota Weerstandsvermogen, Risicomanagement, Reserves en Voorzieningen als basis aanwezig moet zijn. -Dat behandeling van deze nota in 2e kwartaal 2021 niet adequaat (te laat) kan zijn en een onderdeel moet zijn van "Toekomstbestendig Begroten" en dat een behandeling/ bijsturen van deze nota door de inhoudelijke complexiteit en actualiteit zal moeten plaatsvinden door een speciale AB commissie, vergelijkbaar met de Audit commissie.	50 Plus	Ingetrokken
021-2020	1 Juli 2020	M	Aanpassen visie communicatie	<i>Dictum:</i> Draagt het college op: - Dat in alle tekeningen die als bijlage bij communicatie worden toegevoegd, de aanwezige of te verleggen/ vernieuwen Kabels, Leidingen en buizen enz.	50 Plus	Ingetrokken

				- <i>Idem de benodigde werkzaamheden en onderhoud.</i> - <i>Jip en Janneke zijn dan overbekend als symbool.</i>		
022-2020	7 oktober 2020	A	Integrale aanpak waterkwaliteit	<i>Dictum:</i> <i>Draagt het college op;</i> <i>om aan de besluitvormingstekst als eerste beslispunt het volgende toe te voegen “</i> <i>“- Om met het programma Gezond Water te zorgen voor een optimale waterkwaliteit in het gehele beheersgebied van HDSR en het DB hiertoe een maatregelen- en investeringsprogramma uit te laten werken.</i>	AWP, 50Plus, PvdD	Verworpen
023-2020	7 oktober 2020	M	Ambitie en besluitvorming Gezond water	<i>Dictum:</i> <i>Draagt het college op:</i> - <i>In het programma Gezond Water per watersysteem:</i> - <i>Verbeterpunten aan te geven, op basis van de meest recente monitoringsgegevens;</i> - <i>Inspirerende streefbeelden op te stellen voor de verschillende watersystemen</i> - <i>Ook voor deze streefbeelden de tijdshorizon op 2027 te zetten</i> - <i>Een overzicht te maken van mogelijke maatregelen om de kwaliteit te verbeteren en de daarbij behorende kosten;</i> - <i>Expliciet te maken waar we zelf op kunnen sturen en welke partijen wij waarop aan moeten spreken om punt- en diffuse bronnen te beïnvloeden;</i> - <i>Inzichtelijk te maken welke kosten gemoeid zijn met het realiseren van bovengenoemde streefbeelden in 2027</i> - <i>Een prioritering te maken van maatregelen in een meerjarenperspectief</i>	AWP, 50Plus	Verworpen
024-2020	7 oktober 2020	M	Evaluatie watergebiedsplan Linschoterwaard	<i>Dictum:</i> <i>Draagt het college op:</i> <i>Besluit om aan het voorgesteld besluit een derde punt toe te voegen luidende</i> <i>3. In te stemmen met het besluit om na afronding van een watergebiedsplan een evaluatie uit te voeren waarin ingegaan wordt op de realisatie van de oorspronkelijke doelen en de besteding van de geraamde middelen en waarin lering getrokken wordt voor proces en</i>	AWP	Verworpen

				<i>inhoud van andere watergebiedsplannen. Deze evaluatie wordt aangeboden aan het Algemeen Bestuur.</i>		
025-2020	7 oktober 2020	A	Beleid inzake financieel instrument garantstelling garantieverklaring max. bedrag	<i>Dictum: Bij wijziging van het besluit: Dat het tekstdeel in het Besluit “en er verwezen wordt naar mandatering door AB op grondslag van € 1 miljoen per aanvraag in investeringen” wordt verwijderd. Reden: Zoals bekend is uit de Jaarcijfers 2019, staan Garantstellingen niet op de Balans en zijn het ook geen investeringen voor de HDSR.</i>	50Plus	Verworpen
026-2020	7 oktober 2020	A	Financieel instrument garantstelling duurzaamheid	<i>Dictum: Bij wijziging van het besluit: Dat de tekst “altijd goedgekeurd te worden door het College” wordt aangevuld met de tekst “Het AB zal per aanvraag Garantstelling hun duurzaamheid beleid en duurzame Begroting per Besluit controleren”</i>	50Plus	Ingetrokken
027-2020	7 oktober 2020	A	Beleid financieel instrument garantstelling werkgebied	<i>Dictum: Bij wijziging van het besluit: Dat in de Beleidsnota Financiële instrumenten Garantstelling de nieuwe wettelijke kaders Verordening beleid- en verantwoordingsfuncties HDSR en Beleidsnota Weerstandsvermogen, Risicomanagement, reserves en voorzieningen het volgende wordt aangevuld. “Dat aanvragers Garantstellingen wonend en/of gevestigd moeten zijn in het HDSR werkgebied”</i>	50Plus	Ingetrokken
028-2020	7 oktober 2020	A	Beleid financieel instrument garantstelling balanswaarde	<i>Dictum: Bij wijziging van het besluit: Dat de tekst “altijd goedgekeurd te worden door het College” wordt aangevuld met de tekst “Het AB zal per aanvraag Garantstelling hun duurzaamheid beleid en duurzame Begroting per Besluit controleren” Reden: Het AB van de HDSR zal de aanvraag Garantstellingen testen aan hetgeen de basis van Garantstellingen is, gebouwen, inventaris en materiaal tov hun duurzaamheid beleid.</i>	50Plus	Ingetrokken

029-2020	18 november 2020	M	Behoud budget gezond water	<i>Dictum:</i> <i>Draagt het college op:</i> • <i>Om bij de bestemming van het resultaat over het jaar 2020, indien sprake is van een voldoende positief resultaat, een bedrag van 200.00 euro, overeenkomend met de eenmalige meevaller met betrekking tot het budget voor 2020 voor monitoring van 'gezond water', met voorrang beschikbaar te stellen voor het thema 'gezond water'.</i>	PvdD	Aangehouden
030-2020	18 november 2020	M	Ecologisch beheer en onderhoud	<i>Dictum:</i> <i>Verzoekt het college van dijkgraaf en hoogheemraden"</i> • <i>Te onderzoeken wat de praktische mogelijkheden zijn van ecologisch beheer en onderhoud voor bijvoorbeeld verschillende gebieden, waterstaatswerken en samenwerkingsvormen.</i> • <i>Bij het beheer en onderhoud uit te gaan van ecologisch beheer en onderhoud, tenzij dit niet haalbaar is vanuit o.a. het oogpunt van veiligheid, techniek of niet passen binnen het bestaande financiële kader.</i>	PvdD	Overgenomen
031-2020	18 november 2020	M	Benutting watersysteembijdragen natuurgebieden	<i>Dictum:</i> <i>Draagt het college op:</i> • <i>Een wijzigingsvoorstel van de begroting 2021 voor te bereiden om een bedrag van 70.000 euro aan te wenden voor het treffen van passende maatregelen om in natuurgebieden water langer vast te houden en de biodiversiteit te versterken;</i> • <i>In overleg te treden met de eigenaren van natuurgebieden om passende maatregelen te treffen om water langer vast te houden en de biodiversiteit te versterken;</i> • <i>De inhoud van de gemaakte afspraken te delen met het Algemeen Bestuur.</i>	AWP, PvdD	Verworpen
032-2020	18 november 2020	M	Rivierkreeft	<i>Dictum:</i> <i>Draagt het college op:</i> - <i>een Aanvalsplan Rivierkreeft uit te werken</i> - <i>de inhoud hiervan te delen met het Algemeen Bestuur</i>	AWP	Verworpen

033-2020	18 november 2020	A	Blue Deal	<i>Dictum: BESLUIT: Bij wijziging van het besluit op 1/5 onder punt 1 "Blue Deal" en op blz. 49 van de bijlage Begroting 2021, in blok 5 Instrumentarium een blok "Blue Deal" worden toegevoegd. Een meerjaren begroting tot 2030 met Blue Deal project wordt aangevuld.</i>	50Plus	Ingetrokken
034-2020	18 november 2020	M	Toegankelijkheid begroting	<i>Dictum: Draagt het college op:</i> <i>Dat bij het begroten en bestek maken deze verplichte toegang wordt meegenomen.</i> <i>Bij onderhanden zijnde werkzaamheden deze verplichte toegang wordt gemonitord en alsnog wordt begroot en uitgevoerd.</i> <i>Deze verplichte toegankelijkheid ook in de Bestuurdersrapportage wordt vermeld.</i>	50Plus	Verworpen
035-2020	18 november 2020	M	Opgelegde (wettelijke) taken van het waterschap	<i>Dictum: verzoekt het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden deze brede discussie te organiseren vóór mei 2021.</i>	VVD	Verworpen
036-2020	18 november 2020	M	Flexibilisering regelgeving ivm toekomstige aanpassing van het belastingstelsel	<i>Dictum: verzoekt het college van dijkgraaf en hoogheemraden om: in de Ledenvergadering van december 2020 een toezegging van het bestuur van de UvW te vragen om zich maximaal in te zetten om in het komende wetswijzigingstraject de wetgeving zodanig aan te passen dat de punten van het onderhoudsspoor later gemakkelijk geëffectueerd kunnen worden.</i>	WN	Aangenomen
037-2020	18 november 2020	M	De Vervuiler betaalt	<i>Dictum: Draagt het college op: -In de ledenraad Unie van Waterschappen de discussie inbrengen over "De vervuiler Betaalt", niet als fysieke daad van vervuilen van het gebruikte water.</i>	50Plus	Ingetrokken

				-Dat door heffingen/ extra BTW op de bron van vervuiling, worden de fabrikant, de leverancier en/of de handel daarin financieel geprikkeld om niet te vervuilen. -Via de Unie van Waterschappen de politiek in 2e kamer en EU deze invalshoek mee te geven om deze heffing wereldwijd op te kunnen leggen.		
038-2020	16 december 2020	M	Varianten en afwegingen Peilbesluiten AB	<i>Dictum:</i> <i>Verzoekt het college van dijkgraaf en hoogheemraden”:</i> - Te komen tot een overzicht met afwegingscriteria voor peilbesluiten en de effecten per criterium in varianten integraal uit te werken bij het opstellen van peilbesluiten, - De resultaten van de effecten en de expliciete afweging te delen met het AB in de documenten van de bestuurlijke behandeling van peilbesluiten.	PvdD, AWP, 50Plus	Verworpen
039-2020	16 december 2020	A	Benutten synergiekansen Sterke Lekdijk	<i>Dictum:</i> <i>Besluit het voorgesteld besluit als volgt te wijzigen:</i> <i>Wijzigen van tekst 1^e beslispunt: “een synergiekrediet van € 5 mln. beschikbaar te stellen” in “de intentie vast te leggen dat HDSR bij de vaststelling van de uitvoeringskredieten voor de Sterke Lekdijk rekening zal houden met een extra investeringsbedrag van circa 1,5% voor de dekking van deze synergiekansen”.</i> <i>Tevens de dan overbodige beslispunten 2 en 3 te laten vervallen.</i>	AWP	Ingetrokken
040-2020	16 december 2020	A	Vaststelling lange termijn doelen	<i>Dictum:</i> <i>Besluit te vervangen door:</i> <i>“In te stemmen dat de doelen en streefbeelden voor het overig water - zoals verwoord in de nota Ambitie Gezond Water 2022-2027 voor respectievelijk de natuurgebieden, de veenweidegebieden, de kleigebieden, de Heuvelrug en Landgoederenzone – aangeleverd worden aan de provincie Utrecht en Zuid-Holland, ten behoeve van definitieve</i>	AWP	Verworpen

				<i>vaststelling en opname in de Provinciale Regionale Waterprogramma's".</i>		
041-2020	16 december 2020	M	Levendige boerensloot	<i>Dictum:</i> <i>Draagt het college op:</i> – <i>Te onderzoeken hoe bedrijven die het begrip "levendige boerensloot" inpassen in hun bedrijfsvoering of die landbouwgrond omzetten naar natuur, voor het zelfde tarief aangeslagen kunnen worden als natuur.</i> – <i>Indien hiervoor binnen de huidige wetgeving geen mogelijkheden zijn, in overleg te gaan met UvW en met andere waterschappen om te verkennen op welke manier hiervoor mogelijkheden gecreëerd kunnen worden.</i>	VVD PvdD	Verworpen
042-2020	16 december 2020	M	Verbod op chemische bestrijdingsmiddelen	<i>Dictum:</i> <i>Draagt het college op:</i> <i>Vanaf 1 januari 2021 het verbod op chemische bestrijdingsmiddelen als voorwaarde in alle pachtcontracten op te nemen en dit tevens vast te leggen in het 'kadernota grondzaken & vastgoed'.</i>	PvdD	Verworpen

2. Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten die als eenmalig ten opzichte van voorgaande en komende begrotingsjaren moeten worden beschouwd, worden gedekt uit bestemmingsreserves en voorzieningen. Zie voor het verloop en de toelichting op de bestemmingsreserves en voorzieningen pagina 16 en verder van de jaarrekening. Voor de volgende incidentele baten en lasten is geen bestemmingsreserve of voorziening gevormd:

Incidentele baten

- 1 Ontvangst dividend van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) was € 0,034 miljoen hoger dan verwacht (begroot was € 0,180 miljoen en werkelijk ontvangen bedroeg € 0,214 miljoen).
- 2 De Afwikkeling van oude jaren leiden bij de belastingopbrengsten Watersysteemheffing, categorie gebouwd, tot een eenmalige bate van € 0,325 miljoen.
- 3 De vrijval van een deel van de voorziening voor dubieuze debiteuren (deze voorziening is berekend door en aangehouden bij BGHU) door de afhandeling van een bezwaar leid bij de belastingopbrengsten Zuiveringsheffing, categorie bedrijven, tot een eenmalige bate van € 0,500 miljoen.

Incidentele lasten

- 1 Een hogere eindafrekening over 2020 voor het HWBP heeft geresulteerd in eenmalige nabetaling van € 0,350 miljoen.
- 2 Afwikkeling van achterstand in eindafrekeningen en het vernieuwen van de overeenkomsten heeft bij Grensoverschrijdend afvalwater geleid (programma Zuiveringsbeheer) tot een eenmalige last van € 0,100 miljoen.

3. Reserves en voorzieningen

Voor een toelichting op de reserves en de voorzieningen, zie de jaarrekening pagina 16 en verder.

4. Weerstandsvermogen

Inleiding

Onder weerstandsvermogen wordt verstaan:

Het weerstandsvermogen is de mate waarin een waterschap in staat is om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat de normale bedrijfsvoering wordt aangetast.

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio.

Aandacht voor het weerstandsvermogen kan voorkomen dat elke grote financiële tegenvaller die niet opgevangen kan worden, zich direct vertaalt in een extra tariefstijging.

Risicomanagementbeleid

Het beleid dat het waterschap voert ten aanzien van risicomanagement is vastgelegd in de *“Beleidsnota Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2017-2023”*. In deze nota is de werkwijze vastgelegd en zijn de uitgangspunten bepaald ten aanzien van weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen. Op basis van dit beleidsstuk is de paragraaf weerstandsvermogen opgesteld.

HDSR acht het noodzakelijk om risico's inzichtelijk te hebben. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's van nu en gerelateerd aan toekomstige investeringen, in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Om inzicht in de risico's van HDSR te verkrijgen, wordt twee keer per jaar een risico-inventarisatie uitgevoerd. Dit resulteert in een actueel risicoprofiel.

Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van interviews waarbij gebruik is gemaakt van het softwareprogramma NARIS® (Nederlands Adviesbureau Risicomanagement-Informatie Systeem) waarmee risico's systematisch in kaart worden gebracht en beoordeeld. Op hoofdlijnen zijn de risico's op drie manieren te clusteren. Deze clustering is als volgt:

1) Strategische/ tactische risico's

Dit betreffen de risico's die het bestuur raken, oftewel de risico's die met de lange termijn doelstellingen van het waterschap te maken hebben. Dit zijn zowel interne als externe risico's. Grote proces- en projectrisico's vallen hier ook onder.

2) Compliance- en verslaggevings-
risico's

Dit betreffen de risico's die samenhangen met het voldoen aan de wet- en regelgeving en de risico's die samenhangen met het tijdig en juist rapporteren aan interne en externe belanghebbenden.

3) Operationele risico's

Deze zijn onder te verdelen in

- Projectrisico's: alleen de grote risico's die mogelijk niet binnen het project opgevangen kunnen worden zijn bestuurlijk relevant.
- Procesrisico's: deze risico's vloeien voort uit de reguliere bedrijfsvoering. Alleen de grote risico's zijn bestuurlijk relevant.
- Veiligheidsrisico's: het waterschap bestaat om veiligheidsrisico's die te maken hebben met de missie weg te nemen. Hiervoor is een aparte calamiteitenplan.

In totaal zijn 65 risico's in beeld gebracht en gekwantificeerd door de afdelingen. Aan de hand van de gegevens hierover is een risicosimulatie uitgevoerd. De grootste risico's van HDSR liggen in de projectensfeer bij de projecten sloop van de oude RWZI Utrecht (bodemgesteldheid, -vervuiling), GOP Regionale Keringen, claims als gevolg van schade door onze activiteiten. De grootste operationele risico's liggen bij ICT (cybercrime, virus, datalek van persoonsgegevens) en de effecten van de coronapandemie op de organisatie en projecten.

Benodigde weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt gevormd door de omvang van de middelen en mogelijkheden waarover het waterschap beschikt of kan beschikken waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. De benodigde weerstandscapaciteit is het bedrag dat nodig is om alle risico's financieel af te dekken. Het gaat dan om de (rest)risico's waarvoor binnen de projecten of programma's geen (kostenefficiënte) maatregelen zijn of kunnen worden getroffen. De laatste actualisatie van het risicoprofiel is uitgevoerd in januari-februari 2021. Daaruit volgt dat het voor 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 6,3 mln.

De benodigde weerstandscapaciteit is ten opzichte van de jaarrekening 2020 met € 1,3 mln afgenomen (was € 7,6 mln). Sinds de begroting 2020 zijn vanuit de meeste risico's gelijk gebleven of in meer of mindere mate kleiner geworden. Kleiner geworden zijn de risico's in het project RWZI Utrecht dat is afgerond, hoog water tijdens de realisatiefase van een van de deelprojecten van Sterke Lekdijk, meevallende effecten van de coronapandemie. Gestegen zijn de risico's van cybercrime, innovatieve elementen van de dijkversterking die na realisatie niet aan de eisen blijken te voldoen. Nieuwe risico's zijn onder meer extern slib dat niet meer naar de RWZI-Utrecht kan onder druk van de publieke opinie, de RWZI-Utrecht niet voldoet aan de effluent-eisen.

	2020	2019
Benodigde weerstandscapaciteit	€6,3 mln	€ 7,6 mln

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt gevormd door de omvang van de middelen (en de mogelijkheden om deze te genereren) waarover het waterschap beschikt of kan beschikken, waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. De algemene reserves (watersysteem- en zuiveringsheffing) vormen het beschikbare weerstandsvermogen. De algemene reserve wordt gevoed uit het resultaat van het voorafgaande jaar; een besluit hierover wordt genomen bij behandeling van deze jaarrekening door het algemeen bestuur. Voor de een onderbouwing van de mutaties wordt verwezen naar paragraaf 2.2.2, onderdeel F op bladzijde 14 e.v. van de jaarrekening 2020.

Algemene reserves Beschikbare Weerstandscapaciteit	Stand Ultimo 2020 NA mutatie Algemene reserves	Stand Ultima 2020 VOOR mutatie Algemene Reserves	Stand Ultimo 2019
Watersysteemheffing	5.353.186	7.536.059	6.707.096
Zuiveringsheffing	7.176.936	9.359.808	8.453.326
Totaal Algemene reserves	12.530.122	16.895.867	15.160.422

Bedragen in euro's

Ratio weerstandsvermogen: relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de organisatie in staat is middelen vrij te maken (weerstandscapaciteit) om onverwachte financiële tegenvallers (risico's) op te vangen. De ratio weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen wij de relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van de berekening vormt het weerstandsvermogen. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven:

Ratio weerstandsvermogen =	$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$
----------------------------	---

Omvang en beoordeling van de weerstandscapaciteit per begin 2020

Onderstaande tabel geeft de beschikbare weerstandscapaciteit weer, vóór eventuele bestemming van het resultaat en de reserves door het algemeen bestuur (zie ook paragraaf 2.2.2 onderdeel F op bladzijde 14 e.v. van de jaarrekening 2020).

Conform de Beleidsnota "Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2017 -2023" wordt bij het bestemmen van het resultaat het weerstandsvermogen op peil gebracht, indien het weerstandsratio groter is dan 2,0 of kleiner dan 1,4. Dit gebeurt via een toevoeging (als de weerstandsratio groter is dan 2,0) of onttrekking (als de weerstandsratio kleiner is dan 1,4) aan de tariefseglisatiereserves.

De ratio weerstandsvermogen blijkt hoger dan 2,0. De *beschikbare* weerstandscapaciteit van €16,9 mln blijkt door de daling van de *benodigde* weerstandscapaciteit naar €4,3 mln hoger dan noodzakelijk.

Bij de jaarrekening worden de volgende stappen gevolgd met betrekking tot de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves:

1. Goedgekeurde onttrekkingen en dotaties aan de bestemmingsreserves worden uitgevoerd;
2. Vormen van eventueel nieuwe bestemmingsreserves en doteren aan bestaande bestemmingsreserves;
3. Belastingopbrengsten worden per categorie verrekend met de tariefseglisatiereserves;
4. Saldo vanuit de kostenkant van de jaarrekening wordt verrekend met de algemene reserve;
5. Weerstandsvermogen wordt (indien nodig, bij een weerstandsratio >2,0 of <1,4) op peil gebracht, via een toevoeging of een onttrekking aan de tariefseglisatiereserves;

Na uitvoering van stap 1 t/m 4 resulteert een beschikbare weerstandscapaciteit van €16,9 mln (saldo algemene reserves). Afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit van €6,3 mln. levert dit een ratio weerstandsvermogen op van 2,7. Dit betekent dat de beschikbare weerstandscapaciteit kan worden verlaagd door een onttrekking aan de algemene reserves en een toevoeging aan de tariefseglisatiereserves. Na verlaging resulteert een beschikbare weerstandscapaciteit van €12,5 mln. en een ratio weerstandsvermogen van 2,0 (zie onderstaande tabel):

		Ratio weerstandsvermogen NA Mutatie Algemene Reserves	Ratio weerstandsvermogen VOOR Mutatie Alg. Reserves
Benodigde weerstandscapaciteit		€6,3 mln	€6,3 mln
Beschikbare weerstandscapaciteit		€12,5 mln	€ 16,9 mln
Ratio weerstandsvermogen		2,0	2,7

In de "Beleidsnota Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2017-2023" is vastgesteld dat de uitkomst van de berekening wordt gewaardeerd conform onderstaande normtabel. Deze is

ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente. Het waterschap streeft naar een ruim voldoende weerstandsvermogen, zo dicht mogelijk bij 2,0.

Normtabel

Weerstand velden		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	Uitstekend
B	1.4 – 2.0	Ruim voldoende
C	1.0 – 1.4	Voldoende
D	0.8 – 1.0	Matig
E	0.6 – 0.8	Onvoldoende
F	< 0.6	Ruim onvoldoende

Op basis van de vastgestelde norm blijkt dat de Ratio Weerstandsvermogen van HDSR op dit moment voldoet.

5. Financiering

Wet- en regelgeving

Het wettelijk kader wordt gevormd door de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) en de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (regeling Ruddo). De Wet Fido verplicht de waterschappen tot het vaststellen van een treasurystatuut en het opnemen van een financieringsparagraaf in de begroting en jaarverslag.

De wijze waarop binnen HDSR financieringsactiviteiten plaatsvinden, is vastgelegd in het treasurystatuut. Het statuut beoogt hiermee het financieringsbeleid transparant te maken, waarbij de risico's zo goed mogelijk worden beheerst binnen de vastgestelde kaders. Het financieringsbeleid is met name gericht op het minimaliseren van toekomstige financiële risico's.

Rentevisie

Door middel van de rentevisie geeft HDSR aan hoe wordt verwacht dat de rente zich in de toekomst gaat ontwikkelen.

In ons treasurystatuut is vastgesteld dat de rentevisie van HDSR in principe wordt gebaseerd op de rentevisie van minimaal twee financiële instellingen. De visie wordt minimaal éénmaal per jaar, ten tijde van het opstellen van de begroting, vastgesteld. Daarnaast adviseert Thésor ons over relevante ontwikkelingen.

Voor 2020 verwachtte HDSR gemiddeld 1,00% rente te moeten betalen over onze financieringsbehoefte. In de praktijk lag dit renteniveau aanzienlijk lager en op sommige momenten ook voor langlopende leningen zelfs negatief.

Ontwikkelingen

Aan de hand van een meerjaren liquiditeitsprognose wordt vooraf geraamd of, en zo ja, wanneer sprake is van een financieringsbehoefte. In de begroting van 2020 werd rekening gehouden met een financieringsbehoefte van € 15,0 mln. Er bleek in 2020 geen extra financieringsbehoefte te zijn waardoor geen nieuwe leningen zijn aangetrokken. Ook in 2021 wordt geen financieringsbehoefte verwacht. Een eventueel (tijdelijk) tekort kan worden opgevangen binnen de beschikbare kortgeldlimiet.

In 2020 is de rente op de kapitaalmarkt op een historisch laag niveau gebleven. Eind 2020 bedroeg de rente op de kapitaalmarkt voor een lening met een rentevaste periode (fixe) van 30 tot 40 jaar ongeveer 0,30%. De vooruitzichten voor 2021 t.a.v. het lage niveau van de rentestand blijven onveranderd al is de rente op het moment van schrijven wel gestegen als gevolg van de inflatiedruk. Centrale banken hebben echter aangegeven de huidige maatregelen en steunpakketten niet snel af te willen bouwen.

Kortlopende financiering

In 2020 is er, buiten ons reguliere rekening courant krediet geen behoefte geweest aan aanvullende kortlopende financiering. Aan het einde van 2020 was het saldo op de bankrekening van het schatkistbankieren gestegen van nihil naar € 30,5 mln. Het negatieve saldo op de rekening courant faciliteit bij de NWB bedroeg per 31-12-2020 -/- € 8,5 mln. De betaalde rente over de kortlopende financiering is nagenoeg nihil (< € 1.500).

Het negatieve saldo van de rekening courant is een gevolg van het schatkistbankieren. Wanneer het negatieve saldo te hoog wordt, wordt het saldo aangevuld door middel van een overboeking van de bankrekening van het schatkistbankieren.

Langlopende financiering

In 2020 zijn geen nieuwe geldleningen aangetrokken. Als gevolg van lagere investeringsuitgaven van de projecten en een hogere exploitatiekasstroom bleek de in de begroting geraamde € 15 mln nieuw aan te trekken kapitaal niet noodzakelijk. Een lening van de NWB van bijna € 0,8 mln is conform planning in mei volledig afgelost, een lening van het restauratiefonds van ruim € 0,2 mln is in oktober vervroegd afgelost. Het aflossen van deze lening was één van de aanbevelingen uit de treasury scan. Dit betrof een kleine lening met een intensief betaalschema en einddatum van 31-12-2028. Vervroegd aflossen was mogelijk zonder boeterente en levert tot einde looptijd een rente voordeel op van circa € 13.000. Door de ruime stand van de liquide middelen kon deze lening probleemloos worden afgelost.

Tabel – stand van de langlopende leningen

Stand 1 januari 2020		€ 301,3
Reguliere aflossingen		€ 3,7 -/-
Vervroegde aflossing		€ 0,2 -/-
Stand 31 december 2020		€ 297,4

Bedragen in miljoenen euro's

Rentelasten

De lagere financieringsbehoefte heeft geleid tot lagere rentelasten. De rente op geldleningen was € 80.000 lager dan begroot, de interne rente GHJ was € 16.000 hoger dan begroot.

Schatkistbankieren

Sinds eind 2013 gelden de regels voor het Schatkistbankieren. Dit heeft tot gevolg dat alle provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen hun tegoeden groter dan het drempelbedrag, moeten aanhouden in de Nederlandse schatkist, het zogenoemde Schatkistbankieren.

Het drempelbedrag is vastgesteld op 0,75% van het vastgestelde begrotingstotaal en bedraagt voor HDSR circa € 1,3 mln. De overliquiditeit is tijdig overgemaakt naar de bankrekening van het schatkistbankieren, waardoor dit drempelbedrag in het jaar 2020 niet is overschreden.

Het saldo op de bankrekening van het schatkistbankieren bedroeg op 1 januari 2020 nihil en op 31 december 2020 € 30,5 mln. In 2020 was sprake van overliquiditeit, naar verwachting is dit ook in 2021 het geval. Dit is mede een gevolg van de financieringsstromen rondom de grote projecten Sterke Lekdijk. De subsidiestromen worden veelal vooraf ontvangen maar de momenten waarop zijn lastig exact te voorspellen. De financieringsbehoefte zal naar verwachting na 2021 weer stijgen. Hierdoor is het niet raadzaam om langlopende leningen af te lossen. We streven een gelijkmatige financieringsportefeuille na die is afgestemd op de looptijd van onze activa maar die vooral passend is bij de duur van de voorziene financieringsbehoefte.

Interne en externe toetsing

De administratieve organisatie en de gevoerde treasury activiteiten zijn in 2020 onderwerp van onderzoek geweest bij de interne rechtmatigheidscontrole. Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

In november 2020 is opdracht verstrekt aan Thésor voor het uitvoeren van een Treasury scan, deze scan is in 2020 besproken in de treasury commissie. Deze scan heeft inzicht verschaft in de huidige stand van zaken binnen de treasury activiteiten van HDSR en kansen en verbetermogelijkheden zijn in beeld gebracht. Aangegeven is dat bij HDSR met de huidige lening portefeuille op dit moment geen sprake is van bovenmatige renterisico's.

De provincie Utrecht is ingevolge de Wet Fido aangewezen als toezichthouder. Zij toetst of het waterschap voldoet aan de normen zoals vastgesteld in deze wet. Hierbij zijn twee wettelijke normen te onderscheiden, de renterisiconorm en het kasgeldlimiet. Het doel van deze twee normen is de renterisico's van lagere overheden binnen de perken te houden en te beheersen. Beide normen worden hierna toegelicht.

Toetsing renterisiconorm

Uitgangspunt van de renterisiconorm is het streven naar een spreiding van looptijden van geldleningen met het oog op een beperking van renterisico's.

De renterisiconorm is een percentage van het begrotingstotaal. Voor waterschappen is het percentage bepaald op maximaal 30% van het begrotingstotaal per 1 januari van het betreffende begrotingsjaar. Dit betekent dat in 2020 niet meer dan € 52,5 mln aan lening volume rentegevoelig mag zijn. Het werkelijke renterisico van HDSR bedraagt in 2020 € 18,7 mln (10,7%) en voldoet daarmee ruim aan de norm. 15 mln van het renterisico is het gevolg van een basisrentelening met een opslagherziening met een einddatum in 2020. Hoewel we alleen risico lopen over de opslag wordt deze lening voorzichtigheidshalve wel meegerekend in het renterisico

Ook de komende jaren wordt op basis van de vervalkalender van de leningenportefeuille voldaan aan deze wettelijke norm

Tabel – renterisiconorm

	Bedrag	%	Toelichting
Begrotingstotaal	175,0		Primaire begroting
1. renterisiconorm	52,5	30,0	% van het begrotingstotaal
2. renterisico werkelijk	18,7	10,7	% van het begrotingstotaal
3. ruimte renterisiconorm (1-2)	33,9	19,3	% van het begrotingstotaal

Bedragen in miljoenen euro's

Toetsing kasgeldlimiet

De wettelijke kasgeldlimiet bepaalt hoeveel maximaal met kort geld (rekening-courantkrediet/kasgeldleningen) mag worden gefinancierd. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van het begrotingstotaal per 1 januari van het betreffende begrotingsjaar. Voor waterschappen is de kasgeldlimiet vastgesteld op 23%.

Het kasgeldlimiet bedraagt voor 2020 € 40,3 mln (175 mln x23%). Dit limiet is in 2020 niet overschreden.

6. Verbonden Partijen

HDSR heeft met veel participanten een relatie, het is dan ook niet de bedoeling om over elk van hen te rapporteren. We beperken ons tot de bestaande verbonden partijen. Dat zijn in het geval van het waterschap: 1 vennootschap, 1 regeling voor gemene rekening, 4 gemeenschappelijke regelingen, 1 samenwerkingsovereenkomst en 1 vereniging.

Het betreft:

1. Nederlandse Waterschapsbank (NWB).
2. Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland
3. Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)
4. Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard
5. Winnet
6. AQUON
7. Het Waterschapshuis
8. Unie van Waterschappen

1. Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)

Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap	
Ingangsdatum	1954	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	De Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB Bank) is een financiële dienstverlener die zich met haar diensten exclusief richt op de Nederlandse publieke sector. De klanten van de NWB Bank zijn decentrale overheden (waterschappen, gemeenten en provincies) en instellingen onder garantie van (decentrale) overheden. Dit betreft voornamelijk instellingen voor sociale volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu.	
Financieel belang HDSR	De deelneming van HDSR in deze AAA- bank bedraagt € 31.165,- opgebouwd uit 224 (van de 50.478) aandelen A van nominaal € 115 en 47 (van de 8.511) aandelen B van nominaal €460 (waarvan 25% volgestort) van de NWB. De afgelopen 8 jaren heeft de NWB geen dividend uitgekeerd, vanwege de toezichthoudregels van de ECB. In 2019 is de dividend uitkering hervat. De NWB heeft aangegeven dividend betalingen over 2020 later in 2021 uit te betalen, zodra de ECB dit weer toelaat.	
Bestuurlijk belang HDSR	Het recht bestaat de algemene vergadering van aandeelhouders te bezoeken.	
Financiële kerncijfers (x € 1 mln):	31/12/2019	31/12/2020
-Eigen vermogen	1.741	1.782
-Vreemd vermogen	94.464	105.100
-Jaarresultaat	95	81
Relatie met programma	Algemene dekkingsmiddelen	
Risico's	Gering.	
Overige informatie	Geen.	

2. Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland (MRB)

Vestigingsplaats	Houten	
Rechtsvorm	Overeenkomst van kosten voor gemene rekening	
Ingangsdatum	1 januari 2012	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Het beschermen van de waterstaatswerken tegen schade veroorzaakt door woel- en graafwerk van muskus- en beverratten. Deze taak is vastgelegd in de gewijzigde Waterwet die op 1 juli 2011 is ingegaan. Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland voert deze taak uit voor de waterschappen: Hollands Noorderkwartier, Amstel, Gooi en Vecht, Rijnland, Delfland, Schieland en de Krimpenerwaard, De Stichtse Rijnlanden.	
Financieel belang HDSR	De bijdrage aan de dienstverlening door MRB (aandeel 24,6%) bedraagt voor het waterschap in 2020 €2,44 mln. De bijdrage is voor 2021 begroot op €2,51 mln (2019: € 2,37 mln).	
Bestuurlijk belang HDSR	De Stichtse Rijnlanden heeft zitting in het Bestuurlijk Overleg van MRB met twee deelnemers uit het college van dijkgraaf en heemraden. De dijkgraaf van HDSR is voorzitter van het Bestuurlijk Overleg en één van de heemraden vertegenwoordigt HDSR als lid van het Bestuurlijk Overleg.	
Financiële kerncijfers :	31-12-2019	31-12-2020
-Eigen vermogen	0	0
-Vreemd vermogen	0	0
-Jaarresultaat	N €119.095	V €34.925
Relatie met programma	Veiligheid	
Risico's	Uittreden van één of meer deelnemers is van invloed op de kostenverdeling.	
Overige informatie	HDSR is penvoerder van de Gemeenschappelijke Regeling MRB-WMNL en het personeel is bij HDSR in dienst.	

3. Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)

Vestigingsplaats	Utrecht	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Ingangsdatum	1 januari 2014	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Samenwerken bij de beleidsvoorbereiding, heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen, alsmede bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie. Doel is verbeteren van kwaliteit, continuïteit en efficiency.	
Financieel belang HDSR	De bijdrage aan de dienstverlening door BghU is voor het waterschap in 2021 begroot op € 2,57 mln (2020: € 2,58 mln).	
Bestuurlijk belang HDSR	De Stichtse Rijnlanden heeft zitting in het Algemeen Bestuur van BghU met twee deelnemers uit het college van dijkgraaf en heemraden. Eén van deze twee deelnemers is statutair voorzitter, op dit moment de dijkgraaf.	
Financiële kerncijfers :	31-12-2019	31-12-2020
-Eigen vermogen	€537.870	€1.427.739
-Vreemd vermogen	€1.715.078	€4.077.659
-Jaarresultaat	€191.459	€939.870
Relatie met programma	Lastendruk	
Risico's	Uittreden van een deelnemer kan invloed hebben op het produktievolume, het kostenniveau en de kostenverdeling.	
Overige informatie		

4. Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard (RHC)

Vestigingsplaats	Woerden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Ingangsdatum	1 april 2008
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Het gezamenlijk beheren van de archiefbewaarpplaats door een bevoegd archivaris. Deelnemende gemeenten naast HDSR zijn: Bodegraven-Reeuwijk, Lopik, Montfoort, Oudewater, Woerden, IJsselstein.
Financieel belang HDSR	De bijdrage aan de dienstverlening door RHC Begrote bijdrage 2019: €180.650 (incl. BTW) Werkelijke bijdrage 2019: €177.661 (incl. BTW) Begrote bijdrage 2020: €182.958 (incl. BTW) Begrotingstotaal 2020 RHC: €919.250 (incl. BTW) <i>Gegevens over werkelijke bijdrage 2020 nog niet beschikbaar.</i>
Bestuurlijk belang HDSR	De Stichtse Rijnlanden heeft zitting met één vertegenwoordiger uit het college in de Archiefcommissie (incl. plaatsvervanger). De vertegenwoordigers leggen verantwoording af over het door de Archiefcommissie gevoerde beleid aan het college dat hen heeft aangewezen.
Relatie met programma	Bestuur en organisatie
Risico's	Beperkt

5. Netwerk Water en Klimaat (voorheen Winnet)

Vestigingsplaats	Houten	
Rechtsvorm	Samenwerkingsverband	
Ingangsdatum	1 januari 2020, looptijd 4 jaar	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	De voorlopers van deze brede samenwerking zijn de Coalitie Ruimtelijke Adaptatie (CRA, samenwerking op het gebied van ruimtelijke adaptatie sinds 2016) en Winnet (samenwerking op het gebied van de afvalwaterketen sinds 2012). Deze samenwerkingsverbanden zijn samengevoegd in een nieuwe samenwerking Netwerk Water & Klimaat. De opgaven voor ruimtelijke adaptatie en de (afval)waterketen zoals die zijn verwoord in het deltaplan ruimtelijke adaptatie/Bestuursakkoord Klimaatadaptatie (BAKA) en het Bestuursakkoord Water (BAW), inclusief het bijbehorende addendum, zijn leidend in de doelstelling. De partners richten zich specifiek op een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van onze regio. Hierbij vindt een intensivering van de (netwerk)samenwerking binnen de (afval)waterketen en klimaatadaptatie plaats. De bewustwording van de gevolgen en de effecten van klimaatverandering, bij zowel interne organisaties als bij de omgeving, worden vergroot. Tevens worden waterveiligheid en de digitale dreigingen rondom waterassets zoveel mogelijk gezamenlijk aangepakt. De doelstelling is om dit middels slim samen te werken, kansen te benutten, kennis te delen en te innoveren te bereiken. Deze overeenkomst betreft een samenwerkingsverband van een veertiental gemeenten in de regio Utrecht Zuidwest (Bunnik, De Bilt, Houten, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede, Woerden, IJsselstein en Zeist.), HDSR, de provincie Utrecht en de Veiligheidsregio Utrecht.	
Financieel belang HDSR	In 2020 is een bijdrage betaald van € 47.592 Verwachte bijdrage 2021: € 47.500	
Bestuurlijk belang HDSR	Op de Water & Klimaattafel zijn de bestuurlijke portefeuillehouders vertegenwoordigd van de partners. De bestuurders zijn bepalend in de koers.	
Financiële kerncijfers :	31-12-2019 (Winnet&CRA)	31-12-2020
-Eigen vermogen	€ 54.926	€ 100.795
-Vreemd vermogen	Nvt	Nvt
-Jaarresultaat	N €18.501	€45.869
Relatie met programma	Zuiveringsbeheer en Beperking gevolgen klimaatverandering	
Risico's	Beperkt. Uittreden van één of meer deelnemers is van invloed op de kostenverdeling.	
Overige informatie		

6. AQUON

Vestigingsplaats	Tiel		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Ingangsdatum	1 juli 2011		
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	AQUON is het instituut voor wateronderzoek voor negen waterschappen. AQUON levert monsterneming, analyse en rapportage van chemisch, fysisch en biologisch onderzoek naar de eigenschappen van het natte milieu. AQUON verzorgt voor negen deelnemers het waterkwaliteitsonderzoek, dat uitgevoerd moet worden als gevolg van wettelijke verplichtingen (zoals zwemwateronderzoek en KRW monitoring). Tevens is het, ten behoeve van de uitvoering en evaluatie van het eigen beleid, noodzakelijk kwaliteit- en kwantiteitsmetingen uit te voeren en daarover te rapporteren.		
Financieel belang HDSR	Voor 2020 bedroeg de bijdrage €1,939 mln Voor 2021 is een bijdrage begroot van €1,987 mln		
Bestuurlijk belang HDSR	HDSR is met een lid van het college zowel in het Dagelijks Bestuur als in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigd in de GR.		
Financiële kerncijfers (€):	31-12-2019	31-12-2020 (concept)	
-Eigen Vermogen	€0	€0	
-Vreemd vermogen	€13.674.641	€13.722.422	
-Jaarresultaat	€0	€0	
Relatie met programma	Kwaliteit van het oppervlaktewater, zuiveringsbeheer		
Risico's	Uittreden van een deelnemer kan invloed hebben op het productievolume, het kostenniveau en de kostenverdeling.		

7. Het Waterschapshuis

Vestigingsplaats	Amersfoort	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Ingangsdatum	1 juli 2010	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Het Waterschapshuis bevordert samenwerking op ICT-gebied tussen waterschappen en andere overheden die actief zijn in de watersector. Er worden ICT - programma's uitgevoerd voor de waterschappen en er worden applicaties beheerd die door meerdere waterschappen gebruikt worden.	
Financieel belang HDSR	Jaarkosten HDSR bedragen voor 2020 € 811.670 Verwachte bijdrage 2021: € 900.000	
Bestuurlijk belang HDSR	Eén lid en een plaatsvervangend lid in het Algemeen Bestuur.	
Financiële kerncijfers :	31-12-2019	31-12-2020 (concept)
-Eigen vermogen	€0	0
-Vreemd vermogen(totaal vlottende passiva)	€11.542.078	12.069.222
-Jaarresultaat	€0	€0
Relatie met programma	Bestuur en organisatie	
Risico's	Herziening van het werkpakket door de Koers HWH 3.0 kan tot financiële en inhoudelijke risico's leiden.	
Overige informatie	geen	

8. Unie van Waterschappen

Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Verenging	
Ingangsdatum	1927	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	De Unie van Waterschappen behartigt de belangen van de waterschappen en zorgt voor kennisuitwisseling en samenwerking tussen de waterschappen. De Unie vertegenwoordigt de waterschappen in het nationale en internationale speelveld. De Unie van Waterschappen is de werkgeversorganisatie van ongeveer 11.000 medewerkers bij 21 waterschappen in Nederland. Door de leden van de Unie is een garantstelling afgegeven voor totaal €2 mln.	
Financieel belang HDSR	Jaarkosten HDSR bedragen voor 2019: €443.739 Verwachte bijdrage voor 2020: €531.916	
Bestuurlijk belang HDSR	HDSR is lid van de Unie van Waterschappen	
Financiële kerncijfers :	31-12-2018	31-12-2019 *
		*) Er zijn nog geen gegevens over 2020 beschikbaar
-Eigen vermogen	€924.709	€1.777.551
-Vreemd vermogen	€12.936.479	€14.986.476
-Jaarresultaat	€97.477	€-118.404
Relatie met programma	Bestuur en organisatie	
Risico's	Beperkt	
Overige informatie	nvt	

7. Bedrijfsvoering

Subsidies 2020

Tabel: Overzicht NIET beschikte subsidie aanvragen 2020		
Naam project	Regeling	Bedrag
Optimalisatie 14 vispassages (ingetrokken wegens onvoldoende budget)	NPI Water 2018 provincie Utrecht; POP3 Pijler 1	€ 475.000
Restauratie Molen Bonrepas (er loopt nog een instandhoudingsplan voor dit project)	SIM 2020 (subsidieregeling instandhouding monumenten)	

Tabel: Overzicht ingediende subsidie aanvragen 2020 (aantal 5 stuks)		
Naam project	Regeling	Bedrag
Onderzoek effecten van bodemdaling beperkende maatregelen en veranderingen in agrarische bedrijfsvoering op biodiversiteit in het veenweidegebied.	AVP provincie Utrecht	€ 25.000
Naar nieuwe financieringsarrangementen voor vernatten van veen	Regiodeal Bodemdaling Groene Hart	€ 119.223
Bedrijvenproef sturen met grondwater polder Spengen (2 ^e wijzigingsverzoek met verhoging subsidie)	AVP provincie Utrecht	€ 25.000
Verspreidingsonderzoek exoten beheergebied HDSR	Uitvoeringsverordening Biodiversiteit provincie Utrecht	€ 20.000
Monitoring en kennisdeling van maatregelen in de veenpolders Kortrijk en Portengen (module B)	Begrotingssubsidie provincie Utrecht (Kockengen waterproof)	€ 225.000
	Totaal	€ 414.223

Tabel: afgewikkelde subsidies in 2020 (aantal 2 stuks)			
Naam project	Regeling	Beschikking	Vaststelling
Polderhuis Lekdijk Oost 12 Jaarsveld, Zwarte schuur	Brim 2011	€ 7.844	€ 7.844
Polderhuis Lekdijk Oost 12 Jaarsveld, Paardenstal	Brim 2011	€ 13.268	€ 13.268
		€ 21.112	€ 21.112

Toelichting afgewikkelde subsidies bij relevante afwijkingen

N.v.t.

8. EMU saldo

Om zicht te hebben op het Economische en Monetaire Unie (EMU) -saldo van de lokale overheid, zijn alle decentrale overheden verplicht de berekening van het EMU-saldo in de begroting en het jaarverslag op te nemen (Wet HOF). Daarnaast is de verplichting de financiële informatie op kwartaalbasis aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) te verstrekken.

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven in een jaar van de totale overheid (Rijk en decentrale overheden). De Stichtse Rijnlanden is als decentrale overheid medeverantwoordelijk voor het Nederlandse

EMU-saldo. Bij het bepalen van het EMU tekort wordt een andere boekhoudmethode toegepast. Hierdoor is het goed mogelijk dat bij een sluitende begroting wel een overheidstekort kan bestaan.

De Unie van Waterschappen, IPO en VNG hebben met het kabinet afspraken gemaakt over de ruimte in het Nederlandse EMU-tekort voor de decentrale overheden in de periode 2019 tot en met 2022. Voor 2020 bedraagt deze financiële ruimte 0,4% van het Bruto Binnenlands Product. De indicatieve referentiewaarde voor De Stichtse Rijnlanden bedraagt negatief € 17,4 mln. Een referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een waterschap in de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden heeft.

Het Rijk stuurt alleen op het EMU-tekort van alle decentrale overheden gezamenlijk. De minister heeft er mee ingestemd dat hogere EMU-tekorten van de ene groep decentrale overheden in een bepaald jaar gecompenseerd kunnen worden door lagere tekorten of overschotten van andere groepen. Op dit moment zijn er geen sancties op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort van de decentrale overheden. In de primaire begroting 2020 is een EMU-saldo tekort voorzien van € 10,5 miljoen. Het werkelijke EMU-saldo in 2020 is € 15,8 miljoen positief (zie tabel onder). Hiermee blijft De Stichtse Rijnlanden binnen de toegestane referentiewaarde van negatief € 17,4 mln. Het verschil met het begrote EMU-saldo wordt vooral veroorzaakt door lagere investeringsuitgaven en een positiever exploitatiesaldo.

Tabel – opbouw EMU-saldo

Opbouw EMU-saldo	Rekening 2020	Begroting 2020
1. EMU - exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	6,2	2,3
2. invloed investeringen		
- bruto investeringen minus desinvesteringen	-/- 41,2	-/- 71,4
- Investeringsubsidies en doorbelastingen aan derden	19,5	30,2
- afschrijvingen	28,5	29,4
3. invloed voorzieningen		
- toevoeging aan voorzieningen	6,9	2,5
- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	0,0	0,0
- onttrekkingen rechtstreeks uit voorzieningen	-/- 4,1	-/- 3,5
4. invloed reserves		
- betalingen uit reserves	0,0	0,0
Berekend EMU-saldo	15,8	-/- 10,5

Bedragen zijn in miljoenen euro's

9. Top Inkomens 2020

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (= WNT) is per 1 januari 2013 in werking getreden. De WNT regelt naast de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector ook een maximering van de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan ontslagvergoedingen. Vanuit de WNT dient verantwoording via de jaarrekening plaats te vinden. Hierbij dient de bezoldiging van alle topfunctionarissen verantwoord te worden ook als de norm niet is overschreden.

Inkomensgegevens

De bezoldiging van waterschapsbestuurders ligt vast in het Waterschapsbesluit (ministerie van Binnenlandse Zaken).

Leden van het dagelijks bestuur van De Stichtse Rijnlanden

De beloning van alle leden van het dagelijks bestuur vindt plaats binnen de ambtelijke schalen (schaal 18, BBRA) en blijft geheel binnen de WNT-norm. De dijkgraaf ontvangt, in overeenstemming met wettelijke bepalingen, naast het salaris gebaseerd op trede 10 van schaal 18, een bruto ambtstoelage van 6,25% (geen recht voor pensioen, vakantietoelage, en dergelijke). De vier hoogheemraden hebben elk een aanstelling voor 0,75 fte en worden betaald conform trede 3 van schaal 18 van het BBRA. Naast het salaris ontvangen alle leden van het dagelijks bestuur een vakantietoelage van 8% en een eindejaarsuitkering van 8,3%, zoals die geldt voor

rijksambtenaren. De leden van het dagelijks bestuur zijn overigens geen topfunctionaris zoals verwoord in het kader van de WNT.

Werknemers van De Stichtse Rijnlanden

Werknemers van De Stichtse Rijnlanden zijn aangesteld als ambtenaar en vallen in beginsel onder de werking van de CAO Werken voor Waterschappen. Voor een groep medewerkers die vanuit de provincie Noord- en Zuid Holland naar ons waterschap zijn overgekomen geldt bij wijze van overgangsrecht de CAO Provincies. De beloningen uit beide cao's blijven geheel binnen de WNT-norm. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden heeft geen managers in dienst die buiten de CAO-schalen worden betaald.

Aanstelling secretaris-directeur

In het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) legt ons waterschap jaarlijks in zijn jaarstukken verantwoording af over de beloning van (interim-) topfunctionarissen. Binnen ons waterschap betreft dat de functie van secretaris directeur. Binnen het geldend functiewaarderingssysteem FuWater is die functie gewaardeerd met salarisschaal 17 van de SAW en daarmee onder de WNT-norm.

Bijlage 1: Kosten en opbrengsten per programma

	Begroting 2020 na BW	Realisatie 2020	Vershil
Primaire, regionale en overige waterkeringen	15.566	16.202	636-
Calamiteitenzorg	590	577	13
Muskusrattenbeheer eigen gebied	2.634	2.617	17
Watersysteembeheer	27.457	24.950	2.507
Beperking gevolgen klimaatverandering	3.797	3.225	572
Gezond Water	4.674	3.912	763
Zuiveringsbeheer	45.918	45.524	394
Bestuur, middelen & maatschappij	30.372	27.878	2.494
Totaal netto lasten	131.009	124.885	6.124

Bedragen zijn in duizenden euro's

In deze bijlage wordt per programma het verschil toegelicht tussen de begrote en gerealiseerde kosten en opbrengsten, zijnde de netto lasten, exclusief de mutaties in de bestemmingsreserves. De kosten zijn daarbij onderverdeeld in de hoofdcategorieën rentekosten, afschrijvingskosten, personeelskosten en overige kosten. Bij het programma Waterkeringenbeheer is de aparte categorie Hoogwaterbeschermingsprogramma inzichtelijk gemaakt, vanwege het omvangrijke karakter van dit programma.

In onderstaande tabellen ontbreekt de kolom voor de 1^e begrotingswijziging 2020 omdat daarin geen wijziging zijn gedaan op kosten en overige opbrengsten. De 1^e begrotingswijziging heeft uitsluitend betrekking op de belastingopbrengsten, na de vaststelling van de tarieven in de vergadering van het Algemeen Bestuur in december 2020. De effecten van deze begrotingswijziging zijn toegelicht in hoofdstuk

Door het weglaten van deze kolom wordt de tabel overzichtelijker. Verder is bij de toelichting van de verschillen een materialiteitsgrens van € 100k gehanteerd. Verschillen onder de € 100k worden niet nader toegelicht. Indien na het optellen van de toegelichte verschillen een klein verschil resteert dat niet is toegelicht dan betreft dit een samenstel van kleinere niet materiele verschillen.

Waterkeringenbeheer (primaire, regionale en overige waterkeringen)

(» terug naar Waterveiligheid)

Waterkeringenbeheer	Begroting 2020	Begroting na 2e BW	Begroting na BW	Realisatie 2020	Begroting vs Realisatie
Kosten					
Rentekosten	876	876	876	917	41-
Afschrijvingskosten	2.513	2.513	2.513	2.807	294-
Personeelskosten	8.205	8.717	8.545	8.424	121
Overige kosten	1.361	1.361	1.361	1.234	127
Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma	8.300	8.300	8.300	8.748	448-
Totaal kosten	21.255	21.767	21.595	22.130	535-
Overige opbrengsten					
Overige opbrengsten	5.469	6.347	6.029	5.928	101
Totaal overige opbrengsten	5.469	6.347	6.029	5.928	101
Saldo kosten en overige opbrengsten	15.786	15.421	15.566	16.202	636-

Bedragen zijn in duizenden euro's

Afschrijvingskosten (€294k hogere kosten)

Hogere afschrijvingskosten worden veroorzaakt doordat er bij een aantal activa langere afschrijvingstermijnen worden gehanteerd, dan bij de begroting was voorzien.

Personeelskosten (€ 121k lagere kosten)

Het niet of later bezetten van vacatures door krapte op de arbeidsmarkt zorgen voor lagere loonkosten. Thuiswerksituatie door de coronapandemie zorgt voor minder reiskosten en minder opleidingskosten.

Overige kosten (€ 127k lagere kosten)

Minder inzet van externen door meer inzet van eigen personeel leidt tot lagere kosten.

Bijdrage HWBP (€ 448 hogere kosten)

Hogere kosten bij het Hoogwaterbeschermingsprogramma als gevolg van een hogere eindafrekening. Deze wordt veroorzaakt door een hogere index voor de jaarlijkse bijdrage dan begroot, een lagere investeringsvolume gerealiseerd door alle waterschappen, die collectief te optimistisch hebben geraamd en als direct gevolg daarvan een hogere solidariteitsbijdrage voor alle waterschappen.

Overige opbrengsten (€101k lagere opbrengsten)

Mede door de coronapandemie is het investeringsvolume achter gebleven, waardoor minder uren zijn geactiveerd en als gevolg daarvan ook minder dekking is gegenereerd voor overhead. Tevens is minder bouwrente toegekend dan begroot, door de achterblijvende investeringen.

Calamiteitenzorg

(» terug naar Waterveiligheid)

Calamiteitenzorg	Begroting 2020	Begroting na 2e BW	Begroting na BW	Realisatie 2020	Begroting vs Realisatie
Kosten					
Rentekosten	0	0	0	0	0-
Afschrijvingskosten	0	0	0	0	0-
Personeelskosten	403	444	436	426	10
Overige kosten	157	157	157	161	4-
Totaal kosten	560	601	593	588	5
Overige opbrengsten					
Overige opbrengsten	3	3	3	11	8-
Totaal overige opbrengsten	3	3	3	11	8-
Saldo kosten en overige opbrengsten	557	599	590	577	13

Bedragen zijn in duizenden euro's

Afwijkingen zijn beperkt materieel (< € 100k) en daarom niet nader toegelicht.

Muskusrattenbeheer in eigen gebied

(» terug naar [Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.](#))

Muskusrattenbeheer eigen gebied	Begroting 2020	Begroting na 2e BW	Begroting na BW	Realisatie 2020	Begroting vs Realisatie
Kosten					
Rentekosten	6	6	6	6	0-
Afschrijvingskosten	10	10	10	9	0
Personeelskosten	-	-	-	-	-
Overige kosten	2.619	2.619	2.619	2.601	17
Totaal kosten	2.634	2.634	2.634	2.617	17
Overige opbrengsten					
Overige opbrengsten					-
Totaal overige opbrengsten	-	-	-	-	-
Saldo kosten en overige opbrengsten	2.634	2.634	2.634	2.617	17

Bedragen zijn in duizenden euro's

Afwijkingen zijn beperkt materieel (< € 100k) en daarom niet nader toegelicht.

Watersysteembeheer

(» terug naar [Voldoende water](#))

Watersysteembeheer	Begroting 2020	Begroting na 2e BW	Begroting na BW	Realisatie 2020	Begroting vs Realisatie
Kosten					
Rentekosten	2.462	2.462	2.462	2.254	208
Afschrijvingskosten	7.656	7.656	7.656	7.560	96
Personeelskosten	9.017	9.510	9.361	9.140	221
Overige kosten	13.858	13.858	13.858	11.535	2.323
Totaal kosten	32.994	33.486	33.337	30.489	2.848
Overige opbrengsten					
Overige opbrengsten	5.563	6.084	5.880	5.539	341
Totaal overige opbrengsten	5.563	6.084	5.880	5.539	341
Saldo kosten en overige opbrengsten	27.431	27.402	27.457	24.950	2.507

Bedragen zijn in duizenden euro's

Rentekosten (€ 208k lagere kosten)

Achterblijvend investeringsvolume zorgt voor lagere toerekening van rentekosten aan dit beleidsprogramma.

Personeelskosten (€ 221k lagere kosten)

Door achterblijvende investeringen en krapte op de arbeidsmarkt zijn vacatures niet ingevuld. Door de coronapandemie is veel thuisgewerkt, waardoor er minder reiskosten zijn gemaakt. Ook zijn er minder opleidingen zijn gevolgd, waardoor de opleidingskosten lager waren. Ook is er minder uitgegeven aan afdelingsuitjes en huur van externe locaties.

Overige kosten (€ 2.323k lagere kosten)

Minder gebruik gemaakt van externen, door vertraging in werkzaamheden. Achterblijvende baggerwerkzaamheden bij de GHJ door stikstofproblematiek en PFAS; Lagere kosten voor onderhoudswerkzaamheden, door fasering in de uitvoering van de werkzaamheden.

Overige opbrengsten (€ 341k lagere opbrengsten)

De Verontreinigingsheffing van €200k die was begroot als overige opbrengst bij Watersysteem is als belastingontvangst geboekt. Zie hiervoor de toelichting op pagina 46, bij het onderdeel Belastingen. Mede door de coronapandemie is het investeringsvolume achter gebleven, waardoor minder uren zijn geactiveerd en als gevolg daarvan ook minder dekking is gegenereerd voor overhead. Tevens is minder bouwrente toegekend dan begroot, door de achterblijvende investeringen.

Beperking gevolgen klimaatverandering

(» terug naar [Voldoende water](#))

Beperking gevolgen klimaatverandering	Begroting 2020	Begroting na 2e BW	Begroting na BW	Realisatie 2020	Begroting vs Realisatie
Kosten					
Rentekosten	0	0	0	7	6-
Afschrijvingskosten	11	11	11	10	0
Personeelskosten	1.965	2.143	2.105	2.073	32
Overige kosten	1.726	1.726	1.726	1.449	277
Totaal kosten	3.702	3.880	3.842	3.539	303
Overige opbrengsten					
Overige opbrengsten	43	47	46	315	269-
Totaal overige opbrengsten	43	47	46	315	269-
Saldo kosten en overige opbrengsten	3.660	3.833	3.797	3.225	572

Bedragen zijn in duizenden euro's

Overige kosten (€ 277k lagere kosten)

Minder inzet van externen ten behoeve van beleidsontwikkelingen, waarvoor meer eigen personeel is ingezet en vertraging in werkzaamheden (mede door de coronapandemie), waardoor minder externe uren nodig waren.

Overige opbrengsten (€ 269k hogere opbrengsten)

Ontvangst van een subsidie (Regionaal Partnerschap water en bodem) die niet was begroot.

Gezond water

(» terug naar [Gezond water](#))

Gezond water	Begroting 2020	Begroting na 2e BW	Begroting na BW	Realisatie 2020	Begroting vs Realisatie
Kosten					
Rentekosten	20	20	20	33	12-
Afschrijvingskosten	80	80	80	75	5
Personeelskosten	2.191	2.369	2.331	2.244	87
Overige kosten	3.799	3.800	3.227	2.495	732
Totaal kosten	6.090	6.268	5.658	4.846	811
Overige opbrengsten					
Overige opbrengsten	966	994	983	935	48
Totaal overige opbrengsten	966	994	983	935	48
Saldo kosten en overige opbrengsten	5.124	5.274	4.675	3.912	763

Bedragen zijn in duizenden euro's

Overige kosten (€ 732k lagere kosten)

Door spanning op de capaciteit en vertraging in de uitvoering van een aantal projecten (mede door de coronapandemie) zijn de monitoringsactiviteiten lager dan begroot, waardoor ook de kosten lager zijn. Tevens is minder gebruik gemaakt externe deskundigen en meer van inhuurkrachten (personeelskosten). Door het achterblijven van initiatieven van derden zijn hierdoor ook minder bijdragen aan derden verstrekt dan begroot.

Zuiveringsbeheer

(» terug naar [Gezuiverd afvalwater](#))

Zuiveringsbeheer	Begroting 2020	Begroting na 2e BW	Begroting na BW	Realisatie 2020	Begroting vs Realisatie
Kosten					
Rentekosten	5.075	5.075	5.075	5.145	71-
Afschrijvingskosten	16.616	16.616	16.616	16.676	60-
Personeelskosten	6.509	6.630	6.174	5.722	452
Overige kosten	36.436	34.236	22.136	22.321	185-
Totaal kosten	64.635	62.556	50.000	49.864	136
Overige opbrengsten					
Overige opbrengsten	3.792	4.104	4.082	4.341	259-
Totaal overige opbrengsten	3.792	4.104	4.082	4.341	259-
Saldo kosten en overige opbrengsten	60.844	58.452	45.918	45.523	395

Bedragen zijn in duizenden euro's

Personeelskosten (€ 452k lagere kosten)

Door de latere start van de uitvoering van de slooprojecten van de oude RWZI's in Maarsenbroek en Utrecht als gevolg van vertraging in de vergunningverlening met betrekking tot stikstofemissie zijn minder interne uren doorbelast. Tevens zijn de directe personeelskosten lager door het tempo en de keuzes bij het invullen van vacatures. Door het achterblijven van investeringen zijn begrote formatieplaatsen niet of pas later in het jaar ingevuld.

Overige kosten (€ 185k hogere kosten)

Hogere kosten voor het onderhoud van de RWZI's.

Overige opbrengsten (€ 259k hogere opbrengsten)

Na ingebruikname van de uitbreiding van de RWZI Leidsche Rijn bleek de opbrengst uit grensoverschrijdend afvalwater hoger dan begroot.

Bestuur, middelen & maatschappij

(» terug naar [In het](#) beheergebied van HDSR staan veel cultuurhistorische waardevolle elementen; ons watererfgoed. Het waterschap wil dit erfgoed behouden en waar mogelijk versterken. In 2020 behaalden we een belangrijke mijlpaal: we lanceerden onze digitale watererfgoedkaart! In de week voor Open Monumentendag presenteerde hoogheemraad Bernard de Jong de nieuwe digitale watererfgoedkaart van De Stichtse Rijnlanden. Meer dan vijfhonderd objecten zijn op de kaart vastgelegd: van stoomgemaal tot verhoefslagpaal en van damsluis tot peilschaalhuis.

Beleving van de waterlinies in ons gebied

- In het voorjaar plaatsten we twee nieuwe informatieborden over limietpalen langs de Kromme Rijn in Werkhoven en Odijk. Die vertellen meer over het hoe en waarom van deze palen, die rond 1870 in het kader van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn neergezet.
- In juni schonken we de oude deuren van de Waaiersluis in Gouda aan het Waterliniemuseum Fort bij Vechten. Daar gaan ze onderdeel uitmaken van een tentoonstelling over water in de waterlinie.
- Ook werden we lid van de Stichting Liniebreed Ondernemen, om onze samenwerking met organisaties en ondernemers in de drie waterlinies in ons gebied (Romeinse Limes, Oude en Nieuwe Hollandsche Waterlinie) te onderstrepen.
- We leverden een inhoudelijke bijdrage aan de vernieuwde wandelroute langs de Kromme Rijn, uitgegeven door de provincie Utrecht en de VVV Wijk bij Duurstede.

Herbestemmingsonderzoek dijkmagazijnen en schotbalkenloodsen

Ons waterschap heeft verschillende dijkmagazijnen en schotbalkenloodsen in bezit, die voor een groot deel leeg staan. We hebben onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor herbestemming van deze karakteristieke gebouwen op de Lekdijk. Het definitieve rapport verwachten we begin 2021.

Viering 900 jaar waterbeheer

In 2022 is het 900 jaar geleden dat de Kromme Rijn bij Wijk bij Duurstede werd afgedamd. Voor deze afdamming waren afspraken nodig over het beheer en onderhoud met de bewoners. Dit vormt dus de start van het waterbeheer in de Utrechtse regio. In 2022 viert ook de stad Utrecht 900 jaar stadsrechten, Woerden 650 jaar stadsrechten en de Oude Hollandse Waterlinie het 350-jarig bestaan. Als HDSR willen we de festiviteiten gebruiken om het waterbewustzijn onder de inwoners van ons beheergebied te vergroten. Bijvoorbeeld door speciale openstellingen van cultuurhistorische locaties en een watermuziekfestival. Samen met de andere jubilarissen stemmen we deze festiviteiten af en werken waar mogelijk samen om het effect te versterken. In november 2020 is het algemeen bestuur geconsulteerd over de hoofdlijnen voor de viering in 2022.

Vitale overheidsorganisatie)

Bestuur, middelen & maatschappij	Begroting 2020	Begroting na 2e BW	Begroting na BW	Realisatie 2020	Begroting vs Realisatie
Kosten					
Rentekosten	227	227	227	241	14-
Afschrijvingskosten	1.382	1.382	1.382	1.380	2
Personeelskosten	17.025	17.552	17.362	16.453	909
Overige kosten	14.602	14.602	14.826	12.812	2.014
Totaal kosten	33.235	33.762	33.797	30.885	2.911
Overige opbrengsten					
Overige opbrengsten	3.120	3.425	3.425	3.008	417
Totaal overige opbrengsten	3.120	3.425	3.425	3.008	417
Saldo kosten en overige opbrengsten	30.115	30.336	30.372	27.878	2.494

Bedragen zijn in duizenden euro's

Personeelskosten (€ 909k lagere kosten)

Door het niet of veel later invullen van vacatures, als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt, zijn personeelskosten lager dan begroot. Tevens zijn door de coronapandemie minder reiskosten gemaakt. Ook bleven door de lock-downmaatregelen de kosten voor opleidingen, bedrijfsuitjes, huur van externe locaties achter bij de begroting.

Overige kosten (€ 2.014k lagere kosten)

Door lagere licentiekosten en lagere uitgaven voor ICT support, bleven ook de kosten achter op de begroting. Ook is minder gebruik gemaakt van externe deskundigheid, door meer inzet van eigen personeel. Verder zijn geen incidentele uitgaven nodig gebleken (voor specialistische onderzoeken e.d.), waardoor op de budgetten voor diensten van derden ruimte overbleef.

Overige opbrengsten (€ 417k lagere opbrengsten)

Door het achterblijven van investeringen zijn ook minder interne uren geactiveerd, met als gevolg een lagere dekking voor overhead. Mede door de coronapandemie heeft de projectadministratie minder uren kunnen maken.

Muskusrattenbeheer GR

Muskusrattenbeheer GR	Begroting 2020	Begroting na 2e BW	Begroting na BW	Realisatie 2020	Begroting vs Realisatie
Kosten					
Rentekosten	-	-	-	-	-
Afschrijvingskosten	-	-	-	-	-
Personeelskosten	6.865	6.865	6.865	6.971	106-
Overige kosten	3.068	3.068	3.068	2.997	71
Totaal kosten	9.933	9.933	9.933	9.968	35-
Overige opbrengsten					
Overige opbrengsten	9.933	9.933	9.933	9.968	35-
Totaal overige opbrengsten	9.933	9.933	9.933	9.968	35-
Saldo kosten en overige opbrengsten	0-	0-	0-	-	0-

Bedragen zijn in duizenden euro's

Personeelskosten (€ 106k hogere kosten)

Door het aannemen van twee extra medewerkers ter compensatie van het wegvallen van de vanguren door het volgen van de MBO opleiding, zijn de personeelskosten hoger dan begroot.

Overige kosten (€71 lagere kosten)

Belangrijkste verschillen waren een overschrijding op de telefoonkosten a.g.v. de aanschaf van nieuwe telefoons, deze aanschaf was noodzakelijk om te kunnen werken met de nieuwe vangstregistratie app. De kosten van de leaseauto's waren lager dan begroot. Het vervangen van een deel van ons wagenpark is uitgesteld waardoor de huidige leasecontracten zijn verlengd. De langere looptijd van het leasecontract zorgt voor lagere leasekosten

Overige opbrengsten (€ 35k hogere opbrengsten)

De GR MRB mag geen positief of negatief saldo hebben, dus een eventueel overschot of tekort wordt verrekend met de deelnemers. Dat is in dit geval ook gebeurd.

Bijlage 2: Realisatie en prognose investeringsprojecten

Overzicht projecten (x € 1.000,-)		JJJJ	€	€	%	€	€	€	€	€	%	Indicatoren			
	2020 t/m december	Prognose jaar einde project	Totaal Krediet	Totale Realisatie	Realisatie t.o.v. krediet	Prognose einde project	Oorspr. Begr. Jaarschijf	Gew. begr. na Q1 2020	Gew. begr. na Q2 2020 (=A)	Gereal. Uitgaven 2020 (=B)	Realisatie vs. jrschf '20 (=B/A)	Planning	Uitgaven totale project	Uitgaven 2020	Scope
<i>Programma Waterkeringenbeheer</i>															
M421100	GOP Regionale waterkeringen	2024	82.847	52.882	64%	80.100	12.000	9.700	8.800	6.664	76%	O	G	O	G
M451200	GOP Primaire waterkeringen	2023	3.051	1.845	60%	3.051	1.000	1.000	200	101	51%	G	G	O	O
M422000	Verbetering C-kering GHJ (& Waaiersluis)	2022	8.270	2.404	29%	7.370	1.875	1.875	1.450	1.492	103%	G	G	G	G
<i>Programma Watersysteembeheer</i>															
M411700	GOP Watersystemen	...	24.200	15.241	63%	...	4.000	4.000	3.500	3.518	101%	G	G	G	G
M250000	Vervanging groot materieel UV	2024	925	348	38%	925	410	410	410	348	85%	G	G	G	O
M...	Huisvesting buitendiensten	2025	0	0	0%	0	695	695	695	0	0%	O	W	R	W
M5008100	WGP Tussen Kromme Rijn en Amsterdam-Rijnkanaal	2020	8.300	8.999	108%	8.999	50	50	50	99	198%	G	G	G	G
M401000	WGP Langbroeker Wetering	2021	9.722	9.306	96%	9.722	900	900	900	747	83%	G	G	G	G
M401100	WGP Groenraven-Oost en Maartensdijk	2021	6.400	6.634	104%	6.400	100	100	100	179	179%	G	G	G	G
M401700	RWP Eiland van Schalkwijk	2027	9.000	2.701	30%	9.000	1.100	1.100	100	-21	-21%	O	G	O	G
M40600	WGP Zegveld en Oud-Kamerik	2021	14.000	13.378	96%	14.000	375	375	50	78	156%	G	G	G	G
M401200	WGP Kamerik en Kockengen	2022	17.200	15.973	93%	17.200	1.217	1.217	1.217	1.073	88%	G	G	G	G
M401300	WGP Linschoterwaard	2023	10.800	6.422	59%	10.000	200	200	200	149	74%	G	G	O	G
M402000	RWP Bodegraven-Noord	2024	7.550	403	5%	7.550	1.196	1.196	200	134	67%	G	G	O	G
M402100	RWP De Tol (deel 1)	2025	4.060	212	5%	4.060	500	500	400	152	38%	G	G	O	G
405806	Bufferzone Achtthoven-Nieuwkoop	2022	1.500	542	36%	1.000	1.320	1.320	500	311	62%	G	G	O	G
405807	Maatregelen watersysteem NNN-gebieden Lange	2022	286	19	7%	286	250	250	15	13	88%	G	G	G	G
<i>Programma Beperking gevolgen klimaatverandering</i>															
M401900	Wateropgave wateroverlast	2020	514	495	96%	495	100	100	15	15	102%	G	G	G	G
M402200	Toekomstbestendig Watersysteem	2024	290	139	48%	290	0	290	150	138	92%	G	G	G	G
319001	Vidente: voorspellende monitoringstool watersyst	2022	225	178	79%	275	110	160	160	198	124%	O	G	G	G
<i>Programma Gezond Water</i>															
M405000	Duurzame inrichting Kromme Rijn (synergie)	2021	6.761	6.320	93%	6.400	100	100	100	6	6%	G	G	R	G
M161000	KRW Oevers 2016-2021	2021	1.400	575	41%	1.400	300	300	300	304	101%	G	G	G	O
M162000	KRW Vispassages 2016-2021	2022	3.125	1.888	60%	3.125	630	630	400	382	96%	G	G	G	G
M163000	KRW Synergie LG 2016-2021	2021	750	454	61%	750	200	200	200	286	143%	G	G	G	G
319002	Vervanging datasysteem ecologie	2021	150	75	50%	150	0	0	75	75	100%	G	G	G	G

Overzicht projecten (x € 1.000,-)		JJJJ	€	€	%	€	€	€	€	€	%	Indicatoren			
	2020 t/m december	Prognose jaar einde project	Totaal Krediet	Totale Realisatie	Realisatie t.o.v. krediet	Prognose einde project	Oorspr. Begr. Jaarschijf	Gew. begr. na Q1 2020	Gew. begr. na Q2 2020 (=A)	Gereel. Uitgaven 2020 (=B)	Realisatie vs. jrschf '20 (=B/A)	Planning	Uitgaven totale project	Uitgaven 2020	Scope
Programma Zuiveringsbeheer															
MP901400	GOP Zuiveringstechnische werken	2021	42.700	21.110	49%	21.000	6.000	4.800	3.950	4.297	109%	O	O	G	G
M720100	Aansluiten rwzi's M'broek & Maarssen op rwzi L'F	2020	16.800	16.168	96%	16.200	500	500	500	681	136%	G	G	G	G
M901500	9 PV-installaties rwzi's	...	490	321	65%	...	0	235	235	226	96%	W	W	W	W
M901600	Medicijnresten uit water (ozon Houten)	2021	2.590	161	6%	2.590	2.000	400	400	161	40%	O	G	O	G
901399	Verkenning Windenergie	2023	195	63	32%	180	165	165	30	53	175%	O	G	G	O
Programma Bestuur Midden Maatschappij															
M592000	Huisvesting Poldermolen 3	2021	1.000	879	88%	950	575	830	830	710	86%	G	G	G	G
M5819600	ICT Basis op orde: Upgrade en vervanging oude ap	2022	3.000	736	25%	3.087	2.081	2.081	2.081	16	1%	O	G	R	O
M5819500	ICT Vervanging hardware en infrastructuur	2022	2.710	727	27%	2.743	1.254	384	384	240	62%	G	G	O	O
rwzi Utrecht															
M710200	rwzi Utrecht nieuwbouw waterlijn en poortgebouw	...	145.630	141.327	97%	...	2.000	2.000	2.000	781	39%	>letter<	>letter<	>letter<	>letter<
M713000	Herinrichting rwzi Utrecht	...	696	165	24%	...	296	296	296	95	32%	W	G	O	W
GHIJ															
M401400	GHIJ kunstwerken	2021	1.625	1.559	96%	1.625	50	160	160	52	33%	G	G	O	G
M401500	GHIJ oevers	2023	8.250	4.453	54%	8.250	1.200	1.660	1.950	2.021	104%	G	G	G	G
M401600	GHIJ baggeren	2022	12.300	3.598	29%	11.800	2.100	2.100	2.100	698	33%	O	G	O	G
KWA+															
M21000	KWA+	2023	13.320	4.699	35%	13.320	2.600	2.600	2.600	2.258	87%	G	G	G	G
Sterke Lekdijk			89.162												
120111/12	Sterke Lekdijk - W.b.Duurstede-Amerongen (V)	2021	5.886	5.187	88%	5.150	920	920	920	1.427	155%	G	G	O	G
120121/22	Sterke Lekdijk - W.b.Duurstede-Amerongen (P)	2023	1.500	393	26%	16.500	2.880	2.880	2.880	373	13%	G	G	O	G
120211/12	Sterke Lekdijk - Salmsteke (V)	2020	2.733	2.343	86%	2.343	0	25	25	0	0%	G	G	G	G
120221/22	Sterke Lekdijk - Salmsteke (P)	2021	2.500	2.288	92%	5.069	2.500	2.500	2.500	1.654	66%	G	G	O	G
120311/12	Sterke Lekdijk - Cul. Veer - Beatrixsluis (V)	2021	8.577	5.620	66%	7.850	4.000	4.000	2.500	2.746	110%	G	G	G	G
120321/22	Sterke Lekdijk - Cul. Veer - Beatrixsluis (P)	2022	1.500	63	4%	1.500	0	0	25	63	253%	G	G	G	G
120411/12	Sterke Lekdijk - Salmsteke - Schoonhoven (V)	2021	6.254	3.918	63%	5.780	4.027	4.027	3.671	3.004	82%	G	G	G	G
120421/22	Sterke Lekdijk - Salmsteke - Schoonhoven (P)	2023	160	22	14%	160	0	0	160	22	14%	G	G	O	G
120511/12	Sterke Lekdijk - Vreeswijk - Jaarsveld (V)	2022	7.521	1.061	14%	7.521	4.260	4.260	3.130	1.030	33%	G	G	O	G
120521/22	Sterke Lekdijk - Vreeswijk - Jaarsveld (P)	...	190	6	3%	...	0	0	0	6	#DEEL/0!	W	W	W	W
120611/12	Sterke Lekdijk - Irenesluizen - Cul. Veer (V)	...	1.000	34	3%	...	250	250	250	32	13%	W	W	W	W
120621/22	Sterke Lekdijk - Irenesluizen - Cul. Veer (P)	...	0	0	#DEEL/0!	...	0	0	0	0	#DEEL/0!	W	W	W	W
12090x	Sterke Lekdijk - Programma Team (t/m 2021)	11016	11.017	9.781	89%	nbn	3.108	3.108	5.124	4.841	94%	G	G	G	G
Overige projecten en overloop vorig jaar															
12805	Molen Bonrepas	2019	95	95	100%	81	-			13	-				
div.	Overloop oude projecten	2019	-	-	-	-	-			313	-				

Overzicht projecten (x € 1.000,-)		JJJJ	€	€	%	€	€	€	€	€	%	Indicatoren			
	2020 t/m december	Prognose jaar einde project	Totaal Krediet	Totale Realisatie	Realisatie t.o.v. krediet	Prognose einde project	Oorspr. Begr. Jaarschijf	Gew. begr. na Q1 2020	Gew. begr. na Q2 2020 (=A)	Gereal. Uitgaven 2020 (=B)	Realisatie vs. jrschf '20 (=B/A)	Planning	Uitgaven totale project	Uitgaven 2020	Scope
Projectmatige sloop- en exploitatie-uitgaven															
M130000	Grondverwerving Sterke Lekdijk	2028	30.900	3.858	12%	30.900	1.800	1.800	1.800	63	4%	G	G	R	G
M440000	GOP Baggeren 2015-2020	2020	7.276	7.333	101%	7.438	4.061	4.061	790	718	91%	G	G	G	G
M442000	GOP Baggeren van 2020	2024	7.529	821	11%	11.437	1.125	1.125	948	791	83%	G	G	O	G
M460000	GOP Maaien 2015-2020	...	9.703	9.213	95%	...	1.800	1.800	1.800	1.611	89%	>letter<	>letter<	>letter<	>letter<
M...	Sloop rwzi Maarssenbroek	20	2.300	0	0%	2.300	20	20	20	0	0%	O	G	O	G
M712000	Sloop rwzi Utrecht	2023	20.000	2.418	12%	11.500	13.000	13.000	500	386	77%	g	g	g	g
Legenda															
Groen		conform budget / planning / scope													
Oranje		wijkt af van budget / planning / scope maar afwijking is beperkt; en-of valt nog bij te sturen													
Rood		wijkt significant af van budget / planning / scope; en-of valt niet meer bij te sturen													
Wit		(nog) niet bekend of vastgesteld / niet van toepassing													

Bijlage 3: Muskusrattenbeheer

De jaarrekening 2020 is de financiële weergave van de activiteiten van MRB WMNL gedurende 2020. Een kwalitatieve duiding op de inhoud van de werkzaamheden kunt u lezen in het jaarverslag over 2020.

De begroting 2020 voor de uitvoering van Muskusrattenbeheer in het gehele bestrijdingsgebied is in het Bestuurlijk Overleg vastgesteld op een bedrag van € 9.930.884 (inclusief 13,5% overhead over de totale netto lasten), daarnaast is rekening gehouden met een onttrekking van het balanssaldo van € 320.000. De realisatie over 2020 komt uit op € 9.897.937.

Het exploitatieresultaat 2020 is uitgekomen op € 32.947 positief. Het resultaat op de personele lasten is € 27.324 negatief en het resultaat op materiaallasten is € 56.353 positief. Doordat de totale netto lasten € 29.029 lager zijn dan begroot, is ook de bijdrage aan de overhead (een vast percentage van de totale netto lasten) ook lager dan begroot, namelijk € 3.918.

Tabel: begroting / realisatie jaar 2020			
Omschrijving	Begroting 2020	realisatie 2020	Jaarresultaat
Netto lasten			
Salaris lasten	6.633.147	6.700.015	-66.868
Overige personele lasten	248.316	208.772	39.543
Netto personele lasten	6.881.463	6.908.787	-27.324
netto materiele lasten	1.868.215	1.811.862	56.353
Totale netto lasten	8.749.678	8.720.649	29.029
Bijdrage in kosten overhead	1.181.206	1.177.288	3.918
Totaal kosten MRB	9.930.884	9.897.937	32.947
Bijdragen partners	9.930.884	9.930.884	0
Mutatie balanssaldo		-32.947	-32.947
Netto jaarresultaat	9.930.884	9.897.937	-32.947

De verdeling van de totale kosten over de partners is vastgelegd in de overeenkomst van december 2011 (laatste versie mei 2017). De bijdragen van de deelnemers, gelijk aan het bedrag van de uitgaven minus evt. inkomsten, worden op basis van de jaarrekening vastgesteld. De verdeling van bijdrage per deelnemer is te vinden in bijlage 1.

Voorstel verwerking jaarresultaat

Het resultaat over 2020 bedraagt € 32.947 positief. Voorgesteld wordt het resultaat toe te voegen aan het balanssaldo. Dit voorstel wordt nader toegelicht op pagina 94.

Toelichting per kostensoort

Personele lasten

De personele lasten zijn in 2020 € 27.324 hoger dan begroot. Belangrijkste verklaringen voor dit verschil zijn de hogere salariskosten als gevolg van het aannemen van 2 extra fte ter compensatie van het wegvallen van de vanguren door het volgen van de MBO opleiding. Daarnaast zijn er niet begrote opbrengsten als gevolg van de inzet van de medewerkers binnen andere afdelingen van HDSR en een ziektewet uitkering.

Materiaallasten

De materiaallasten zijn in 2020 € 56.353 lager dan begroot.

Belangrijkste verschillen waren een overschrijding op de telefoonkosten a.g.v. de aanschaf van nieuwe telefoons, deze aanschaf was noodzakelijk om te kunnen werken met de nieuwe vangstregistratie app. De kosten van de leaseauto's waren lager dan begroot. Het vervangen van een deel van ons wagenpark is uitgesteld waardoor de huidige leasecontracten zijn verlengd. De langere looptijd van het leasecontract zorgt voor lagere leasekosten.

Overhead

De bijdrage aan de overhead van HDSR is een vast percentage (13,5%) van de gerealiseerde netto totale lasten, die in 2020 € 8.720.649 bedroegen. Omdat de totale netto lasten lager zijn dan begroot, is ook de bijdrage aan overhead € 3.918 lager dan begroot.

Opbrengsten

De bijdragen van deelnemers Gemene Rekening zijn gefactureerd conform de begroting van 2020 (zie bijlage op pagina 95).

Balanssaldo

Het balanssaldo bedroeg per 1-1-2020 € 495.905.

Begroot was in 2020 een bedrag van € 320.000 in te zetten voor vangstregistratie en extra personele inzet als gevolg van de MBO opleiding. Gezien het positieve exploitatieresultaat in 2020 was uitputten van het balanssaldo niet noodzakelijk.

Voor de jaren 2021 en 2022 is een deel van het balanssaldo geormerkt voor extra personele inzet als gevolg van de MBO opleiding. Het restant van het balanssaldo is nog niet bestemd.

Voorgesteld wordt om het netto resultaat toe te voegen aan het balanssaldo. Onderstaand overzicht laat het verloop van het balanssaldo in 2020 zien:

Verloop balanssaldo	2020
Beginstand balanssaldo 1-1-2020	495.905
MBO opleidingen	
Netto resultaat jaar	-32.947
Mutaties	-32.947
Eindstand balanssaldo 31-12-2020	528.852

Alternatief kan ook besloten worden om het positieve resultaat van € 32.947 niet toe te voegen aan het balanssaldo maar uit te betalen aan de deelnemende waterschappen. De onderverdeling is dan als volgt:

Terugbetaling positieve resultaat 2020		
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	18,70%	6.161
Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht	17%	5.601
Hoogheemraadschap van Delfland	5,30%	1.746
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard	12,70%	4.184
Hoogheemraadschap van Rijnland	21,70%	7.149
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	24,60%	8.105
Totale terugbetaling positieve resultaat	100,00%	32.947

Bijlage: overzicht bijdrage deelnemers 2020

Begroting bijdrage deelnemers 2020	verdeling in %	verdeling in €
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	18,70%	1.857.075
Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht	17%	1.688.250
Hoogheemraadschap van Delfland	5,30%	526.337
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard	12,70%	1.261.222
Hoogheemraadschap van Rijnland	21,70%	2.155.002
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	24,60%	2.442.997
Totale bijdrage 2020	100,00%	9.930.884

De totale begroting 2020 (incl. overhead) is vastgesteld op € 9.930.884. Dit bedrag wordt volgens een vaste verdeelsleutel verdeeld over alle deelnemende waterschappen. In het 1^e halfjaar 2020 is 90% van deze bijdrage gefactureerd. Aan het eind van 2020 is de overige 10% gefactureerd.

Titel

Bestuursverslag 2020 (DM 1730024)

Datum

7 juli 2021